

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
HEYKEL ANASANAT DALI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ
HEYKEL BÖLÜMÜ'NÜN KURULUŞU, GELİŞİMİ
VE
HEYKEL SANATINA KATKILARI

Yüksek Lisans Tezi

Serkan Yüksel

İstanbul - 2009

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
HEYKEL ANASANAT DALI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ
HEYKEL BÖLÜMÜ'NÜN KURULUŞU, GELİŞİMİ
VE
HEYKEL SANATINA KATKILARI

Yüksek Lisans Tezi

Serkan Yüksel

Tez Danışmanı Prof. Nilay Kan Büyüklü

İstanbul- 2009

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

TUTANAK (YL – 1)

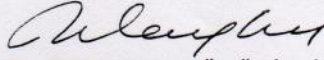
15 Aralık 2009

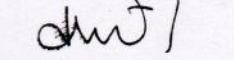
Heykel Anasanat Dalı Yüksek Lisans programı 100720060026 no.lu öğrencisi Serkan YÜKSEL'in Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 14. maddesine göre hazırlayarak Enstitü'ye verdiği "MARMARA ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ HEYKEL BÖLÜMÜ'NÜN KURULUŞU, GELİŞİMİ VE HEYKEL SANATINA KATKILARI" adlı tezini, Enstitü Yönetim Kurulu'nun 09 Kasım 2009 günü yapılan toplantısında tayin edilen aşağıda isimleri ve imzaları bulunan biz jüri üyeleri huzurunda ilgili yönetmeliğin 15. maddesi gereğince ...45... dakika süre ile savunmuş ve sonuçta;

A) Yüksek Lisans öğrencisi Serkan YÜKSEL'in tez savunmasında BAŞARILI olduğu 94.3.20.21 ile kararlaştırılmıştır.

B) Adı geçen öğrencinin başarısız olması halinde kendisine tezini düzeltmesi veya yeniden yazılabilmesi için ay süre tanınmıştır.

İşbu tutanak 3 (üç) nüsha tanzim edilmiş ve Enstitü Müdürlüğü' ne sunulmak üzere tarafımızdan imzalanmıştır.

Prof. Nilay KAN BÜYÜKİŞLİYEN
DANIŞMAN

Prof. Nilüfer ERGİN
ÜYE

Yrd. Doç. Serdar GÜRSES
ÜYE

Yrd. Doç. Ümit ÖZTÜRK
YEDEK ÜYE

Doç. Rüçhan Ş. ALTINEL
YEDEK ÜYE (RESİM)

MADDE 15. :

a) Tezli Yüksek Lisans programındaki bir öğrenci, elde ettiği sonuçları ilgili kurul tarafından belirlenen kurallara uygun biçimde yazmak ve tezini jüri önünde savunmak zorundadır.

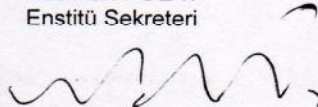
b) Yüksek Lisans tez jürisi, ilgili anasanat dalı başkanlığı' nın önerisi ve yönetim kurulu onayı ile atanır. Jüri, biri öğrencinin tez danışmanı ve en az biri yüksek öğretim kurumu içindeki başka bir anasanat dalından veya başka bir yüksek öğretim kurumundan olmak üzere üç veya beş kişiden oluşur. Jürinin üç kişiden oluşması durumunda ikinci tez danışmanı jüri üyesi olamaz.

c) Jüri üyeleri, söz konusu tezin kendilerine teslim edildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde toplanarak öğrenciyi tez sınavına alır. Tez sınavı, tez çalışmasının sunulması ve bunu izleyen soru – cevap bölümünden oluşur. Sınav süresi en az 45, en çok 90 dakikadır.

d) Tez sınavının tamamlanmasından sonra jüri tez hakkında salt çoğunlukla " kabul ", " red " veya " düzeltme " kararı verir. Bu karar ilgili anasanat dalı başkanlığına tez sınavını izleyen üç gün içinde ilgili enstitüye tutanakla bildirilir. Tezi reddedilen öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç üç ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde tekrar savunur. Bu savunma sonunda da tezi kabul edilmeyen öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir.

Tutanağı Tanzim Eden

Neslihan POLAT
Enstitü Sekreteri

ÖNSÖZ

Bu çalı manın amacı heykel e itiminde geçmi ten günümüze Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nün kurulu , gelişimin i incelemek ve heykel sanatına katkılarını ara tırmaktır. Bu tezin konusunu bana öneren ve danışmanlı ımı yapan Heykel Bölüm Başkanı Prof. Nilay Kan Büyüki liyen'e, tezin son bölümlerinde benimle röportajlar yaparak katkıda bulunan heykel bölümü ö retim üyesi hocalarımdan Prof. Nilüfer Ergin, Yrd. Doç. Nurettin Bekta 'a ve Ta Atelyesi hocam yabancı uzman Ziyatin Nuriyev'e te ekkür eder saygılarımı sunarım.

Ç İNDEK İLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	II
SUMMARY.....	IV
G İR	1
1- İLK HEYKEL E İT İM İN İN BA İLADİ İ ANTIK KENTLER.....	3
1.1- YESEMELER HEYKEL ATELYESİ	4
1.2- APHRODISIAS HEYKEL ATELYELERİ	8
2- SELÇUKLU VE OSMANLI DÖNEM İ HEYKEL	13
3- TÜRK HEYKEL SANATI'NİN SANAY İ - NEF İSE'N İN KURULMASIYLA BA İLAYAN DE İM İ	21
3.1- SANAY İ - NEF İSE MEKTEBİ	21
3.2- ATATÜRK VE CUMHUR İYET DÖNEM İ HEYKELLERİ	26
3.3- DEVLET GÜZEL SANATLAR AKADEM İSİ	37
4- DEVLET TATB İK GÜZEL SANATLAR YÜKSEK OKULU'NUN KURULU İ	44
4.1- BAUHAUS EKOLÜ.....	51
4.2- DEVLET TATB İK GÜZEL SANATLAR OKULU'NUN GEL İM İ VE ETK İLERİ	56
5- MARMARA ÜN İVERS İTES İ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTES İN İN KURULU İ	61
5.1- MARMARA ÜN İVERS İTES İ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTES İ HEYKEL BÖLÜMÜ'NÜN KURULU İ VE GEL İM İ	65

5.2- MARMARA ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ HEYKEL BÖLÜMÜ'NÜN HEYKEL SANATINA KATKILARI.....	117
SONUÇ.....	122
KAYNAKLAR.....	124
RESİM LİSTESİ	126

ÖZET

Geçmi ten günümüze Anadolu topraklarındaki ilk heykel e itimine ba ktı ımızda, MÖ 9. yüzyıllarda bu topraklarda varolmu medeniyetlerin yapılan kazılar sonucu ortaya çıkan eserlerinde, heykel sanatının geli imini ve heykel e itiminin evrelerini görmekteyiz. Bu yüzyıllarda Anadolu topraklarında varolan Hititlerin, yapılan kazılar sonucu Gaziantep ilinin Yesemek köyündeki Yesemek Heykel Atelyesi' nde ortaya çıkan genel ekilleri verilmi ta yontular, daha o yüzyıllarda heykel sanatının ve heykel e itiminin önemli ipuçlarını vermektedir. Ardından Aydın ilinin Geyre köyünde uzun yıllardır süren kazılar sonucu ortaya çıkarılmı MÖ 1. yüzyıl ve MS 5. yüzyıllar arası Anadolu topraklarında izlerine rastladı ımız eski Yunan medeniyetinin üzerine kurulmu olan Roma imparatorlu u'nun Aphrodisias kentindeki heykeller ve heykel e itimi hakkında bilgi sahibi olmaktayız. Arkeolojik veriler ı ında farklı dönemlere ait bu iki antik kentte Anadolu topraklarındaki heykel sanatının geli imini inceleyebildi imiz gibi ilk heykel e itiminin de bu kentlerde ba ladı ının ipuçlarını bulmaktayız.

12-14. yüzyıllarda Anadolu topraklarının Türkmenle mesi, slamiyetin yayılması sonucu heykel sanatı ve buna ba lı olarak heykel e itiminin geli imi bir çok sanat dalında oldu u gibi gerilemi , yerlerini dönemin bakı açlarına göre mimariyle geli en farklı sanat dallarına bırakmı tır. Antik dönemlerden gelen usta-çırak ili kisi içerisindeki heykel e itimi varlı ını yitirmi , onun yerini bu dönemde yine usta-çırak ili kisindeki e itimle geli en mimariye ba lı süsleme sanatları almı tır.

Heykel sanatı ve beraberinde geli en heykel e itimi en büyük geli imini Osmanlılarda Tanzimat döneminden sonra ya amı , 1883'de Sanayi -i Nefise

Mektebi'nin Osman Hamdi Bey tarafından kurulması sonucu ilk heykel e itimine ba lanmı tır. Daha sonraları Sanayi-i Nefise Mektebi, Cumhuriyet dönemiyle birlikte isim de i tirerek Devlet Güzel Sanatlar Akademisi olmu ve ilk heykeltıra larını yeti tirerek ku a a aktarılan bir e itim anlayı ıyla heykel e itimine devam etmi tır.

1957 yılında Türkiye'de önemli endüstriyel geli meler gözlemlenirken, endüstri sanat alanında e itim görmü elemanlara ihtiyaç duymaya ba lamı , bu ihtiyacın sonucu olarak sanata ve e itime yenilikçi bir bakı açısıyla Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu kurulmu tur. Kurulu a amasında Almanya'd aki Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu ve Bauhaus ekölü örnek alınmı , Alman Prof. Schneck kurumun kurulmasında görevlendirilmi tır. Tatbiki'nin Türkiye'de ilk kuruldu u yıllarda kurum içerisinde heykel bölümü yer almamı tır.

Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nin YÖK yasasıyla Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi olmasından sonra, Sanayi-i Nefise Mektebi'nden beri sürdürdü ü heykel e itimine alternatif ve yenilikçi bir e itim anlayı ıyla heykel e itimi veren Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü, Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun 1982'deki 41 sayılı YÖK yasasının 14. maddesi gere ince Güzel Sanatlar Fakültesi ismi alarak Marmara Üniversitesi'ne ba lanmasından sonra tatbiki gelene indeki yenilikçi anlayı ın fakülte içerisinde devam ettirilmesi sonucu kurulmu tur.

1983'de Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde kurulan Heykel Bölümü, Tatbiki gelene inden gelen yenilikçi misyonla heykel e itiminde üstlendi i önemli görevini 26 senedir sürdürmekte ve bir çok alanda çalı an ba arılı heykeltıra lar yeti tirmeye devam etmektedir.

SUMMARY

Analysing the first sculptural training in Anatolia from past to present, we can track down the development of the art of sculpture and the phases of sculptural training in the artworks found in the archeological heritages of the civilizations who existed in this land in the 9th Century B.C. Generally formed stone sculptures of the Hittite Empire found in Yesemek, Gaziantep give us some important clues about the art of sculpture and the sculptural training in those centuries. After this, we gather information on the sculptures and the sculptural training through findings discovered in the Roman city named Aphrodisias, which was founded on the heritage of ancient Greek existed in Anatolia between the centuries 1 B.C. and 5 A.D. in Geyre, Aydın. In the light of archeological data, we can both track down the development of sculpture art and find clues that the first sculptural training has started in these two ancient cities, which belong to different periods.

Between the centuries 12-14; the art of sculpture and the sculptural training has been deteriorated due to the Turkomanization of Anatolian land and the spread of Islam leaving its place to different arts relating architecture. During this time, the sculptural training consisting master -apprentice relationship from the ancient times has been lost and decorative arts connected with architecture, which is also improved with master -apprentice relationship, have taken its place.

The art of sculpture and sculptural training had its biggest movement during the Ottomans after Administrative Reforms Period. The first sculptural training has been started with the foundation of the School of Sanayi -i Nefise by Osman Hamdi Bey in 1883. After that; the School of Sanayi-i Nefise has been renamed

into State Academy of Fine Arts during the Republican Period raising its primal sculptors with an educational conception transferred from generations to generations.

In 1957, major developments have been observed in the field of industrial area. In this period industry-trained staff in the field of art has begun to be needed. As a result of this; with an innovative perspective to art and education, School of National Applied Fine Arts had been established. Bauhaus principles and German School of National Applied Fine Arts have been taken as a model. Prof. Dr. Adolf Schneck had been appointed to organize. As the School of National Applied Fine Arts started teaching, Sculpture Department was not founded.

State Applied Fine Arts Academy's (Devlet Güzel Sanatlar Akademisi) name was changed to Mimar Sinan Fine Arts University by Turkish Council of Higher Education (YOK). After that; Department of Sculpture in the Faculty of Fine Arts of Marmara University (Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü), which brought an alternative and innovative approach to the sculpture education that has been provided since The Imperial School of Fine Arts (Sanayi-i Nefise Mektebi), has been established after School of National Applied Fine Arts (Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu) took the name "Faculty of Fine Arts" and joined Marmara University by 14th section of the Council's law no.41 in 1982, continuing applied culture's innovative approach in the faculty.

In 1983, Department of Sculpture was established in the Faculty of Fine Arts of Marmara University. For 26 years, Department of Sculpture maintains its important duty in the area of training sculpture with an innovative mission and train successful young sculptors who are able to unit traditional discipline with a creative perspective.

G R

Antik ça lardan bugüne heykel sanatıyla birlikte de i en heykel e itiminin geli imi zaman içerisinde yava da olsa önemli ilerlemeler kaydetmi tir. Bu ara tırma geçmi ten günümüze heykel sanatıyla birlikte ilerlemeler kaydetmi olan heykel e itimi ve Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nün hangi ko ullarda kuruldu u, günümüzde heykel sanatına ne ko ullarda katkıda bulundu u konusu üzerinedir.

Antik ça larda heykel sanatıyla birlikte usta -çırak ili kisi içerisinde geli en heykel e itimi, 12-14. yüzyıllarda Anadolu topraklarının Türkmenle erek slam dinini benimsemesinden sonra yava ilerlemeler kaydetmi tir. Bu yava ilerlemeler Osmanlılar'da Tanzimat Dönemine kadar devam etmi tir. 1883 yılında Fransa'da akademik e itim veren bir güzel sanatlar okulu örnek alınarak kurulan Sanayi -i Nefise Mektebi heykel e itiminin Türkiye'de ba ladı ı ilk e itim kurumu olma özelli iyle daha sonra açılacak akademik e itim kurumlarına örnek te kil etmi tir. Bu kurumun ardından 1957'de Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu kurulmu ve 1982'de Marmara Üniversitesi'ne ba lanarak Güzel Sanatlar Fakültesi adını almı tir. Heykel e itiminde bir alternatif ve yenilikçi b ir anlayı la 1983 yılında fakültede heykel bölümü kurulmu tur. Düzenledi i etkinlikler ve mezun etti i ö rencilerle bölüm, e itim vermeye ve heykel sanatına katkıda bulunmaya devam etmektedir. Heykel bölümünün kurulu u ve geli imiyle ilgili tüm bu evreler çalı mada titizlikle ele alınmaya çalı ılmı tir.

Birinci bölümde, antik kentlerdeki heykel e itimi ile ilgili genel bilgiler verilmi tir.

İkinci bölümde, Selçuklu ve Osmanlı döneminde heykel sanatının geli imi incelenmi tir.

Üçüncü bölümde, Sanayi-i Nefise Mektebi'nin kuruluşu incelenmiş, Cumhuriyet dönemindeki heykeltıraşlık sanatı ele alınarak Sanayi-i Nefise Mektebi'nin Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ne dönüşümü sırasındaki heykeltıraşlık sanatı ve akademik heykeltıraşlık hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun kuruluşu, okulun kuruluşunda örnek alınan Bauhaus ekolu ve Tatbiki'nin gelişimi, yarattığı etkiler üzerinde durulmuştur.

Beşinci bölümde ise, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin kuruluşundan, fakülte içerisinde Heykeltıraşlık Bölümü'nün kurulmasından ve eğitim sistemi, kurulan Heykeltıraşlık Bölümü'nün heykeltıraşlık sanatına katkıları hakkında amaçlar halinde söz edilmektedir. Ayrıca Heykeltıraşlık Bölümü'nde görev yapmakta olan öğretim elemanı, sanatçı hocaların Heykeltıraşlık Bölümü'nün kuruluşu ve heykeltıraşlık sanatına katkılarıyla ilgili röportajlarına, biyografilerine yer verilmektedir.

1982 yılında Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun Marmara Üniversitesi'ne bağlanarak Güzel Sanatlar Fakültesi olmasından bir sene sonra fakültede, heykeltıraşlık eğitiminde yenilikçi bir bakış açısı yakalayabilmek ve varolan heykeltıraşlık eğitim modeline alternatif yaratabilmek için Heykeltıraşlık Bölümü kurulmuştur. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykeltıraşlık Bölümü henüz tarih sürecinde çok yeni olmasına rağmen geçmişten günümüze çalışmalarında başarıyı yakalamış sanatçıları yetiştirme ve yetiştirmeye devam etmektedir.

1- LK HEYKEL E T M N N BA LADI I ANT K KENTLER

Geçmi ten günümüze ilk heykel e itimi, Anadolu topraklarında kurulmu kültürlerde kar ımıza çıkmaktadır. Bu kültürleri inceleyebilmemiz için kültürü yaratan toplumların tarihsel süreçlerinde yarattıkları maddi ve manevi eserlere bakmamız gerekir. Anadolu topraklarında özellikle heykel sanatını ve geli imini inceledi imizde, bu durum kar ımıza geçmi ten günümüze Anadolu topraklarındaki heykel sanatını ve buna ba lı olarak geli mi olan Türk Heykel Sanatı'nı çıkarır. Bu kavramlar birbirine ba lı ama birbirinden bir o kadar da farklı kavramlardır. Günümüz heykel sanatından ve heykel e itiminden bahsedebilmemiz için eski ça larda Anadolu topraklarındaki uygarlıkları incelememiz gerekmektedir.

Antik uygarlıklarda bütün sanatlar uygarlıkların dini inaçlarına, ahlak anlayı larına göre ekillendirilmi tir. Mısır sanatındaki heykel ve kabartmalarda Firavunların ölümsüz olma tutkuları, acımasızlıkları konu olarak i lenmi , sa lamlık ve büyüklük duyguları vurgulanmı tır. Anadolu topraklarındaki eski uygarlıkların heykel yapıtlarında ise dönemin olayları ve ö retisel günlük ya antılar anlatılmak istenmi tir. Yunan uygarlı ndan kalan heykelerde de mitolojik konular tasvir edilmi , tanrılar insanla tırılmı biçimlerde göste rilmi tir. Do anın detaylı bir ekilde incelenmesi sonucu, yapıtlarda teknik bakımdan geli meler ya andı ını ve gerçe e uygun olarak be timlendiklerini anlamaktayız. Di er uygarlıklardan farklı olarak Yunan sanatı ilk kez insan vücudunun güzelli ine önem vermi tir. Ortaça döneminde dinlerin ortaya attı ı inançlar ve çe itli yasaklar toplumlardaki tüm ya amı etkilerken sanatı da etkilemi tir. slam dininin yaygınla masıyla, çok tanrılı dinlerdeki gibi toplumların heykelleri, ikonları tanrı yerine koyup tapınmamaları için put ve tanrı tasviri yapılması yasaklanmı tır.

slam dininin kabulünden çok önceleri Anadolu topraklarındaki uygarlıklarda heykel sanatı bir anlatım aracıydı. Dönemin heykellerinde dönemsel olaylar ve ö retisel gündelik yaşam anlatılmak istenirken heykelden faydalanılmı ve heykel sanatı toplumların bakı açısına göre kavram olarak ekillenmi ti r. Heykel sanatı ekillendikçe heykel yapımı için usta heykeltıra lar yeti mi , bazı uygarlıkların antik kentlerinde yeni heykeltıra lar yeti tirilebilmesi için heykeltıra lık okulları açılmı tır. Bu heykeltıra yeti tiren atölyelerden ilki Hitit uygarlı na ait Yesemek Heykel Atelyesi , di eri ise Roma mparatorluk devri Aphrodisias Heykel Atelyeleri'dir. Bu atelyeleri dönemlerinde ilk heykel e itiminin ba ladı ı heykel okulları olarak kabul edebiliriz.

1. 1-YESEMEK HEYKEL ATELYES

Yesemek Heykel Atelyesi, Gaziantep ilinin slahiye yö resinin 20 km. kadar güneydo usundaki Yesemek Köyü yakınlarında bulunmaktadır. Bu heykeltirilik atelyesi antik dünyada benzeri görülmemi , Anadolu topraklarında bugüne kadar rastlanmı en büyük heykel atelyesi olma özelli ine sahip önemli bir merkezdir. Burada, eski Önasya dünyasına ık tutacak yüzlerce aslan, sfenks ve onlarca tanrı kabartması ile çe itli türlerde heykeltıra lık yapıtları, i çilikleri yarım kalmı kaba yontu halinde heykeller bulunmaktadır.

"Yörede 'Heykel Tarlası' olarak da anılan Yesmek' in arkeoloji yazınına giri i 19. yüzyılın sonlarında olmu tur.Zincirli Höyük kazıları sırasında, 1889 yılında Alman bilim adamları tarafından varlı ı saptanan ve 'ta oca ı ve çok sayıda aslan tasviri ile i çilikleri tamamlanmamı heykellerin bulundu u' yer olarak betimlenen atelye arkeoloji dünyasına tanıtılmakla yetinilmı , burada herhangi bir ara tırma yapılmamı tır. Bu ke iften sonra Yesemekle uzun süre pek ilgilenilmemi , bu önemli merkez belleklerde silikle mi , ancak çok sonraları

1955 yılında, Prof. Alkım tarafından adeta yeniden kefedilerek arkeoloji dünyasının bilgisine sunulmu tur. Alkım ekibinin 1958'den 1961 yılına kadar sürdürdü ü kazı ve düzenleme çalı malarıyla Yesemek ve buradaki eserler hakkında ayrıntılı bilimsel sonuçlara ula ılmı tır." ¹

Resim 1: Geç Hitit Dönemi, Yesemek Açık Hava Müzesi'ndeki Yontular, MÖ 900-800

Kazılardan sonraki yıllarda bulunan heykeller, buldukları yerde koruma altına alınmı ve bu alan bir Açık Hava Müzesi haline getirilmi tir. 1989'dan 1991'e

1 Aktaran: Refik Duru, " slahiye Yöresindeki Arkeolojik Ara tırmaları", Gaziantep "Dört Yanı Da lar Ba lar", Hazırlayan: Selahattin Özpallabıyıklar, stanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2007, s. 21.

kadar olan süreçte Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nin yönetimindeki bir ekip çevre düzenlemesi projeleri gerçekte tirip kazılara devam etmi tir. 2004 yılından bu yana ise Açık Hava Müzesi'nin düzenlenmesiyle ilgili projelere devam edilmektedir.

"Heykel atelyesi Karatepe'nin batı yamacında, yaklaşık 400 x 200 m ölçüsünde bir alanda, volkanik "Bazalt/Dolorit" damarları üzerine kuruludur. Çevrede yoğun olarak bulunan bazaltın en yüksek kaliteli, ince gözenekli olan damarları burada yüzeye çıkmış olduğundan dolayı, Yesemek sırtlarının hem tabanı, hem de heykel yapım yeri olarak seçildiği anlaşılmaktadır."²

Yesemek Heykel Atelyesi'nde yapılan kazılar sonucu heykel yapımının evrelerini gösteren belge niteliğindeki bir çok heykel bulunmuştur. Heykellerin buldukları alanda bazalt kütlelerinin ana kayadan nasıl kesildikleri ve yontulacak duruma getirilmeleri için yapılan hazırlıklar ayrıntılı bir şekilde görülebilmektedir. Kaba yontuları yapıp heykel taslakları haline getirilen bazalt blokların Karatepe'nin batı yamacından indirilip heykel ustalarına teslim edildikleri düşünülmektedir. Daha sonra heykel ustalarının yamaçtan indirilen bu bloklara ana hatlarını vermeleri, burada bir heykel üretiminin ve usta - çırak ilişkisinin varlığını göstermektedir. Bu ana hatları eklenmiş heykel taslaklarının ince işçiliklerinin yapılması için konulacakları kente yollanmaları buradaki atelyenin önemini gözler önüne sermekte ve bu atelyede sadece heykellerin kaba yontularının yapılmadığını, yontu yapılırken usta-çırak ilişkisi içerisinde bir heykel üretilimi verildiğini de kanıtlamaktadır. Zincirli Höyük'te bulunan sfenksler ve aslan taslakları Geç Hitit Dönemi olan MÖ 9. yüzyıla aittir. Benzerliklere bakarak, Yesemek'te bulunan ana hatları eklenmiş heykel taslaklarının da MÖ 900-800 yıllarındaki Geç Hitit Dönemi'ne ait oldukları

2 Refik Duru, A.g.m., s. 24.

söylenbilir.

Heykel tarlasında yapılan ilk kazılarda 164 parça genel ekileri verilmi heykel tasla ı bulunmu , daha sonra yapılan kazılarda ise bu sayıya 115 heykel tasla ı daha eklenerek heykel tasla ı sayısı 279'a çıkmı tır. Yapılmakta olan çalı malar henüz sonuçlanmamı oldu u için Yesemek Heykel Atelyesi'nin bulundu u toprak alanın altında kaç adet eser oldu u henüz bilinme mektedir.

Resim 2: Geç Hitit Dönemi, Yesemek Heykel Atelyesi'ndeki Sf enkler, MÖ 900-800

Yesemek Heykel Atelyesi'nde neden bu kadar çok heykel tasla ı oldu u, bu taslakların neden genel ekileri ortaya çıkarıldıktan sonra konulacakları kentlere yollanmadıklarını arkeologlar yaptıkları çalı malara dayanarak açıklamaya

çalı mı lardır. Bu heykel taslaklarının sadece birkaçı Zincirli (Sam'al) ve Halep'e gitmiştir. Diğerlerinin Yesemek'te bulunmasının sebebini ise uzmanlar, taşı blokların o dönem çok uzun mesafeler boyunca taşınmasının olanaksız olduğunu ve bu merkeze yakın yerlerde heykel üretimi gerçekleştirilecek bazı heykel atelyelerinin de var olduğunu sonucuyla açıklamışlardır. Yesemek'te üretilen heykeller gereksiz şekilde fazla yapılmış olduğu için bu durum, o dönemde yanlış bir planlama hatası olarak açıklamaktadırlar.

Yesemek Heykel Atelyesi'nde çok sayıda aslan heykelleri, 40 tane kadar sfenks heykeli, 34 tane ornat olarak da tanrısı kabartmaları, iki yassı levha olarak savaş sahnesi kabartması, dikdörtgen biçimli bir blokta bir yaratık kabartması, kabartmalı sütun parçaları, sütun altlıkları ve kaideleri bulunmaktadır.

1. 2- APHRODİTİS AS HEYKEL ATELYELERİ

Tanrıca Aphrodite'ye adanmış eski çağ antik kenti olan Aphrodisias, Anadolu'nun güneybatısında, eski Karia bölgesinde, günümüzde Aydın iline bağlı Karacasu ilçesinin Geyre köyünde bulunmaktadır.

Kentteki ilk yerleşim izleri MÖ 5500–3500 yılları arasındaki Kalkolitik Çağ'a kadar gider. Bizanslı yazar Stephanos ise, "kentin kuruluşunu MÖ 13. yüzyıla kadar dayandırmaktadır."³ Kentin MÖ 2. yüzyıla kadar olan durumu hakkında pek fazla bilgi sahibi olunamamıştır.

"Roma imparatorluğu döneminde gelişen kent, MÖ 1. yüzyıl ile MS 5. yüzyıl arasında, önemli bir sanat, öncelikle de heykelticilik merkeziydi. Kentin heykelticilik okulu bütün Roma imparatorluğu'nda biliniyordu ve 600 yıldan uzun bir süre en

3 www.kültür.gov.tr

önemli heykeltıraşlık merkezi olarak tanındı." ⁴

Aphrodisias'da başlatılan ilk incelemeler 1835 tarihine kadar uzanır. 1832'de Osman Hamdi Bey Aphrodisias'da kazı girişimlerinde bulunmak istemi fakat başaramamıştır. 1904 yılından 1937 yılına kadar Fransız ve İtalyan heykeltıraşlarının arkeologlarından oluşan ekipler kazı çalışmalarına devam etmişlerdir. 1961'e kadar kente karşı ilgisiz bir tutum sergilenmiş ve hiçbir şey yapılmamıştır. 1961 yılında Kenan Erim'in girişimleri sonucu New York Üniversitesi tarafından kazı çalışmalarına tekrar başlanmıştır ve Kenan Erim'in vefatından sonra da kazılara devam edilmiştir. Kazı çalışmaları, Aphrodisias'da ne tür mermer heykeller üretildiğini görebilmek amacıyla başlatılmıştır.

Resim 3: Roma Dönemi, Aphrodisias'da Prometheus ve Heracles, MÖ 1-MS 4. yy.

"Antik kentin hemen birkaç kilometre yakınındaki Babada tepelerinde yer alan son derece kaliteli mermer yatakları, doğal olarak bu kentte heykeltıraşlık sanatının oluşmasına ve yükselmesine neden olmuştur. Böylelikle Aphrodisias,

4 Ara Güler, Aphrodisias Çıktıları, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2008, s. 88.

özellikle Roma döneminde, Akdeniz yöresinin başka hiçbir yerinde rastlanmayan bir biçimde hem ülke içinde, hem de ülke dışında tanınan çok etkin bir heykeltıraşlık okulu olarak etkinlik göstermiştir." ⁵

Kentte yapılan arkeolojik kazılarında pek çok önemli eser bulunmuş ve Aphrodisias'ın, döneminde bir heykeltıraşlık merkezi olduğu ve ortaya çıkarılan heykeltıraş atelyeleri sayesinde burada heykeltıraş okullarının bulunduğu anlaşılmıştır. Kazılar sonucu bulunan eserlere ve verilere göre, Aphrodisias'lı heykeltıraşlar İtalya'dan çok miktarda sipariş almışlar, Constantinople ve Fransa Chiragan'da da çalışarak eserler üretmişlerdir.

"Aphrodisias bir heykeltıraşlık okulu olmanın ötesinde, Roma'ya bağlı bir Yunan ehrinde beş-altı yüzyıl boyunca süren mermer heykeltıraşlığının detaylı bir profilini ortaya çıkarmıştır. Kazılardan çıkan yazıt, lahit tasviri ve fiziksel bulgular heykeltıraş atelyelerinin üretimine dair pek çok yeni bilgiyi ortaya çıkarmıştır." ⁶

Kazılarda ortaya çıkarılan lahit tasvirlerinde ve yazıtlarda atelye kelimesine sık sık rastlanır. Bu atelyeler seçkinler tarafından yaptırılmış yerlerdir ve ehrin içerisinde buldukları yere göre tarif edilmişlerdir. Kazılar sonucu bulunan heykeltıraşlara ait lahithlerde ise heykeltıraşların sahibi olduğu atelye, toplumdaki sosyal ve kültürel durumları tasvir edilmiştir. Yine lahithler üzerinde mermer yontma, atelye işletme, heykeltıraşlık eğitimi ve sosyal statüyle ilgili konular da gösterilmiştir.

5 Mesut Ilgım, "Anadolu'da Bir Heykeltıraşlık Okulu, Sevgi ehrine Afrodisias", Yapı Dergisi, Sayı:1996/172, İstanbul, Yem Yayınları, s. 102.

6 R.R.R. Smith, "Yazıtlar, Tasvirler ve Arkeolojik Veriler Işığında Heykeltıraş Atelyeleri", Aphrodisias'tan Roma Portreleri, Hazırlayan: R.R.R. Smith ve J.L. Lenaghan, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2008, s. 103.

Resim 4: Roma Dönemi, Aphrodisias'da bir lahit. MÖ 1 – MS 4. yy.

Yunan ve Roma uygarlıklarında heykeltıraşların eğitimine dair pek fazla bilgiye rastlanmaz. Yapılan kazılar sonucu ortaya çıkarılan eserdeki betimlemelerden usta-çırak ilişkisine dayalı bir hiyerarşinin olduğu ve genç heykeltıraşların çıraklık sürecinden geçerek yetiştileridir anlaşılmaktadır. O dönem heykeltıraşlarına yardımcı olacak çeşitli tekniklerle ilgili yapıtlar ya da bilgilere dayalı bir kitap veya materyal olmadığı için, "çırak zanaatını, yardım ettiği usta heykeltıraşları gözlemleyerek ve yeteneklerinin sınıdığını bir diziniyle ulaştırarak öğrenmekteydi."⁷

Aphrodisias'da yapılan kazılarda ortaya çıkan yüksek kalitedeki mermer heykeller kamu ve özel yapılarda bulunmuştur. Bulunan heykeller Romalı heykeltıraşların heykeltıraşlık hakkında bilgiler vermektedir. Bu heykellerin

⁷ Julie Van Voorhis, "Aphrodisias'da Heykeltıraşlık Eğitimi", Aphrodisias'tan Roma Portreleri, Hazırlayan: R.R.R. Smith ve J.L. Lenaghan, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2008, s. 121.

yanında heykeltıraşların heykelleştirme itimine verdiği önemi ortaya koyacak bazı heykel buluntularına da rastlanmıştır. Bu buluntulara örnek olarak, kazılar sonucu kentin farklı bölgelerinde bulunan yirmi beş tane ayak heykeli gösterilebilir. Bunlar birer parça halindedir ve çırak heykeltıraşlar tarafından eitimleri için yontulduklarını gösteren özelliklere sahiptirler. Kentin merkezindeki bir heykelleştirme itiminde yapılan kazılarda da heykeltıraş çıraklarının orada heykel yonttuklarına dair bazı buluntulara rastlanmıştır.

Bahsedilen, her biri birer ayrı parça olan yirmi beş mermer ayak, heykeltıraş çırakları tarafından yontulmuş alıtırma parçalarıdır. Bu iken parçalar tam anlamıyla bitirilmemiş ve bazı heykellerde kullanılmak için de ilde sadece eitim aracı olarak yontulmuşlardır. Heykeltıraş çırakları eitim için yonttuğu bu parçalarda, önce oluşturulacak ayağın kaba yontusunu yapmış, daha sonra ayağın anatomik yapısını yontuda vermeye çalışmış ve yontu için kullanacakları aletleri sırasıyla mermer heykelleştirme uygulamalarıdır. Yontulan ayak heykellerinde hiçbir zaman son aşamaya olan ve pürüzsüz yüzey için yapılan zımparalama, cilalama aşamasına gelinmemiştir. Bahsettiğimiz tüm bu uygulamalar sırasında heykeltıraşların çıraklara bu parçalar üzerinde eitim verdikleri anlaşılmaktadır.

Heykeltıraş çıraklarının eitimleri için alıtırma parçası olarak yonttukları ayakların hiçbirisi, onların izlerine rastlanan heykelleştirme itiminde bulunmamıştır. Bu yontular, kentin farklı yerlerinde ortaya çıkarılmıştır. Buna rağmen heykelleştirme itimi ve burada yontulduklarına dair bilgiler vermektedirler. Ayrıca, bahsedilen heykelleştirme itiminde çıraklar tarafından belli bir aşamaya kadar getirilip bırakılmış, tamamlanamamış heykeller bulunmuştur. Bu heykeller, Aphrodisias kentinin ünlü heykeltıraşlarının heykelleştirme atelyelerinde hiyerarşik dayalı usta-çırak ilişkisi içerisinde çırakları yetiştirirken onlara heykellerin kaba hallerini yontturup belli

bir a amaya getirttiklerini ve bunu yaparken çıraklarına e itim verdiklerini göstermektedir. Bu antik a da Anadolu topraklarında verilen ilk heykel e itimi, Aphrodisias kentinin yapılan heykellerle ve olu turulan heykel okullarıyla tanınmasını sa lamı tır.

2- SELÇUKLU VE OSMANLI DÖNEM HEYKEL

Heykel sanatı batıdaki anlamıyla Tanzimat'tan sonra geli me göstermeye ba lamı tır. Bu dönemden önce Anadolu topraklarında ba ka uygarlıkların eski a lara ait önemli heykel, yontu, kabartma rneklarine rastlansa da slam dininin kabullenilmesinden sonra dini kurallar gere i resim, heykel ve di er sanatlarda figür tasvir yasa ı getirilmi , bu yasak Anadolu topraklarındaki sanat anlayı nı önemli ölçüde de i tirmi tir. slam dininin olu um yıllarında insanlara Tanrı inancını a ılayabilmek için çok Tanrılı dinlerde tapınılan put ve heykeller lanetlenmi , yapılması yasaklanmı ve bu yasaklar tapınılan putlara benzedi i gerekçesiyle yere gölgesi d en her üç boyutlu nesne için uygulanmı tır. slam dininde tam anlamıyla geçen bir figür tasvir yasa ı yoktur. " slamda figür tasvir yasa ı oldu una ve hiçbir devirde heykel, resim, figürlü kabartma yapılmadı ina dair olan inanı n yanlı lı ı bilhassa son senelerde mutelif sanat tarihçileri tarafından belirtilmi tir. Kur'an da figür yasa ina dair bir kayıt yoktur, sad ece put ve tanrı tasviri yapmak yasaklanmaktadır. Ancak 9. asırda Bukari ve Muslim tarafından yazılan hadislerde, içinde köpek ve resim bulunan eve melek girmez, canlıları resmedenler kıyamette bunları canlandırmakla görevlendirilir tarzında hükümler vardır. Bu kayıtlara göre iek, a a, bitki hareket etmedi i için onları resmetmek, yani bir yere ba lamak günah de ildir. Fakat aslında hareketli olan canlıları hareketsiz olarak ba lamak caiz de ildir. Ancak yerde veya yastıkta, yani hürmet görmeyen e yalarda resme müsade vardır. Bu tarz inanı lar bilhassa islamiyetin konservatifle me e ba ladı ı 15. asırdan sonra figür

tasvirinin çok azalmasına sebep olmu tur." ⁸

Anadolu topraklarının 12-14. yüzyıllarda Türkmenle mesinden sonra figür tasvir yasa nın da etkileriyle sanat alanında betimlemecilik bir kenara bırakılmı , mimari öne çıkmı ve mimariye ba lı olarak zanaatkarlık kısmı a ır basan, süslemeye dayalı oymacılık, kabartma, kakmacılık gibi ta ve ah ap i çili ine dayalı sanatlar gündeme gelmi tir. Bu dönemdaki geli melere örnek olarak Selçuklu devri heykel sanatından bahsedilebilir.

Selçuklu sanatının kendine ait bir heykel uslubu geli tirdi i söylenemez, buna ra men heykel ve kabartma sanatında batının tesiri altında kaldıklarını söylemek de mümkün de ildir. Selçuklular'ın insan ve hayvan figürlü tasvirleri, eski ça lardan kalan Mısır sanatında, Hitit sanatında, Sasanilerde ya da Yunan ve Roma sanatında kar ımıza çıkan insan ve hayvan figürleriyle uslu olarak benzerlik göstermemi tir. Çünkü Selçuklu sanatının, göçebe ruhunun birle mesi sonucu skit sanatından, Orta Asya, Türkistan, kuzey Sibiryaya, eski ark, Mısır ve Karadeniz sahillerinden gelen unsurlarla meydana geldi i bilinmektedir.

8 Aktaran: Gönül Öney, "Anadolu Selçuklularında Heykel, Figürlü Kabartma Ve Kaynakları Hakkında Notlar" Selçuklu Ara tırmaları Dergisi 1-1969, Türk Tarih Kurumu Basımevi,1970, s.187.

Resim 5: Anadolu Selçuklu Dönemi, Çift Başlı Kartal ve Şahin Kültü, 1228.

"Selçuklu sanatında heykel sadece aslan figürlerinde görülür. Bunlar da duvarla yapıya iyice kaynaşmıştır. Diğer bütün figürler mimaride taş ve alçı kabartma, el sanatlarında ise ahap, seramik çini, halı, kilim, kumaş, maden üzerinde yer alır. Heykelle az yer verilmiş slamda arkasına gölge veren tasvir vermenin günah olması inancı ile izah edebileceğimiz gibi, Orta Asya'ya da bağlayabiliriz." ⁹ İnsan figürlü kabartmalar çok az kullanılmasına rağmen Selçuklu mimarisinin bazı yapılarında karşımıza çıkmaktadır. Varolan figür kabartmalarının birçoğu sonraki dönemlerde tahrip edilmiştir. "Büyük bir olasılıkla insan figürlü olan kabartma panolar özellikle saray süslemelerinde kullanılmış ve bugüne kadar da fazla örneği kalmamıştır. Tanınanların ise daha çok sembolik bir karakterde oldukları anlaşıyor. 13. yüzyıl Selçuklu hükümdarlarının da çevrelerinde insan tasviri bulundurmaktan kaçınmadıklarını, hatta Anadolu halkının da bu konuda oldukça hoş görülü olduğunu, 19. yüzyıla kadar Konya surlarını süsleyen çetli

⁹ Gönül Öney, A.g.m, s. 191.

antik heykel kalıntılarının varlığından anlıyoruz." ¹⁰

Osmanlı dönemine gelindiğinde, bu dönemde de çok figürlü bir kabartma ya da heykeltıraşlık anlayışından bahsetmek mümkün değildir. Osmanlı sanatında, Selçuklularda olduğu gibi mimari ön plana çıkmı ve taşıdığı inceden dayalı mimari süsleme sanatları varlığını devam ettirmiştir. İslam dininin yasaklamalarına rağmen Osmanlı yöneticileri figürlü tasvire karşı bir tutum sergilememişler, önceki uygarlıklardan kalan kabartma ve heykelleri de buldukları yerlerden kaldırmamışlardır.

Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'un alınmasıyla birlikte Bizanslıların mirasına sahip çıkarak antik ve Hristiyan kültürlerine karşı saygılı bir tutum sergilemiştir. Bu dönemde Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'da bulunan birçok lahit ve heykeli kendisinin yaptırttı. Topkapı Sarayı'nın bahçesine taşıtarak koruma altına almış, sadece Doğu Roma İmparatoru Justinianus'un heykelini bulduğunu yerden kaldırtmıştır. Fatih Sultan Mehmet, batının kültür ve sanatına ilgi duyarak kendisini ölümsüzleştirmek için diğer padişahlar, yöneticiler gibi kendi portrelerini yaptırmak istemiştir, bu sebeple batıdaki sanatçıları siparişler vermek için sarayına davet etmiştir. Bu sanatçılardan ressam Gentile Bellini ve heykeltıraş Bartolomeo Bellano İstanbul'a gelerek padişahın madalyonlarını ve portrelerini yapmışlardır. Bu sayede Fatih Sultan Mehmet'in birçok sanatçı tarafından madalyaları yapılmış ve portreleri tüm Avrupa'da yaygın hale gelmiştir.

Fatih Sultan Mehmet'ten sonraki diğer padişahlardan olan Yavuz Sultan Selim'de de Avrupa'daki sanatçılara sipariş vererek madalyon yaptırmaya geleneğe rastlanır. Kanuni Sultan Süleyman dönemine gelindiğinde sadrazamı İbrahim Paşa'nın Mohaç seferinden dönerken Budapeşte'de görüp beğendiği bazı tanrı

10 Doğan Kuban, "Çağlar Boyunca Türkiye Sanatının Anahatları", İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2009 (3. Baskı), s.125.

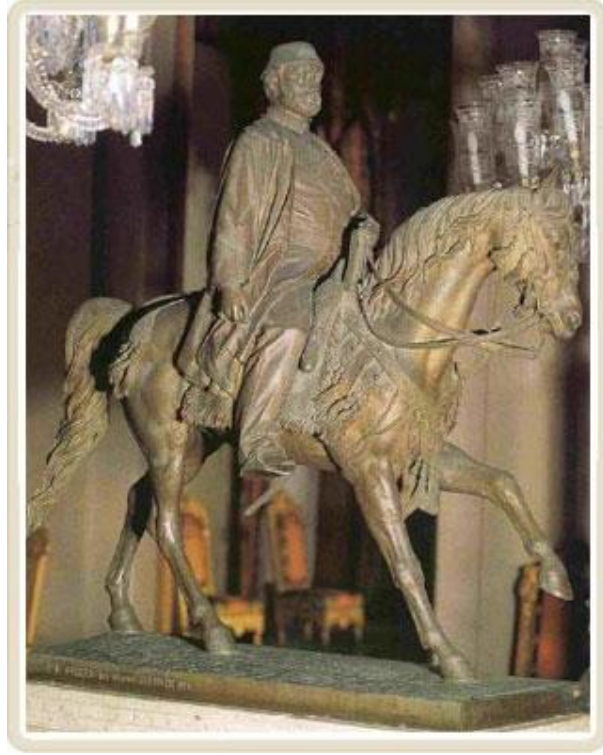
ve tanrıça heykellerini beraberinde İstanbul'a getirerek Sultanahmet'teki sarayının bahçesine ve İstanbul'un çeşitli yerlerine koydurmuştur. "Daha sonraları kaldırılan bu heykeller İstanbul'a gelen Pieter Coecke van Aelst'nin çizimlerinde tüm ayrıntılarıyla görülür. Bu da Osmanlı padişahlarının ve devlet büyüklerinin figürlü heykel ve kabartma sanatına hoşgörüsüyle yaklaşımını gösterir. Belki, bu olumlu tutum, Batı anlayışında bir heykel veya figürlü kabartma sanatının yerleşmesi için yeterli olmaması ve sanatçılar yontuculuk yeteneklerini yine mimarlık ve geleneksel el sanatlarında sergilemişlerdir. Ama yeniliklere hızla yaklaşım ileriki yüzyıllarda giderek heykel sanatının geliştiği bir ortam olacaktır."¹¹

18. yüzyılda Osmanlılar, Avrupa ile kültürel ve siyasal bir zemine oturarak batının yarattığı teknolojiyi, kültürü daha yakından tanımak istemişlerdir. Batıdan etkilenilmeye başlanılan bu dönemde barok ve rokoko üslupları Osmanlı mimarisinde yerini alır. Taş işçiliğindeki geleneksel motifler yerlerini boyutlandırılmış kabartma heykellere bırakır. Bu dönemde yaptırılan bazı çeşmeler de birer meydan heykeli görüntüsüne sahiptir. Çeşmelerin üzerinde kullanılan motiflerdeki süslemeler yüksek kabartma kompozisyonlardan oluşmaya başlayarak heykel sanatına daha çok yaklaşımını sağlar. Kabartmalarda taş işçiliği heykel ustalığına dönüşmeye başlamasına rağmen bu dönemde henüz figür tasvirine yer verilmez. III. Selim ve II. Mahmut dönemlerinde padişahların atı yaptırıldığı yerlere çeşitli nişan taşları dikilmiştir. Bu taşların üzerinde, dönemin ünlü sanatçıların dizeleri ve o dönemde kullanılan çeşitli motiflerin yer alması taşları birer anıt görünümüne sokmaktadır.

Batıdaki anlamıyla heykel sanatından Türkiye'de ancak Tanzimat döneminde

11 Aktaran: Günsel Renda, "Osmanlılarda Heykel", Sanat Dünyamız Dergisi, Sayı: 82, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2002, s. 139, 140.

bahsedilebilir. Çünkü Tanzimat dönemi yöneticileri Avrupa'da önemli olaylar ve zaferler anısına çeşitli anıt heykeller dikildiğini görmüşler ve bu dönemde resmi anıt ve heykel siparişleri vermişlerdir. Tanzimat'ın ilanından sonra, 1839 yılında Beyazıt Meydanı'na ve Gülhane Parkı'na anıt projeleri uygulanmış fakat bu projeler gerçekleştirilememiştir.

Resim 6: Charles Fuller, Atlı Abdülaziz Heykeli, 1872

Bu dönemin heykel sanatındaki en önemli gelişmelerine Sultan Abdülaziz döneminde rastlanır. 1867 yılında, Abdülaziz'in Avrupa başkentlerini ziyareti sırasında meydanlardaki anıtları ve müzelerdeki heykelleri incelediği bilinmektedir. 1869'a geldiğinde Abdülaziz, İngiliz heykeltıraş Charles Fuller'a kendi heykelinin yapılması için iki heykel siparişi verir. Bu heykellerden biri bir büst, diğeri ise bugün Beylerbeyi Sarayında bulunan padişahın at üzerinde

gösterildi i heykeldir. Charles Fuller, bu iki heykeli yapmak için önce alçı model hazırlamı tır. Padi ahın büstünü, hazırladı ı bu alçı modellerden yararlanarak yapmı tır. Abdülaziz'in at üzerinde gösterilen heykelinde ise Padi ah, at üzerinde gösterilen heykelinin modelini görerek bronz dökülmesi için talimat vermi tir. Bu heykel, ilk Osmanlı padi ah heykelidir. Tanzimat döneminde ya anan bu geli meler Abdülaziz'in heykel sanat ına olan ilgisini açıkça ortaya koyar. "Belki Abdülaziz, kendi heykelini kentteki bir meydana dikememi tir ama ya adı ı sarayın bahçesini heykellerle donatmı tır." ¹²

Bu dönemde Fransa'da seri üretim heykel dökümleri yapan atölyeler bulunmaktaydı. Bu atölyelere, Beylerbeyi Sarayı'na konulmak üzere çe itli hayvan heykelleri ipari edilmi tir. Gelen hayvan heykellerinin ço unlu u 1864 tarihlidir ve sadece Beylerbeyi Sarayı'na de il, Yıldız Sarayı'na Dolmabahçe Sarayı'na ve bazı konakların bahçeleri ne konulmu lardır. Örne in, Beylerbeyi Sarayı'nın üst bahçesinde görülen I. Bonheur imzalı bo a heykelinin bir benzeri bugün Kadıköy'de Altiyol'dadır. Aynı imzayı ve tarihi ta ıyan bir at heykeli Sabancı Koleksiyonu'ndadır." ¹³

Resim 7: I. Bonheur, 1864.

12 Günsel Renda, A.g.m., s. 141.

13 Günsel Renda, A.g.m., s. 142.

Abdülaziz döneminde yaşanan bu gelişmeler, heykel sanatına olan bakış açısının gelişmesini sağlamış olmasına rağmen Abdülhamid döneminde Avrupa'ya herhangi bir heykel siparişi verilmemiştir. Abdülhamid kendi döneminde, birçok yerli ve yabancı sanatçıya resim siparişleri vermiş, çalışabilmeleri için sanatçılara Yıldız Sarayı'nda bir bölüm oluşturmuştur. Bu dönemde Avrupa'ya herhangi bir heykel siparişi verilmeseydi bile, 1882'de Beyoğlu'nda açılan, İtalyanların hazırladığı Balmumu Heykeller Sergisi heykel sanatına olan ilginin daha iyi noktalara varacağını habercisi olmuştur. Dönemin gazetelerinde serginin gezilip görülebilmesinde bir sakınca olmadığını açıklamıştır. Buna rağmen Abdülhamid döneminde de figürlü anıtsal heykeller henüz kent merkezlerinde yerlerini alamamışlardır. Fakat imparatorluğun bulunduğu çeşitli yerlere mimari anıtlar ve saat kuleleri dikilmiştir.

Meşrutiyet sonrasındaki birçok anıtta da figüre rastlanmaz. Mimar Muzaffer Bey'in (1881-1920) 1909'da tasarladığı İstiklal Abide-i Hürriyet Anıtı, Mimar Vedat Tek'in (1869-1959) 1914'de tasarladığı Fatih Teyyare Şehitleri Abidesi bu dönemin anıt anlayışına örnek olarak gösterilebilir. Bu anıtlar figürden yoksundur ve mimari bir bakış açısıyla oluşturulmuşlardır. Fakat Batı ülkelerindeki gibi halkın anıt anlayışına alışmasını sağlamışlardır.

1883'e kadar olan süreçte heykel eğitimi veren herhangi bir kurum olmadığından Türk heykeltıraş yetiştirmemiştir. Abdülhamid döneminin heykel sanatı adına en büyük gelişmesi ise 1883'de Sana-yi-i Nefise Mektebi'nin kurulmasıdır. Ülkede ilk heykel eğitimi bu şekilde başlamıştır.

Resim 8: Mimar Muzaffer Bey, i li Abide -i Hürriyet Anıtı, 1909.

3- TÜRK HEYKEL SANATI 'NIN SANAY - NEF SE'N N KURULMASIYLA BA LAYAN DE M

3. 1- SANAY - NEF SE MEKTEB

Sanayi-i Nefise Mektebi 1883 yılında Osman Hamdi Bey tarafından kuruluncaya kadar ülkede heykel e itimi veren bir kurum yoktu. Sanatçılar uzun seneler boyunca ustaların yanında çalı arak usta -çırak ili kisi içerisinde yeti iyorlardı. Bu döneme kadar usta -çırak ili kisinden gelme de olsa bir heykel sanatçısı yeti memi ti. Usta -çırak ili kisi yerine okuldan yeti ecek olan sanatçılara ihtiyaçtan dolayı Sanayi-i Nefise mektebi kurulmu tu. "Sanayi-i Nefise Mektebi ö rencilerinin bir bölümüne resim ö retmenin ötesinde bir de bir kısım

ö rencisine heykel dersi vererek heykeltıra yeti tirecekti. Zira, Sanayi -i Nefise Mektebi Resim, Heykel,Mimarlık ve Hakkaklık (Gravürcülük) e itimi vermek üzere açılmıştı. İslam toplumları sadece iki boyutlu resim türü olan minyatürü tanımakta, gölgesi dü en resim diye nitelenen heykeli tanımadı ı gibi ona iyi gözlerle bakılmamaktaydı. Heykel, ba naz kimseler için putu ça rı tiran bir eydi. Sanayi-i Nefise Mektebi'nin kurucuları bu hassas noktayı dikkate alarak, kurulu ta "Heykel Bölümü" yerine "Oymacılık Bölümü" deyimini kullanmı lar, bir yıllık bir alı tırma hareketinden sonra heykel deyimini kullanır hale gelmişlerdir. Gerçek u ki ne ba langıçta ne de sonraki yıllarda, heykeli put sayıp ona kar ı çıkanlar görülmedi." ¹⁴ Fakat geçen tüm bu zaman dilimi Türk heykel sanatının aleyhine i lemi , Sanayi-i Nefise Mektebi kuruluncaya kadar heykel sanatında bir geli me kaydedilememişti.

1877 yılında, İstanbul'da bir Güzel Sanatlar Okulu açma girişiminde bulunulmuş , ve sonuç alınamamıştı. Ülkede güzel sanatlar e itimi verecek bir okul, ilk kez 1883 yılında Osman Hamdi Bey'in girişimleri sonucunda gerçekleştirilmişti. Sanayi -i Nefise Mektebi adıyla kurulan bu okulun müdürlü ünü de yine Osman Hamdi Bey üstlenmişti. Osman Hamdi Bey, zengin kültürlü bir Osmanlı aydını, aynı zamanda döneminin en önemli ressamlarından biriydi. "Müze-i Hümayun Müdürlü ü'ne atandıktan kısa bir süre sonra Sanayi -i Nefise Mektebi'ni kurma çalı malarına geçti inde iyi bir e itim kadrosu seçimi yapmıştı. Mimarlık bölümü'nün ba ına, İstanbul do umlu bir lövanten olan Alexander Vallaury'yi, Heykel Bölümünün ba ına talya'da resim ve heykel e itimi görmüş olan Ermeni asıllı bir Osmanlı olan Osgan Efendi'yi geçirmiş , resim bölümünün hocası ı için de talyan asıllı ressam Valeri ve Polonya asıllı ressam Varnia Zerzecki ile anlaşmıştı. Bunların dördü de de erli ki ilerdi. Osgan Efendi, iyi bir heykeltıra

14 Mustafa Cezar, "Türkiye'nin Ça da lık Yoluna İlk Tutan Yüksek Ö retim Kurumlarından: Akademi" Sanat Çevresi Dergisi", Özel sayı: 4, İstanbul, 2003 s: 14.

olmasının yanısıra kültür zenginliği ve yöneticilik yeteneği ile de dikkati çeken bir kişiydi. Mimar Vallaury'ye gelince o gerçekten büyük çaplı bir mimardı. Kısacası, Sanayi-i Nefise Mektebi sağlam temeller üzerinde yükselen bir yüksek okul olarak doğmuştu." ¹⁵ Kurulu yıllarında herbiri birbirinden değerli hocalara sahip olduğu için ansızlı olan bu yüksek okul aynı ansızlılığını bina ve ödenekler konusunda devam ettirememiştir.

Sanayi-i Nefise Mektebi'nin ilk binası aynı avluyu paylaştığı İstanbul Arkeoloji Müzesi binasının hemen karşısında bulunan, günümüzde Eski Türk Eserleri Müzesi olarak bilinen binaydı. Bu bina 1882'de bitirilip 2 Mart 1883 tarihinde açılmıştı. Bundan sonraki seneler içerisinde Sanayi-i Nefise Mektebi'ndeki binası olan Fındıklı'daki Cemile Sultan Sarayı'na taşınmaya kadar tam dokuz kez yer değiştirmiştir. Bunlara sırasıyla değinecek olursak: Arkeoloji Müzesi'nin karşısındaki yerinden sonra sırasıyla 1916'da Caho lu'nda Lisan Mektebi binasına, 1919'da Mehmed Paşa'da küçük bir evden oluşan bir binaya, 1920'de Divanyolu'nda Gedikler Katibi Salih Efendi Konağı'na, yine 1920'de mektep bir müddet binasız kaldıktan sonra tekrar Salih Efendi Konağı'na, 1921'de yeniden Caho lu'ndaki Lisan Mektebi binasına, 1926'da Fındıklı'daki Cemile Sultan Sarayı'na taşınmıştır. Bu sarayın 1948'de çıkan bir yangın sonucu yanmasıyla eğitim ve öğretim Sair ve Dilsizler Okulu'nda devam etmiş, Cemile Sultan Sarayı tekrar yapıldıktan sonra mektep, imdikisi ve son yerine taşınmıştır. 1916 yılından Cemile Sultan Sarayı'na taşınan 1926 yılına kadar ki süreçte Güzel Sanatlar eğitimi binadan binaya taşınarak 10 yıllık bir göçebe dönemi yaşamıştır.

Sanayi-i Nefise Mektebi, ilk kurulduğu yıllarda plastik sanatlar (resim, heykel) ve mimarlık bölümlerinden oluşuyordu. Eğitim sistemi olarak ise Paris Ecole des

15 Mustafa Cezar, A.g.m., s. 15.

Beaux-Arts'ın eğitim sisteminden esinlenilmiştir. Bu sistem e göre her yıl resim ve heykel bölümlerinden ancak bir kişi mezun ediliyor ve eğitime devam etmesi için devlet tarafından Avrupa'ya yollanıyordu. Avrupa'daki eğitim için ise Paris ve Münih seçilmiştir.

Sanayi-i Nefise Mektebi'nin kuruluşunda Osman Hamdi Bey Heykel Bölümü'nün başına Yervant Osgan Efendi'yi (1855-1914) getirmiştir. Bu elbetteki bir tesdüf değildir. Ya anan dönemde heykel eğitimi verecek bir hoca bulmak zordu. 19. yüzyılın ikinci yarısında İstanbul'da ya Ayan Levantan ya da gayrimüslim halk içerisinde heykel yapan Montichard, Andreadis, Aurely gibi sanatçılar vardı. Fakat Osman Hamdi Bey, bu sanatçılar yerine Avrupa'da akademik eğitim almış, İstanbul'da da tanınmış bir sanatçı olan Osgan Efendi'yi Sanayi-i Nefise Mektebi'nin ilk heykel hocası olarak seçmiştir.

Osgan Efendi 1901-1903 yılları arasında bir grup ressam ve heykeltıraşla bir araya gelerek çeşitli sergiler düzenlemiştir, bu sergilere çeşitli konulardaki resim ve heykelleriyle katılmıştır. 1901 'de katıldığı Salon Sergisi'nde pişmiş topraktan heykellerini ve bazı resimlerini, 1902'deki Salon Sergisi'nde ise Monsieur Caillard ve Osman Hamdi Bey büstü olarak çalıştığı heykellerini sergilemiştir. Oryantalist tavırda büstler ve mitolojik konulu heykeller yapmıştır. Büst ve tek figürlü heykelleri gerçekçi ve içten çalışmalardır. 1883-1914 yılları arasında 31 yıl Sanayi-i Nefise Mektebi'nde heykel hocalığı yapmıştır. Osgan Efendi'nin hocalık yaptığı zaman dilimi boyunca sınırlı sayıda heykeltıraş yetişmiştir, fakat bu heykeltıraşlar Türkiye topraklarındaki heykel sanatının kaderini değiştirmiş ve hızla gelişmesini sağlamışlardır.

"1882, ancak ilk İslam heykeltıraşımız Hsran Özsoy'un meslek eğitimi için Sanayi-i Nefise'ye girdiğiydir. Bu tarihten 1923'e kadar geçen 41 yıl içinde ise, heykeltıraşlar

olarak adından bahsedebileceğimiz sadece 4 sanatçı yetiştirilmiştir. Hsyan Özsoy, Behzat, Mahir Tomruk, Nijat Sirel." ¹⁶

Hsyan Özsoy (1867-1944), Sanayi-i Nefise'de gördüğü 9 yıllık eğitimden sonra birincilikle mezun olması ve o dönemin yönetmelikleri gereği Paris'e gönderilmiştir. Paris'te Ecole des Beaux-Arts'da da öğrenimine devam etmiş, 1895'te de öğrenimini tamamlayarak yurda dönmüştür. 1897'de Arkeoloji Müzesi'ne restoratör olarak atanmış ve 1908'de Osgan Efendi'nin emekliye ayrılmasıyla akademide heykel bölümününün yönetimine getirilmiştir. Bu görevini 1933 yılına kadar sürdürmüş ve emekli olmuştur. Bugünlere kadar kalabilmiş az sayıda heykeli olan Hsyan Özsoy'un heykel ve kabartmaları arasında Kadıköy'de Süreyya Sineması'nın cephesindeki "Danseden Çocuklar" isimli kabartması ve iki kadın büstü bulunmaktadır. Ardından gelen kuşağın heykeltıraşlarından olan Sa Behzat'da (1875-1916) 1893'de Sanayi-i Nefise Mektebi'nde Osgan Efendi'nin öğrencisi olması, 1898'de heykel bölümünü bitirmiştir. Hsyan Özsoy'un üslubuna yakın üslubda naturalist heykeller ve kabartmalar yapmıştır. En çok bilinen heykelleri, bugün İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nde bulunan Kitap Okuyan Yahudi, Yaşlı Adam Büstü ve Saz Çalanıdır. Bu dönem yine eserleri günümüze kadar ulaşamamış ve hakkında çok da bilgiye sahip olamadığımız üç heykeltıraşın ismini burada belirtmek gerekir. Bu heykeltıraşlar, Mesrur Zinet, Mehmet Bahri ve Basri'dir. Doğum, ölüm tarihleri belli olmamakla birlikte yaptıkları birkaç heykel günümüze kadar ulaşabilmiştir. Hsyan Özsoy ve Sa Behzat'ı takiben Türkiye ve Avrupa'da eğitim görmüş Mahir Tomruk (1885 - 1949) ve Nijat Sirel'in (1897-1959) yaptıkları çalışmalar ise Cumhuriyet döneminde oluşturulmuştur.

16 Hüseyin Gezer, Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli, Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1984 (3. Basım), s. 15.

Türkiye'de heykel sanatı ilk kez Sanayi-i Nefise Mektebi'nde heykel öğretiminin başlamasıyla toplum içinde yaygınlaştı, heykel, Osmanlı döneminde olduğu gibi sarayın siparişi olmaktan kurtularak akademi çevrelerine taşındı ve yavaş yavaş ısrarlı adımlarla toplumun içinde yer almaya başlamıştır. Bu dönemde yakalanan akademik disiplin ve disiplinli yapılan heykellere yansımasıdır. Bu heykeltiramlar ve heykeller Cumhuriyet dönemi heykel sanatında gerçekleştirecek olan değişim ve gelişimin habercisi olmuştur.

3. 2 - ATATÜRK VE CUMHURİYET DÖNEMİ HEYKELLERİ

Cumhuriyet döneminde yapılmış heykellerden bahsedebilmemiz için öncelikle heykel sanatının Tanzimat döneminde kentsel mekanlardaki durumunu incelememiz gerekir. Çünkü Cumhuriyet dönemine kadar özellikle bir figürü tasvir edip belirli bir ideolojinin topluma aktarılmasına çalışıldığı kentsel mekandaki anıt heykel anlayışından bahsetmek mümkün değildir.

Tanzimat döneminde yaşanan modernleşme hareketi sonucu bir çok şehrin önemli noktalarına saat kuleleri dikilmiştir ve çeşitli yapıtlarıdır. Bunlar, henüz heykelin kabul görmediği bir toplumda Osmanlı imparatorluğu döneminin ilk anıt heykelleri olarak da ele alınabilir. II. Abdülhamit imparatorluk sınırları içerisindeki otuz kadar meydanın herbirine saat kulesi yaptırarak, yaşanan modernleşme hareketinde zaman ve mekan üzerindeki denetimi arttırmayı hedeflemiştir. "Yeni düzene ait zaman ve mekan üzerindeki bu denetim, mekân anlayışı ve kavrayışı, kent içinde bulunma, yön bulma davranışlarını geliştirecektir."¹⁷ Ülkenin çeşitli kent merkezlerine dikilen saat kuleleri daha sonraları hükümetin simgelerinden biri haline gelmiştir. Bu simgeye Cumhuriyet

¹⁷ Neşe G. Yeşil, "Osmanlı'da ve Cumhuriyet'te Anıt -Heykeller ve Kentsel Mekan" Sanat Dünyamız Dergisi, Sayı: 82, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2002, s. 148 .

döneminde anıtlar da eklenmiş ve oluşturulan bu simgeler farklılaşmaya başlamıştır.

Meydanlarda oluşturulan çeşitli meşaleler, dikilen saat kulleri Osmanlı döneminde zamanla yerlerini bir olay anısına dikilmeye başlanan sütun şeklinde, herhangi bir figür içermeyen soyut anıtlara bırakmaya başlamıştır. Daha önceden de belirttiğimiz gibi, İstanbul'daki Abide-i Hürriyet Anıtı ve Fatih'teki Tayyare Mehmetleri Anıtı dikilen bu anıtlara örnek olarak gösterilebilir. Figür tasvir yasaklarından dolayı Osmanlı padişahları Abdülaziz'den sonra kendi heykellerini, madalyonlarını, imparatorluğun arma ve rozetlerini yaptırsalar bile bu davranış yaygınlaşmamış ve hanedanlık, siyasi iradeyi temsili edebilecek herhangi bir heykellerini kentsel mekanlara koymamışlardır. "Osmanlı siyasi iradesi kent içinde Deringil'in ifadesi ile "görünmeden görünerek" varlık göstermiştir. Siyasi liderin kentsel mekanda temsili Atatürk ile gerçekleşecektir." ¹⁸

Osmanlı döneminde, Tanzimattan sonra heykel sanatında yaşanan gelişmeler Cumhuriyet döneminde bu sanatın benimsenmesine zemin hazırlamıştır, rejimin çağdaşlaşma programı içerisinde ideolojik anıtlara ihtiyaç duyulmuştur. Belirlenen ilkelerin heykel sanatıyla görselleştirilerek halka benimsetilip birliğin güçlendirilmesi ve ulusal bilincin uyandırılması için bir anıtlılık hareketi oluşturulmaya çalışılmıştır.

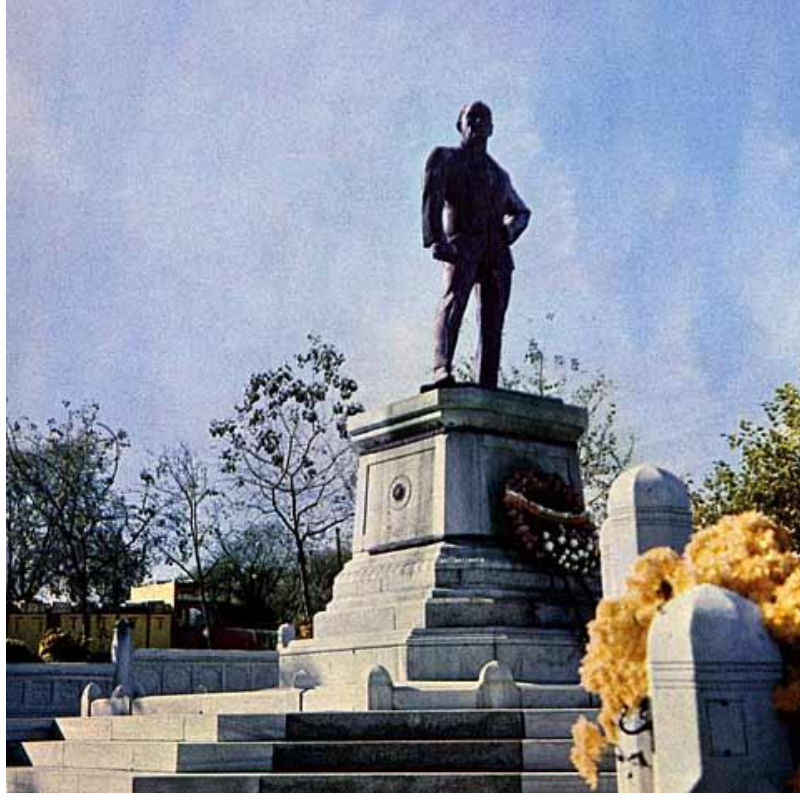
"Cumhuriyetin kurulduğu ilk yıllardan itibaren yeni siyasi iradenin kentlerdeki simgesi Atatürk heykelleri olmuştur. 1923 yılında Bursa'daki konuşmasında ilerlemek isteyen her millet gibi Türk milletinin de "behemehal heykel yapacağını" ifade eden Atatürk, Cumhuriyetin ilk yıllarında putlara karşı olmanın geçerli sebepleri olduğunu ancak 1300 sene sonra bu tür yasaklara artık gereksinim kalmadığını belirtir. "Münevver ve dindar" milletimiz "heykeltıraşları

18 A.g.m., s. 149.

azami derecede ilerletecek, memleketimizin her kö esi ecdadımızın ve bundan sonra yeti ecek evlatlarımızın hatıratını güzel heyke llerle dünyaya ilan edecektir" der. İlk Atatürk heykeli, yapımına 1925 yılında ba lanan ve 3 Ekim 1926'da açılı ı yapılan Sarayburnu'ndaki heykeldir. Avustralyalı heykeltıra Henrich Krippel'e aittir ve dökümü Viyana'daki atölyesinde gerçekleştirilmiştir." ¹⁹ Bu heykelin İstanbul'da daha merkezi ba ka bir mekana ya da ba kent Ankara'ya uygulanmayışının tek sebebinin Atatürk'ün Samsun'a bu alandan hareket etti iyle açıklanmıştır. Yeti en Türk heykeltıra larının o dönemde henüz anıtlar yapabilecek olgunlu a eri medikleri dü ünüldü ü için bu ve bundan sonra gelen bir çok anıt yabancı heykeltıra lara yaptırılmıştır. Bu heykeltıra lar, Heinrich Krippel, Pietro Canonica, Anton Hanak, Josef Thorak ve Rudolf Belling' dir.

1925'de Krippel tarafından yapıp Sarayburnu'na dikilen ilk Atatürk heykeli döneminde Türkiye'de yeti mi 3 heykeltıra vardı. Bunlar İhsan Özsoy, Mahir Tomruk ve Nejat Sirel'dir. O sıralarda, İhsan Özsoy 1925'te Sanayi -i Nefise Mektebinde heykel hocalı ına devam etmekteydi ve 58 ya ına gelmişti. Mahir Tomruk, 40 ya ındaydı, ö reniminin devamı için gitti i Münih'ten döneli bir yıl olmuştu. Nejat Sirel ise henüz 28 ya ındaydı ve o da ö reniminin devamı için gitti i Münih'ten üç yıl önce dönmü şü, İzmir Lisesi'nde resim ö retmenliği görevine devam etmekteydi. Bu üç heykeltıra ın anıt heykel yapmak konusunda herhangi bir tecrübeleri bulunmadı ı için Cumhuriyet dönemindeki siyasi iradeyi simgeleyen ilk ideolojik heykeller yabancı sanatçılara yaptırılmıştır.

19 Ne e G. Ye ilkaya, A.g.m., s. 149.

Resim 9: Heinrich Krippel, Atatürk Heykeli, Sarayburnu 1926 .

Cumhuriyet dönemi ilk Atatürk heykelinin Heinrich Krippel (1883 -1945) tarafından Viyana'daki atelyesinde yapıldı ndan bahsetmi tik. Günümüzde halen Sarayburnu'nda bulunan bu heykeli yine Viyana'da bronz döktürülmü ve parçalar halinde yurda getirilip montajı yapılmı tır. Bu ilk Atatürk heykelinden sonra Krippel 1938 yılına kadar Türk hükümetinden anıt heykel sipari leri almı tı ve sırasıyla,

"1925'de Sarayburnu'ndaki Atatürk Figürünü.

1926'da Konya Atatürk Figürünü.

1927'de Ankara Ulus Meydanındaki Atlı Atatürk Anıtını.

1931'de Samsun Atlı Atatürk Anıtını.

1935'te Afyon Karahisar'daki Zafer anıtını.

1938'de Ankara'da Sümerbank binası önündeki oturmuş Atatürk Heykelini yaptı.
(Bu tarihler heykellerin açılış tarihleridir.)" ²⁰

Resim 10: Heinrich Krippel, Ankara Ulus Atatürk Anıtı, 1927 .

Bu bahsettiğimiz anıt heykellerin çalımlarında uygulanmak üzere Atatürk, Krippel'i birkaç haftalığına Çankaya'da misafir etmiş ve anıt heykellerin portre kısımlarında uygulanması için kendisine poz vermiştir.

²⁰ Hüseyin Gezer , Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli , Ankara, Türkiye Bankası Kültür Yayınları, 1984 (3. Basım), s. 77.

1927 yılında Krippel, Ankara'ya konulmak üzere ikinci Atatürk heykelini yapmış ve bu heykel Ankara'ya giri noktası olan istasyondan gelen ana caddede oluşturulan meydana, yani Ulus Meydanı'na konulmuştur.

Krippel 1938 yılında birçok anıt heykeli Viyana'da çalı iş dökümlerini yaptırarak Türkiye'de montajını gerçekleştirdikten sonra yine Türkiye'nin başka heykel siparişlerini çalı mak için Viyana'ya dönmüştü, bu sırada çıkan 2. Dünya Savaşı'nda orada kalmış ve 1945'te geçirdiği mide kanaması sonucu ölmüştür.

Cumhuriyet döneminde anıt heykel siparişleri verilen bir diğer yabancı heykeltıraş İtalyan Pietro Canonica'dır. Canonica (1869-1962) İtalya'da heykel öğrenimini görmüş, Roma Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nde profesörlük ve müdürlük yapmış bir sanatçıydı. 1926 yılında İstanbul'da Taksim Meydanı'na konulmak üzere Canonica'ya anıt heykel siparişi verilmiştir. Fakat İstanbul'a yapılacak bu anıttan önce 1927 yılında Ankara Etnografya Müzesi önündeki atlı Atatürk anıtını ve aynı yıl Ankara'daki Zafer alanında mareşal üniformalı Atatürk heykelini yapmıştır. Taksim Meydanı'ndaki Cumhuriyet Anıtı'nın açılışı ise bu anıtlardan sonra, yani 1928 yılında yapılır. Canonica, Taksim'deki Cumhuriyet Anıtı'nda kurduğunu kompozisyonda Atatürk'ü ulusun kurtuluşunda rol almış bir kalabalığın önünde ve sivil kıyafetlerle betimler. Atatürk'ün askeri üniformayla değil de sivil kıyafetlerle betimlenmesi bir çok kişi tarafından tartışılma konusu olur. Bundan sonra yapılacak olan anıt heykellerinde Atatürk sürekli askeri üniformayla betimlenmeye başlanır. Canonica, Cumhuriyet döneminde Türkiye için 4 anıt yapmıştır. Bunları sırasıyla tekrar belirtmek gerekirse,

"1927 yılında Ankara -Etnografya Müzesi önündeki atlı anıt,
Gene aynı yıl Ankara Zafer alanındaki, mareşal üniformalı Atatürk heykeli,

1928'de İstanbul – Taksim – Cumhuriyet Anıtı,
1932'de İzmir'deki Atı Anıtı ." ²¹

Resim 11: Pietro Canonica, İstanbul Taksim Cumhuriyet Anıtı, 1928 .

Canonica, aynı zamanda 1928'de Atatürk'ün bir büstünü çalı mı tır. Bu büst 1928-1930 yılları arasında pi mi toprak olarak ço altılır ve Türkiye'nin her yerine yayılır. O zamana kadar heykel sanatını, heykelin ne oldu unu bilmeyen halk bu büstleri adeta kapı mı evlerinin ba kö esine, i yerlerine koymaya

²¹ Hüseyin Gezer, A.g.k., s. 79-81.

ba lamı tır. Seçilen meydanlarda görülen büyük boyutlu bahsetti imiz anıtlar, halkın gözünde beklenen ilgiyi uyandırır. Bu anıtlara bakan halk, savaş dolu yılların acı günlerini hatırlayarak kazanılan zaferlerle gösü kabarıyor ve kendisini o kötü yıllardan çekip çıkararak at üzerindeki askeri üniformalı kurtarıcısına bakarak gururlanır. Fakat heykel sanatıyla yeni tanıyan ve yapılan bu heykellerle kurtarıcısını özdeşleştiren halk için sanatsal özellikler ya da aslına uygunluk gibi kriterler pek bir şey ifade etmemiştir. Çünkü halkın heykel sanatı hakkında herhangi bir bilgisi yoktu. Bu yüzden her boy heykel ya da büst halkın gözünde Atatürk olarak değerlendirilmeye başlandı, heykel denildiğinde akla hep Atatürk gelmiştir. Başka bir açıdan bakıldığında yapıtılan tüm anıtlar halkın gözünde heykel sanatının benimsenmesinde ve gelişmesinde büyük rol oynamıştır.

Cumhuriyet döneminde Krippel ve Canonica gibi heykeltıraşlardan sonra anıt yapımı için sipariş alan diğer heykeltıraşlar Anton Hanak ve Josef Thorak'tır. Anton Hanak (1875-1934) Viyana Güzel Sanatlar Akademisinde öğrenim görmüş ve Viyana başta olmak üzere Avrupa'nın bazı kentlerinde sergiler açmıştır. Josef Thorak (1889-1952) Berlin Akademisi'nde heykeltıraşlık eğitimi almıştır. Güven Anıtı, Nazi dönemi heykeltıraşları olan Hanak ve Thorak'ın Türkiye'deki tek anıtlarıdır. 1935 yılında açılışı yapılmıştır. "Anıt Holzmeister'in Bakanlıklar bölgesine ait planının bir parçasıdır. Bu planda Bakanlıklar bir üçgen alan içinde tasarlanmakta ve bu üçgenin başlangıç noktasını Güven Anıtı olmaktadır. Heykelle başlayan ve üçgeni ikiye bölen ana eksen Büyük Millet Meclisi'ne kadar devam eder şekilde tasarlanmıştır. Heykel gerçekleştirmiş ancak söz konusu mekansal kurgu gerçekleştirilmemiştir."²²

22 Neşet G. Yeşil "Osmanlı'da ve Cumhuriyet'te Anıt -Heykeller ve Kentsel Mekan" Sanat Dünyamız Dergisi, Sayı: 82, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2002, s. 150-151.

Cumhuriyet döneminin bir di er yabancı heykeltıra ı Rudolf Belling'dir. Belling'i bahsetti imiz yabancı heykeltıra lardan ayrı bir yere koymak gerekir. Çünkü o, di er yabancı heykeltıra lar gibi Cumhuriyet döneminde Atatürk ile ilgili herhangi bir anıt heykel sipari i verilmi bir heykeltıra de ildir. 1936 -1937 öretim döneminde Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nü yönetmek üzere Türkiye'ye davet edilmi tir. Bu davetin ardından 1937 yılının ba nda Türkiye'ye gelmi ve Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü 'nü yönetmekle görevlendirilmi tir. Belling'in aynı zamanda stanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde de modlaj dersleri verdi i bilinmektedir.

Rudolf Belling (1886-1972), Berlin'de do mu tur. 1912 yılında Berlin Akademisi'nde Prof. Peter Breuer'in atelyesinde heykel dersleri almı tır. Daha ö rencilik yıllarında yaptı ı bir çok faaaliiyetle dikkatleri üzerine çekmi ve kendisine bir ö renci atelyesi verilmi tir. 1936 yılına kadar çok verimli heykel çalı maları yapmı ve kendisine ün kazandıran yapıtlar ortaya koymu tur. Hacim- mekan, bo luk-doluluk gibi kavramları daha net ortaya koyabilmek için figüratif olmayan, daha soyut heykel çalı malarına yönelmi , dolulukları bo lukların kar it de eri olarak kabul edip kompozisyonlarına uygulayarak modern heykel sanatında önemli bir çıkı yakalamı tır. 1933 yılında Hitler'in iktidarı ele almasıyla birlikte Musevi asıllı olan ya da modern sanatla ilgilenen sanatçılar ve bilim adamları Hitler'in hı mından korunabilmek için yurtlarını terk etmek zorunda kalmı lardır. Modern sanatın o dönemki en kuvvetli temsilcilerinden olan Rudolf Belling de yurdunu terketmeye zorlanan sana tçılar arasında yer alır. 1937 yılında Türkiye'ye gelmi ve Akademi'nin Heykel Bölümü'nde meslek e itimini tek ba ına yürütmeye ba lamı tır. Belling, Türkiye'de bulundu u yıllar içerisinde, Akademi'de ve stanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde verdi i dersler haricinde sipari heykeller almı , sergiler açmı tır. Bu sipari heykellere 1940 yılında yapılip Ankara Ziraat

Resim 12: Rudolf Belling, Atlı İnönü Heykeli, Taksim Parkı, 1944.

Fakültesi bahçesine konulan İnönü Heykeli ve 1943-1944 yıllarında İstanbul'da Taksim Gezisi'ne konulmak üzere yapılan atlı İnönü Anıtı örnek olarak gösterilebilir. O yıllarda Taksim Gezisi için yapılan İnönü Anıtı çeşitli tartışmalara yol açmış ve politik nedenlerle tasarlandı fakat alana konulamamıştır. "Politik nedenlere, "Taksim'de bir Cumhuriyet Anıtı varken, onun yakınına ondan daha büyük bir İnönü anıtının dikilemeyeceği" gibi, tarafsız çevrelerin de makul bulduğu gerekçeler de eklenince, anıtın atlı İnönü heykeli ile, meşale tutan genç figürü İstanbul Belediyesiince, kaderi belli oluncaya kadar (1982 yılına

kadar) muhafaza altına alınmıştır." ²³ Bu anıt 1982 yılında Taşkış Parkı'na konulmuştur.

Belling, Cumhuriyet döneminde yabancı heykeltıraşlara yaptırılan anıt heykellerin yarattığı tartışmalar konusunda devrimin simgesi haline gelen anıtları inceleyerek konuyu kavramı ve Türk sanatçılarının bu anıtları yine kendilerinin yapması gerektiğini savunmuş, yabancı sanatçıların Türk sanatçıları gibi hissedemeyeceğini vurgulamıştır.

1950'lerden sonraki süreçte anıt heykel alanındaki en büyük gelişmelerden biri, Anıt Kabiri süslemek için 1952-1953 yıllarında yapılan çalışmadır. Bu çalışmayı Belling yönetmiş ve çok sayıda sanatçı görev almıştır. Belling'in jüri başkanı olarak başında bulunduğu dönemde bir büyük olay ise 1960 devriminden sonra heykelin bulunmadığı illere heykel dikilmesi için açılan kampanya olmuştur. Bu kampanyayı Milliyet gazetesi, o zamana kadar kendi olanaklarıyla Atatürk heykeli diktiyememi illere Atatürk heykeli hediye edebilmek için düzenlemiştir. Türk heykeltıraşları arasında bir yarışma açılıp, yarışma sonucu başarıyla bulunan 8 maketin heykeltıraşlarına birer il verilerek Atatürk heykelleri yapmaları istenmiştir. "Ortaya konulan yapıtlar, bu sefer Devlet Sanat Jürisinin denetiminden geçirildi. Sonunda bu heykeller döktürülerek, Nusret Suman'ınki Bingöl'e, Hüseyin Gezer'inki Tunceli'ne, Hüseyin Anka Özkan'ınki Van'a, Adı Çalık'ınki Bitlis'e, Smail Gökçe'ninki Mardin'e, Zühtü Müridolu'nunki Muğla'ya, Gürdal Duyar'ınki Uşak'a dikildi. Heykeli yapmaktan vazgeçtiği için Hakkı Atamulu'ya isabet eden Giresun için kura çekildi ve burasını yapmak da Smail Gökçe'ye düştü (1965)." ²⁴

23 Hüseyin Gezer, Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli, Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1984 (3. Basım), s. 140.

24 Hüseyin Gezer, A.g.k., s. 21.

Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ndeki hocalık yılları, Türkiye için gerçekleştirdiği heykeller, yönettiği projeler ardından Belling 1966 yılında Türkiye'den ayrılarak Almanya'ya dönmü ve 1972 yılında Münih'te ölmüştür. Ardında, Cumhuriyet döneminde yetimi ve Türk heykel sanatının gelişimine katkıda bulunmuş heykeltıraşları bırakmıştır.

Cumhuriyet döneminde, rejimin çağdaşlaşma programı içerisinde siyasi iradeyi simgeleyecek anıtlara ihtiyaç duyması sonucu yapılmaya başlanan Cumhuriyet ve Atatürk anıtları çeşitlenerek yayılmaya başlamış, bazı kurumlar kurucularının küçük ya da büyük heykellerini yaptırma ihtiyacı duymuşlardır. Birçok kentte ise Atatürk heykellerinin yanında ülkeye ya da o bulunulan bölgeye hizmet etmiş kişilerin heykelleri dikilmek istenmiştir. Böylelikle heykel sanatı hem Cumhuriyet dönemindeki görevini yerine getirmiş hem de gelişimini sağlamıştır.

Cumhuriyet dönemi Türk heykeltıraşlarının ilk kuşağında Ratip Akıncı, Ali Hadi Bara, Zühtü Müridolu, Mustafa Nusret Suman, Ahmet Kenan Yontu, Sabiha Bengüta, Nermin Faruki gibi heykeltıraşlar bulunmaktadır. Bu heykeltıraşlar Sanayi-i Nefise Mektebi'nden mezun olarak açılan Avrupa burslarını kazanıp eğitimlerini yurtdışında devam ettirmiş ve eğitimleri bittinde tekrar yurda dönerek kimisi resim öğretmenliği kimisi ise emekli olan hocalarının yerini alarak Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ndeki görevlerine başlamışlardır.

3.3- DEVLET GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ

1883 yılında kurulan Sanayi-i Nefise Mektebi, müze ve mektebin müdürlüklerini birlikte yürüten Osman Hamdi Bey'in 1916 yılında müze müdürlüğüne tercih ederek okul müdürlüğünden ayrılmasıyla kendisi için yapılmış binadan çıkarılmış ve bu bina müzeye tahsis edilmiştir. Bu tarihten itibaren Sanayi-i Nefise Mektebi

10 sene boyunca sürececek bir binadan başka bir binaya taşınma sürecine girdi. Bu süreç 1926 yılında son buldu. "Cumhuriyet yönetimi iyi bir binaya yerleştirme konusunda Sanayi-i Nefise Mektebine sahip çıkmı tı. Son Osmanlı parlamentosunun toplandı ı Fındıklı'daki Cemile Sultan Sarayı 1926 da Sanayi -i Nefise Mektebi'ne tahsis edildi. Binbir yoklukla didinerek Kurtulu Sava ını başarıya ula tırdıktan sonra Cumhuriyeti kurmu olan kadroların, fakirli in diz boyu oldu u bir dönemde sanat e itimi veren bir yüksek okula bir saray binasını tahsis etmesi fevkaledede önemli bir olaydı. Fındıklı'daki binaya yerle tikten iki yıl sonra resmen Güzel Sanatlar Akademisi adı ile anılmaya başlanacak olan okul burada bir süre rahat etti." ²⁵ Aynı zamanda 1926 yılında, Ankara'da Gazi e itim enstitüsü kurulmu tu. Bu enstitünün bünyesinde bulunan üç yıllık Resim -i Bölümü'nde modelaj dersleri verilmeye başlanmı , bu dersler haftada iki saat olmak üzere Hakkı zzet tarafından sürdürülmü tür. Fakat 1963 yılına kadar gerçek anlamda bir heykel e itimi sürdürülemedi tir.

Sanayi-i Nefise Mektebi'nin 1926 yılında yerleşip 1929 yılında Güzel Sanatlar Akademisi olarak isim de ğ i tirdi ğ i Cemile Sultan Sarayı, 1948'de çıkan bir yangın sonucu yanımtı , binanın onarılıp derslerin tekrar burada devam edebilmesi be seneyi bulmu tur. Bu süre içerisinde Güzel Sanatlar Akademisi e itime Sa ır ve Dilsizler Okulu'nda devam etmi tir. Kurulu yıllarından itibaren Osman Hamdi Bey'in seçti ğ i yabancı hocalar Birinci Dünya Sava ı'na kadar görevlerini sürdürmü ler 1915 yılından itibaren okulda Türk hocalar dönemi başlanmı tır. Paris'ten İstanbul'a dönen "1914 izlenimcileri" olarak adlandırılan ku lak Sanayi-i Nefise Mektebi'nin e itim ve ö retim programını olu turmakla görevlendirilmi tir. Fakat bu ku lakın sanat alanındaki anlayı ları Cumhuriyet'in devrim ruhu ve sanat anlayı ıyla çakı mıyordu. Bu sebeple, "Sanatı ideolojik

25 Mustafa Cezar, "Türkiye'nin Ça da lık Yoluna İlk Tutan Yüksek Ö retim Kurumlarından: Akademi" Sanat Çevresi Dergisi", Özel sayı: 4, İstanbul, 2003 s: 16.

olarak da kullanma iste inin bir gere i olarak yeti tirilmek üzere Avrupa'ya ö renci gönderme kararının ilk uygulaması 1924 yılında gerçekte mi tir." ²⁶ Türk hocaların dönemi 1925 yılına kadar devam etmi , dünyaya ayak uydurabilmek için Akademi, olu turulan programı henüz Türkiye'de olmayan ve yaygınla amayan sanat, teknoloji gibi konuları içinde barındırdı ndan dolayı Batı'daki hoca ve uzmanların Türkiye'ye getirilmesine ihtiyaç duymu tur.

1925 yılında Güzel Sanatlar Akademisi'nde dersler verilmesi amacıyla Batı'dan hoca getirme dönemi tekrar ba lamı ve Tenziyat Bölümüne Titolaquier isimli bir hoca getirilmi tir. Bunu takiben 1927 yılında Afi atelyesine Weber isimli bir hoca, 1929 'da ise Tezyini Sanatlar Bölümü Ba kanlı 'na Philip Ginther getirilerek akademide çe itli atelyelerin ve yeni bölümlerin açılması için çaba harcanmı tir. 1924 yılında çıkan kararla Avrupa'ya e itim için gönderilen sanatçılar Türkiye'ye döndüklerinde Akademi'nin e itim anlayı nda yeni bir hava esmeye ba lamı , 1930'larda sanat ve e itim alanındaki tart ı malar güçlenmi tir. Akademi'deki ö retim kadrosunun yetersizli inden dolayı devletin bu duruma el atarak yeni ö retmenlerin getirilmesi gereklili ini vurgulaması ve Türkiye'de yeti en ö retmenlerin bu durum kar ısında daha çok çalı maya yönlendirilmeleri e itim alanında çe itli tartı malara yol açmı tir. Avrupa'da dönen genç sanatçılar bu tartı maların oda nda yer almı ve basın aracılı ıyla muhalefet etmi lerdir. Dönemin Akademi Müdürü Namık smail'in ölümünden sonra yerine Burhan Toprak geçmi ve muhalefette bulunan sanatçılar bu müdürün döneminde kadrola maya ba lamı lardır.

Akademi'nin 1930'lu yıllarda Avrupa'da e itim görerek Türkiye'ye dönen sanatçıları arasında Cumhuriyet dönemi heykeltıra ları olarak Zühtü Mürido lu

26 Zeynep Yasa Yaman, "Cumhuriyet'in deolojik Anlatımı Olarak Anıt ve Heykel (1923 -1950)" Sanat Dünyamız Dergisi , Sayı: 82, stanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2002, s. 162.

ve Ali Hadi Bara'dan bahsedilebilir. Onlar 1936-1937 ö retim döneminde Heykel Bölümü'nün ihtiyaç duyduğu hoca açığını karıştırmak için Türkiye'ye davet edilen Rudolf Belling'le de belli bir dönem çalışmışlardır.

Akademi'de yabancı uzmanlardan yararlanma kararlarından sonra, Heykel e itiminin olumlu gelişiminden bahsetmek için Belling'in hocalık yaptığı dönemi incelemek gerekir. Çünkü Belling'in Akademi'ye gelişiyle birlikte heykel e itiminde daha farklı uygulamalar başlamıştır.

Rudolf Belling 1937'de göreve başladığında Akademi'nin heykel bölümünde hoca olarak sadece Mahir Tomruk bulunuyordu. 1932'de Akademi'den ayrılan Nijat Sirel ise 1937'de tekrar geri alınmıştır. Belling, Heykel Bölümü'ndeki bu iki hocanın kendi denginde hocalar olmadığını sadece onun konularını ve eleştirilerini tercüme etmekle görevli olduklarını kabul etmiş, Heykel Bölümü'nde kendisinin ö retimi uygulanmıştır.

Belling, Akademi'de hocalığı sürecindeki e itiminde plastik problemleri ilke edinmiş, sanatın geçirdiği bütün süreci anlayıp çalışmalarında çabı yakalayabilecek sanatçılar yetiştirmeyi amaçlamıştır. O tarihe kadar uygulanmakta olan sistemi tamamen değiştirip yeni oluşturduğu ö retim sistemini üç bölüme ayırmıştır. Bu sisteme göre öğrenciler, ilk yıl büst etüdüleri, ikinci yıl rölyef çalışmaları, üçüncü yıl ise başarı derecelerine göre üç boyutlu heykel etüdüleri ve kompozisyonlar çalışarak heykel sanatının bütün problemleriyle karşılaşmışlar, bu problemleri çözmeye çalışmışlardır. Belling öğrencilerine doğanın en büyük kaynağı olduğunu vurgulamaya çalışmış, antik eserlerin de en iyi plastik çözümler olarak ele alınmasını istemiştir. Bununla birlikte isel üslupları ve gelişimleri hoşgörüle karşılamış, eleştirileri de saygı çerçevesinde olmuştur. Klasik heykel e itimi tamamlanmadan modern akımların

ö renciler için zararlı olacağını düşünerek atelye çalışmalarında modern uygulamalara izin vermemi daha çok öğrencilerin teknik bilgileri öğrenmelerine, yapılan çalışmalarda problem yaratma ve bu problemleri çözmeleri gerektiren eğitim programını bu yönde oluşturmuştur. Oysa ki Belling de yüzyılın başında heykel sanatının dünya üzerindeki gelişiminde rol oynamı ve soyut sanat tüm sanat dalları arasında yaygınlaştı. Heykel sanatı da bundan

Resim 13: Rudolf Belling, Kadın Baş, 1925.

nasibini alır. Akademi öğrencilerinin tüm dünyada yayılan bu akımdan etkilenmemeleri olanaksızdı. "Bu etkiler altında, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümünde de kıpırdamalar başlandı, Belling'in "uslu" öğrencileri, yavaş yavaş batı rüzgarlarının kulaklarına fısıldadıklarını açığa vurmaya başladılar. Başlangıçta Belling, "bunlarla mekul olmanın zamanı

gelmedi i" gerekçesiyle onları susturmu , giderek bunlar üzerinde konu maları kabul etmek zorunda kalmı tı." ²⁷

Belling'in Akademi'nin e itim sistemine getirdi i farklılık, bugünkü Akademi Heykel Bölümü'nün e itim sisteminin temelini olu turur. Ardından gelen ve bir dönem beraber çalı tı ı hocalar olan Hadi Bara, Zühtü Mürido lu gibi sanatçılar da onun olu turdu u e itim sistemini temel olarak kabul edip devam etmi , 1950 yılında ve sonrasında Akademi'deki heykel e itimini yönlendirmi lerdir. Heykel e itiminde yenile tirmelere gitmi ve soyut anlatımlara olanak tanımlardır. Bir yandan yaptıkları heykel çalı malarında soyut heykel örnekleri sergilerken di er taraftan yaptıkları anıt heykel uygulamalarında ise anlatımcı figüratif bir tavır sergilemi lerdir. Bu durum Türkiye'deki sanatçıların anıt heykele ve heykel çalı malarına bakı açılarının ikiye ayrıldı ının bir göstergesidir.

1930 ve 1940 yıllarda Akademi'deki genel havaya bir göz atacak olursak, Güzel Sanatlar Akademisi'ndeki bütün ö retim üyelerinin bir yüksek okul hocası oldukları halde akademik herhangi bir ünvana sahip olamadıklarını görürüz. Çünkü o dönem bu durumla ilgili bir örnek yoktu. Dönemin çe itli okulları çe itli yasalarla akademikle mi ve hocaları ünvanlar kazanmı tır. Güzel Sanatlar Akademisi ise Mimarlık Bölümü'nden dolayı akademik kanunlar ve ünvanlar için atılımlar yapmı tı fakat resim, heykel,dekoratif sanatlar e itim ine Türkiye'de talebin az olması bu bölümlerde anssızlık olarak de erlendirilmi tir.

Akademi'nin uzun yıllar boyunca kendileri için çıkarılacak akademik kanunlar ve ünvanlara kavu ma talebi sürekli sonuçsuz kalmı tır. Akademi, "ba ka öğretim

27 Hüseyin Gezer, Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli, Ankara, Türkiye Bankası Kültür Yayınları, 1984 (3. Basım), s. 29.

kurumları gibi 1936-1937 den itibaren reform hareketi ya amaya ba lamı tı. Ama bu geli meleri yüksek bürokrasi kadrolarına duyurma, geli menin yasalara yansıtılmasını sa lama konusunda yaya, hatta duyarsız kalınıyordu. Akademi'nin ö retim elemanları, sanatçının bireyci ki ili inden bir türlü sıyrılmıyordu." ²⁸ Akademi'nin elinden tutan siyasilerin akademiye üniversiter bir yapıya ta iyacak ve ona akademik ünvanlar sa layacak yasalara kayıtsız kalmaları, Akademi'nin yönetmeli ini yeniden düzenleyerek bu yönetmelikle ku rumsal varlı ını topluma duyurma çabalarına yol açmı tır. Aynı zamanda Milli E itim Bakanlı ı'nı ikna edebilmeye çalı ılmı ve sonunda 1957 tarihli yönetmelik çıkarılmı tır.

"Akademice hazırlanıp Milli E itim Bakanlı ınca kabul edilen bu yönetmelikle, Güzel Sanatlar Akademisi, üniversiter bir yapı ve i leyi e sahip oldu unu ortaya koyuyordu. Bu yönetmelikle; Yüksek Mimarlık, Yüksek Resim, Yüksek Heykel ve Yüksek Dekoratif Sanatlar Bölümlerinden olu an Güzel Sanatlar Akademisi bütün bölümlerinde be yıllık yüksek ö retim veriyor ve lise mezunlarından seçme sınavı ile ö renci kabul ediyordu." ²⁹

1936-1937'deki reform Akademi'ye bir canlılık kazandırmı ve 1950'lerde daha olgunla masını sa lamı tır.Bu olgunluk dönemi 1957'deki yönetmelikle tescillenmi Milli E itim Bakanlı ının akademi üzerindeki etkisi zayıflamı tır. Bu önemli geli menin ardından Akademi bir yasaya kavu abilmek için çaba sarfetmi , bu yönde çalı malara ba lanmı tır. Bu çabaların sonuçlarını 1969'da "1172 sayılı Güzel Sanatlar Akademileri Kanununun çıkması ekinde verdi.Akademi kurulu undan 86 yıl sonra bir yasaya kavu urken, bölümler, atelye ve ders düzeni, e itim süresi yönlerinden mevcut bünye hemen hemen oldu u gibi korunuyordu.Akademi'ye üniversiter bir statü kazandıran

28 Mustafa Cezar, "Türkiye'nin Ça da lık Yoluna İlk Tutan Yüksek Ö retim Kurumlarından: Akademi" Sanat Çevresi Dergisi, Özel sayı: 4, İstanbul, 2003 s: 22.

29 A.g.m., s. 22.

1172 sayılı yasanın birinci maddesinde Akademilerin genel tanımı öyle yapılıyordu: "Devlet Güzel Sanatlar Akademileri, bölümler ve enstitülerden kurulu, bilimsel özerkliği olan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı, yüksek dereceli, öğretim, inceleme ve araştırma kurumlarıdır."³⁰

İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi 1969'da akademik kurullarının kuruluşunu gerçekleştirdi, "1982'de çıkarılan ve yüksek öğretimi yeniden düzenleyen YÖK yasasıyla birlikte ise Mimar Sinan Üniversitesi'nin temelini oluşturmuştur."³¹

4- DEVLET TATBİK GÜZEL SANATLAR YÜKSEK OKULU'NUN KURULUŞU

1950'lerde Türkiye'de sanat eğitimi veren kurumlar vardı. Bu sanat kurumlarından biri Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, diğeri ise Gazi Eğitim Enstitüsü'dü. Bu kurumların endüstriyle sanat arasında kurdukları ilişki çok yetersizdi. Sanat ve beraberindeki sanat eğitimi toplumların ihtiyaçlarına göre şekilleniyordu, fakat sanayi alanında büyük kıyırdanmalar yaşanırken bu alanın ihtiyaç duyabileceği eğitimli elemanlar henüz yetiştirilmemişti. Bu sebeple Türkiye'de gelişmekte olan sanayinin ve toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak eğitim kurumlarına ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyacın sonucu olarak 1955 yılında Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun doğuşu hazırlanmıştır.

"Gazi Eğitim Enstitüsü Resim- Bölümü'nü kuranlar, orta öğretime öğretmen yetiştirmenin görevinin yanında, Almanya'da öğrenim gördükleri okulların benzerlerini ülkelerinde de açmak istemiştir. Bu uzun bir süreçten beri

30 Mustafa Cezar, A.g.m., s. 23.

31 Aktaran: Ahmet Kamil Gören "Türkiye'de Güzel Sanatlar Okulları:1 Sanayi -i Nefise Mektebi" Türkiye'miz Kültür ve Sanat Dergisi , sayı: 80, İstanbul, 1997, s. 39.

gündemde, ancak artların uygun olmamasından dolayı gecikmiş bir tarih olarak 1955'de resmi işlemlere başlanmıştır. Açık bir şekilde görülmektedir ki, bu görevi gerçekleştirenler, Gazi Eğitim Enstitüsü hocaları Hakkı Zet, Hayrullah Örs, Sait Yada, Ferit Apa, Hakkı Uludağ'dan oluşan ekiptir. O yıllardaki Mesleki Teknik Öğretim Genel Müdürü Mühendis Ferit Saner'e bu ekibin araştırmalarını sunduklarını tahmin etmek zordur. Mustafa Aslıer 1953 yılında, Almanya'ya Grafik Sanatlar öğrenimi için gönderildiğinde bu gelişmelerin farkına varmış ve bu durumu "sanılır ki, yeni kurulacak bir kurumun hazırlıklarında" şeklinde ifade etmiştir.³²

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte, gelişme ve çağdaşlaşma yolunda tüm devrimlere açık bir toplum yaratılmıştır. Bu toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilecek, sanayinin gelişmesini ve toplumsal refaha ulaşabilmesini sağlayacak bir çok yeniliğin bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu yeniliklerin en önemlisi eğitim alanında gerçekleşmesi gerekiyordu. Çünkü artık sanayideki gelişimle birlikte endüstri için çalışacak sanat alanında yetmiş eğitimli tasarımcılara ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Bu ihtiyaçtan dolayı Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Almanya'dan örnek alınarak kurulmuştur.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya, büyük bir toparlanma çabasının içerisine girmiş endüstri alanında üretimleri hızlandırmış ve piyasadaki her türlü mallarının rekabeti için bu malların en iyi kalitede olmasını istemiştir. Fakat ne yapılırsa yapılsın istedikleri satışı elde edememiştir. Bu durumun cevabını Prof. Adolf Schneck, Alman mallarının sunumunun iyi yapılamadığını düşünerek bu ürünleri pazarlayabilmek için sanat kolları yaratmak ve bu alanda eleman yetiştirmek için sanat okulları açmak gerektiğini savunarak vermiş ve sonuç

32 Aktaran: Bircan Ak Sanat ve Tasarım Eğitiminde Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Gerçeği, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 50.Yıl Yayınları, İstanbul, 2008, s. 34.

olarak bu anlamda ilk Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Almanya'da kurulmu tur. Türkiye'deki Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu ise yine aynı gerekçelerle kurulmak istenmi ve Prof. Schneck Türkiye'ye davet edilip böyle bir okul kurma görevi kendisine verilmi tir.

"Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun kurulmasından önce danışmanlık, daha sonra kurulması ve in a edilmesi görevini yapan Prof. Schneck, 1920 -1930 yılları arasında Almanya'da sanatçı ve dizayner, e itiminde ça da yöntemler uyguladı Bauhaus Okulu'nu iyi tanıyan, benzeri okulların Almanya ve ba ka ülkelerde kurulmalarında görev almı bir uzman e itimcidir." ³³

Türkiye'de Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun kurulu u gibi önemli bir görevin neden Schneck'e verildi ini anlamak zor de ildir, çünkü Prof. Dr. Ing. Adolf Gustav Schneck (1883-1972), üniversite hocalı ı teorisyenlik, mobilya tasarımcılı ı, mimarlık yapımı ve birçok ülkedeki Tatbiki Güzel Sanatlar Okullarının kurulu larında ve de geli tirilmelerinde görevler almı tir.

Stuttgart Teknik Üniversitesi'nde e itim görmü , stanbul Teknik Üniversitesi'nde hoca olan Doç. Dr. Sabri Oran, yine aynı üniversitede e itim görmü ve 1946 yılında stanbul Teknik Üniversitesi'nde ö retim elemanı olarak çalı mı olan Schneck'in de hocası Prof. Paul Bonatz aracılı ıyla Prof. Schneck'le ba lantıya geçmi , 1954 yılında Türkiye'de kurulacak olan Tatbiki Güzel S sanatlar Okulu'nun kurulma a amalarında danışmanlık yapması için öneride bulunmu tur.

Prof. Schneck 1955 yılında Milli E itim Bakanlı ı'nın çıkarttı ı kararname ile göreve ba lamı , 12 Ocak 1955'te kurulacak olan okulla ilgili incelemeler yapmak için Türkiye'ye gelmi tir. Türkiye'de bulundu u süre içerisinde e itim

33 Bircan Ak, A.g.k, s. 36.

yapısıyla ilgilenmi , çe itli okulları ve enstitüleri inceleyerek Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun kurulabilmesi için bir rapor hazırlayıp Milli E itim Bakanlı ı 'na sunmu tur. Düzenlenen toplantılardan sonra Milli E itim Bakanlı ı, danı manlık görevi verdi i Schneck'e okulun kurulması ve in a edilmesi görevini üstlenmesi için ricada bulunmu tur. Kültür Bakanlı r'nda düzenlenen konferansta bu duruma Schneck, "Bakanlık çevresinde bu görevlendirmeye ili kin kararın zaten alınmı oldu u belliydi. Ama ben bu teklife hazırlıklı de ildim. Danı manlık yapaca mı dü ünümü olmakla birlikte, okulun kurulup in a edilmesi görevini de, üstlenece im aklıma gelmemi ti. Bu nedenle hemen karar veremedim ve dü ünmek için süre istedim. Kararımı Almanya'ya döndükten sonra bildirecektim. Ba ka bir gün Bakanın görevlendirdi i ki iler olan, Genel Müdür Ferit Saner ve ileride okulun idaresini üstlenecek olan Sabri Oran'la program hakkında genel bir görü me yaptık. Okulun in asına ili kin kesin bir programı Stuttgart'a döndükten sonra, teklifi kabul etmem durumunda hazırlamamı kararla tırdık." ³⁴ ekinde açıklama yapmı tır. Bu görevle ilgili olarak 3 ubat 1955'de Prof. Bonatz'la da görü erek, stanbul'da Tatbiki Güzel Sana tlar Okulu'nun kurulma ve in a edilme görevini kabul etti ini Türk Hükümetine yazdı ı mektupla bildirmi ve bu mektuba incelemeleri sonucu olu turdu u raporu da eklemi tir.

Prof. Schneck yapılan incelemeler sonucunda kurulacak olan Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda Mobilya ve ç Mimarlık, Seramik, Grafik, Endüstriyel Tasarım, Tekstil, Metal Teknikleri-Altın ve Gümü çili i, Dekoratif Resim, Cam ve Cam Yontma bölümlerinin bulunması gerekti ini belirtmi ve ilk yılın ö retim programını da hazırlamı tır.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun müdürlü üne 1956 yılında Sabri Oran

34 Aktaran: Bircan Ak, A.g.k, s. 36.

getirilmiş ve okul öğretimine 1957 yılının ekim ayında Türkiye ve Almanya'dan seçilmiş öğretim elemanları kadrosuyla, Beşiktaşı'ndaki Dolmabahçe Sarayı Baltacılar Binası olarak bilinen binada, aşağıda belirtilen bölümlerle başlamıştır:

Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü

Grafik Bölümü

Seramik Bölümü

Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü

Dekoratif Resim Bölümü

Okulun kuruluşunda belirlenen öğretim elemanları kadrosu dört Alman, üç Türk öğretim elemanı, üç de Türk asistandan oluşmaktaydı.

Kurulan Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu belirlenen sabit bir programla eğitime başlamıştır. Verilecek olan eğitimin denenmesi ve elde edilecek tecrübeler doğrultusunda yenilenmeye açık bir anlayışla oluşturulan programlar Bauhaus Okulu prensiplerini kapsıyordu ve gelişen koşullara uyum sağlayabilen bir yapıya sahipti.

"Okulun programında Bauhaus örnek alınmasına karşın, onunla aynı eğitim süresini içermemekteydi. Üç yıllık bir Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu için, dört yıllık bir yüksek okulun programının olduğu gibi uygulanması olanaksız gibi görünmektedir. Bu nedenle A. Schneck'in hazırladığı program, o dönemin Almanya'sında öğretim veren üç yıllık Werkkunstschule'lerin belli oranda zanaat ve endüstri kapsamındaki bölümlerinden (örneğin; seramik, örgüçülük, dokumacılık, duvar ressamlığı, kumaş baskıcılığı) yararlanıp, belli oranda mimarlık-yapı ustalığı kapsamına giren ve sanatla daha sıkı bağ kurduğundaki bölümlerin (örneğin; iç mimarlık, serbest resim, uygulamalı grafik sanatı, tekstil) birleştirilmesinden meydana gelmiş gibi görünmektedir."³⁵

35 Aktaran: S. Elvan Ekren, Türkiye'de Bir Eğitim Modeli, Bauhaus (Yayınlanmamış Yüksek

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu kurulduktan sonra, "Kurumun hayata geçirilmesinde büyük katkıları bulunan, Doç. Dr. Sabri Oran Okul Müdürü, Fethi Duyar Müdür Yardımcısı, Hakkı Zzret Seramik Bölümü Başkanı, Sait Yada Grafik Bölümü'nde görev alırlar. Ayrıca, 21 Kasım 1958 tarihli belgeden edindi imiz bilgiye göre; Mobilya ve Ç Mimarlık Bölümü'nde Cevdet Koçak, Yüksek Mimar Mühendis Ratıp Ertem (İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi), Teknisyen Oktay Uzel, Diki Öğretmeni Neriman Do u, Yüksek Kimya Mühendisi Hadi Tamer (İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi mezunu, Tophane Erkek Sanat Enstitüsü'nde Renk Kimyası Öğretmeni), kurucu çekirdek kadroda yer almı lardır." ³⁶ Çekirdek kadroda yer alan yabancı profesör, öğretim elemanlarının getirildikleri bölümler ve isimleri şunlardır:

"Tekstil Bölümü için; Prof. H. Ruland (Stuttgart)
Umumi Hazırlık Bölümü için; H. Metzger (Stuttgart)
Dekoratif Sanatlar Bölümü için; H. Schubert (Stuttgart)
Mobilya ve Ç Mimarlık Bölümü için; A.Vollmer (Stuttgart)" ³⁷

1956-1957 yıllarında Almanya'da Stuttgart Güzel Sanatlar Yüksel Okulu'nda öğretim görmektedir olan Mustafa Aslier, o sıralarda Prof. Schneck'in seçti i ilk Öğretim elemanlarından olan Hans Baurle'e Türkçe dersleri vermekteydi. Aslier, Baurle vasıtasıyla Prof. Schneck'le tanıştı. Prof. Schneck, Stuttgart Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'ndan mezun olan Mustafa Aslier'e Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nda hocalık yapması için öneride bulunmuş ve 1958-1959 öğretim yılında Mustafa Aslier Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun çekirdek kadrosuna dahil edilmiştir.

Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul, 2006, s. 80.

³⁶ Bircan Ak, Sanat ve Tasarım Eğitiminde Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Gerçeği, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), M.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi 50. Yıl Yayınları, İstanbul, 2008, s. 59.

³⁷ Aktaran: Bircan Ak, A.g.k., s. 59.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun kurulu unda sabit bir program belirlenmedi inden bahsetmi tik. Okulun e itim programı ülkenin ko ullarına göre ekillendikçe amaç ve görevleri de de i mi tir. Bu amaç ve görevler farklı zamanlarda ve bir çok ekilde açıklanmı tır. Bu açıklamalara göre, "Memleket sanayinin ihtiyacı olan mütehassis [uzman], teknisyen ve sanatların her bakımdan mükemmel yeti melerini sa lamak okulun birinci vazifesidir. Çe itli sanat kollarında yeti en bu gençlerin hayata uygun müstakil ve yaratıcı birer sanatkar olmalarına bilhassa ehemmiyet verir.

Okulun di er bir vazifesi de, kalkınma halinde olan memleketin sanat hayatına iyi misal ve örneklerle rehber olmak, onların müsküllerine yardım etmek suretiyle el sanatlarının ve endüstrinin geli imine hizmet etmektir." ³⁸

1961'de yönetmelikte amaç ve görevlerle ilgili bir de i iklik yapılmamı , 1964 yılındaki yönetmeli e göre ise, Mesleki ve Teknik E itim Müste arı Nihat Saydam okulda düzenlenen bir toplantıda okulun amaçlarını u ekilde belirtmi tir:

"a) Ö rencilerini, endüstri ve el sanatlarımızın muhtaç oldu u mesle inin tekni ine hakim, yeni bulu lar yapabilen sanatçılar, milli v e insani gayelere ba lı ki iler olarak yeti tirmek.

b) Tatbiki Güzel Sanatlar alanında zevkimizi yükseltecek ara tırmalar yapmak.Eski ve yeni el sanatları üzerinde incelemelerde bulunarak ihtiyaca göre uygulamak, kurslar, sergiler, seminerler düzenlemek, b enzer kurumlarla i birli i yapmak.

c) Resmi ve özel kurumların tatbiki güzel sanatlarla ilgili konulara ait isteklerini inceleyerek cevaplandırmak." ³⁹

38 Aktaran:Bircan Ak, A.g.k., s. 57.

39 Aktaran:Bircan Ak, A.g.k., s. 57.

1971 yılında gelindi inde ise Mustafa Aslier okulun görevlerini u ekilde açıkladı tır:

-"Ya ama ve çalı ma çevremizde kullanılan her çe it yapı k e ya, alet ve makinalarla çalı ma ve ya ama çevremize güzel görünü verecek, mesleklerinin maddelerini iyi tanıyan, bu maddeleri i leme tekniklerini bilen, yaratma ve yapma kabiliyetleri geli mi , ki ilik sahibi sanatçı elemanlar (Dizayner) yeti tirmek.

- Okul içinde geli tirilen yaratıcı çalı maların ve yeti tirilen elemanlarınmemleket endüstrisi ve el sanatlarına olumlu etkisini sa layacak tedbirleri almak." ⁴⁰

4. 1- BAUHAUS EKOLÜ

19. yüzyıl sonları ile 20. yüzyıl ba ları arasında ya anan endüstriyel geli im güzel sanatların her alanını da etkilemi , mimarlık, grafik, resim, heykel gibi sanat dallarında önemli ölçüde geli imler kaydedilmeye ba lanmı tı. Sanatçı yeti tiren kurumlar da bu geli imin içinde yer almı ve yenile me çabalarına giri mi lerdir.

"Endüstriyel geli meyle sanat alanında ortaya çıkan yeni gereksinmelere cevap vermek üzere, John Ruskin (1819-1900) ve William Morris (1834-1896) sanat dünyasıyla i dünyasını birle tirecek unsurları bulma fikirl erini yaymaya ba ladılar.Endüstrile me ve yeni ya am tarzından gelen bu de i me iste i, sanatçının ve eserlerinin toplumsal i Levinin de i mesine ba lı oldu unu Morris konu ma ve yazılarıyla yaymaya çalı yordu: Sanat e itiminin de i mesini,yeni gereksinmeler için yeni sanat e itimi verilmesini, sanatın hayata dönü mesini, günlük ya amın bir parçası olmasını istiyordu." ⁴¹

40 Mustafa Aslier, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, stanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Yayınları, 1971.

41 Yüksel Bingöl, "Bauhaus ve Endüstriyel Geli menin Sanat E itimine Etkileri", Yeni Boyut

William Morris'in ortaya attığı fikirler kısa zamanda yayılmış İngiltere'de tatbiki güzel sanatlar eğitimi veren kurumlar açılmaya başlamıştır. Endüstrinin gelişiminin hız kazandığı diğer bir ülke olan Almanya, İngiltere'yi her alanda yakından takip ediyor, yapılan değişiklikleri ve sanat eğitimindeki yenileme hareketlerini destekleyerek kendi ülkelerine taşımayı hedefliyordu. Birinci Dünya Savaşı'nda Avrupa büyük bir yıkım yaşamış, savaş sonrası endüstriyel üretim durmuş ve toplumsal çöküntü hayatın her alanında hissedilmeye başlanmıştır.

Weimar Grandükü, 1901 yılında Tasarımcı, Mimar ve Sanat teorisyeni olan Hendrik van de Velde'yi (1863-1957) Eyalet Sanat Danışmanı'na getirmiştir. Van de Velde Almanya'da bir çok önemli projeyi hayata geçirmiştir. Saksonya Grandüklüğü Tatbiki Sanat Okulu'nu kurmuş, yeni pedagojik eğitim denemeleri gerçekleştirmekteydi. Birinci Dünya Savaşı sırasında Belçika asıllı olduğu için tehditler almış ve Almanya'dan ayrılmak zorunda kalmıştır. Ayrılırken Weimar Grandükü'ne kurduğu okulun müdürlüğü için Mimar Walter Gropius'u (1883 - 1969) önermiştir. 1919 yılında Gropius Weimar'a davet edilip Saksonya Tatbiki Sanat Okulu ile Saksonya Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun yönetimleri ve gerekli gördüğü takdirde değişiklik yapma hakları kendisine verilir. Gropius iki okulu da birleştirerek ismini Staatliches Bauhaus koymuştur. Bauhaus'un kuruluşunun ardından Gropius ayrıntılı bir eğitim programı ve Bauhaus manifestosunu içeren bir broşür yayınlamıştır.

1919'da kurulan Bauhaus, "Van de Velde'nin "Sanat Meslek Okulu" ile "Sanat Akademisi" nin bir karışımıydı. Van de Velde'nin arkasındaki Art Nouveau düşünceleri anlamalı olmakla birlikte, Bauhaus'un kurucusu Gropius'un düşünceleri bir hayli orjinaldi. Böylelikle her iki okulun amacı, eskinin eğitimi

sistemini yıkmak dü üncesinde birle iyordu." 42

Bauhaus, kuruldu u ilk yıllardan itibaren önemli sanatçıları saflarına çekerek kendi bünyesinde ortakla a faaliyetlerde bulunmalarını sa lamı tır. Bauhaus'un çatısı altında önemli faaliyetlerde bulunan bu sanatçılara Johannes Itten, Lyonel Feininger, George Muche, Gerhard Marcks, Paul Klee, Oskar Schlemmer, Wasilly Kandinsky, Lotar Scheyer gibi isimler örnek olarak gösterilebilir.

Resim 14: Bauhaus, Dessau, 1923.

"Bauhaus'daki e itim-ö retimin esası becerileri geli tirecek atelye sistemine oturtulmasına ra men, amaç; hiçbir zaman zanaatkar yeti tirmek olmamı tır. Bu atelyeler ara tırma laboratuvarları gibi kullanılmakta, endistrinin gereksinimi

42 Canan Çoker, "Vkhutemas ve Bauhaus", Yapı Dergisi, Sayı: 18, stanbul, Mayıs-Haziran 1976, s: 57.

olan modüller hazırlanmaktaydı. Toplum ve endüstrinin sanat ve tasarım sorunlarına çözüm arayan Bauhaus atelyeleri zamanın teknik gelişmelerini de çok yakından izliyor, öğrencileri bu yönde duyarlı olmalarını hedefliyordu. Bauhaus herhangi bir sanat akımını ve ekolünü seçme, benimseme yerine uzun ve zahmetli yolu seçip, sistematik olarak sanatsal yaratmanın objektif ana ilkelerini öğretiyordu." ⁴³

Bauhaus'da oluşturulan eğitim sisteminde her atelyede iki öğretmen hoca eğitim vermekteydi. Bir hoca atelye ustası, diğeri ise form ustasıydı. Bunun sebebi ise zanaatçılık ve sanatçılık eğitimlerinin aynı anda verilmek istenmesiydi. Eğitim ve öğretim; Hazırlayıcı Eğitim (Temel Sanat Eğitimi), Teknik Eğitim (Mesleki Temel Sanat Eğitimi), Strüktürel Öğretim (Mesleğe Yönelik Çalışmalar ve Proje Çalışmaları) olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktaydı. Bu bölümlerden Hazırlayıcı Eğitim yani Temel Sanat Eğitimi gelişip dünyada sanat eğitimi veren tüm okulların programlarında yer edinmiştir. Hazırlayıcı Eğitim'de öğrenciler daha önce sanatla ilgili ne öğrenmişlerse unutup eğitime sıfırdan başlarlar, seçilen malzemelerle ilgili olarak daha önceden ortaya konmuş sanat eserleri incelenir, biçimlendirilecek malzemeyle ilgili olarak her öğrenciye yeni başlangıçlarıdır. Bu ön eğitimin amacı öğrencinin yeteneklerini ölçmek, onu sanatla ilgili daha önceki bilgilerinden arındırıp yeni bilgilerle teknik eğitime hazırlamaktır.

Hazırlayıcı öğretimde başlangıçta bulunan öğrenciler, Teknik öğretime başlamakta hak kazanıyorlardı. "Teknik Öğretimin esasları atölyelerde yapılmıyordu. Bauhaus atölyelerinde uygulamalı olarak yapılan çalışmalar; tahta ve acaç yontuculuğu, alçı, seramik, çilingirlik, döküm, torna, tesfiye, emaye, mine, kuyumculuk, kalemkarlık, acaç işleri, acaç torna, duvar resmi, mozaik, vitray, özgün baskılar

43 Yüksel Bingöl, A.g.m., s. 26.

(gravür, a aç baskı, linol baskı, litografi, serigrafi), tipografi, foto rafi, ciltçilik, örgü dokuma, kuma baskı gibi faaliyetlerdi." 44

Strüktürel ö retime, teknik ö retimde kendini ka nıtlamı ö renciler katılabiliyordu. Bu ö retim sisteminde uygulama ve proje çalı maları teknik ö retimdekinden daha kapsamlıydı. Bu e itimi almaya hak kazanan ö renciler, Bauhaus'un ara tırma ve proje istasyonlarında temel ilke olarak kabul edilen yapı olu turma sistemleri üzerine çalı maya ba lıyorlardı.

Birinci Dünya Sava ın'dan ve ardından gelen ekonomik krizden en çok etkilenen ülke Almanya'ydı. Ülke bir taraftan sava tan kalan yüksek tazminatları ödemeye, di er taraftan da ekonomik krizin etkilerini hafifletmeye çalı ıyordu. 1919'da Weimar'da Bauhaus kuruldu u sıralarda Almanya'da Naziler örgütlenmeye ve giderek kuvvet kazanmaya ba lamı lardı.Modern sanat akımlarına ve yeniliklere kar ı olan Naziler, 4 yıldır e itim vermekte olan Bauhaus'u kapanmaya zorlamı lar ve okul 1923 yılında Dessau'ya ta ınmak zorunda kalmı tır. Bauhaus Dessau'da da fazla barınamamı 9 yıl sonra 1932 yılında Berlin'e ta ınmı tır. Berlin'deki bir kaç aylık e itim ö retimin ardından okul Naziler tarafından tamamen kapatılmı ve 12 ö retim elemanı toplama kamplarında can vermi tır. Nazilerin hı mından kurtulabilenler ise yurdı ına kaçmı ve Bauhaus'u 1937'de Chicago'da kurmu lardır. Bauhaus, Amerika'dan sonra dünyanın bir çok ülkesinde de Tatbiki Güzel Sanatlar Okulları'nın kurulmas ında örnek alınmı tır.

Bauhaus yeni ba tan olu turdu u kendine özgü akademik e itim anlayı ıyla dönemin modern e itim kurumlarının içerisinde yer almı , ardından kurulacak modern e itim kurumlarına da önemli ölçüde örnek te kil etmi ti.

"Mimariden endüstri ürünlerine gündelik hayatta kullanılan yapı ve ürünlerin

44 Yüksel Bingöl, A.g.m., s. 27.

daha insancıl ve sanayinin seri üretimine uygun bir anlayışla tasarlanması fikrini geliştirdi. Sanayinin sosyokültürel değerlerine ruh kattı, "tasarım" olgusunun bugünkü anlamını kazandırdı." ⁴⁵

4.2- DEVLET TATBİKİ GÜZEL SANATLAR YÜKSEK OKULU'NUN GELİŞİM VE ETKİLERİ

1957 yılında İstanbul'da kurulan Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Bauhaus örneği alınarak oluşturulmuştur. İlk resmi yönetmeliği ise 1961'de yapılmıştır. 1957'den 1961'e kadar geçen süreçte bir yönetmelik hazırlanmaması bilinçli bir tercihtir ve kurum için ana kurallarda biri olarak belirlenmiştir. Zaman geçtikçe belirlenen noktalar yönetmeliğin maddelerini belirlemek ve oluşturulan yönetmelik dört yılda bir değiştirilmiştir. Yönetmeliğin dört yılda bir değiştirilmesi okulun eğitimdeki yenilikçi bakış açısını kanıtlar niteliktedir.

1957'de hazırlanan okulun ilk tanıtım kitapçığı ilk yıllarda yönetmeliğe sahip olmayan okul için yönetmelik yerine geçmiştir, bu kitapçıkta adaylara okulun amaçlarından, görevlerinden, bölümlerinden, okulun süresinden, kayıt ve kabul şartlarından ve öğretim kadrosundan bahsedilmiştir. Tanıtım kitapçığında aynı zamanda okulun eğitim süresinin üç yıl olduğu belirtilmiştir, daha sonraki yıllarda okul ve mezun olan öğrenciler bu konuyla ilgili sıkıntılar yaşamıştır.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu kurulurken Prof. Schneck okulun süresini üç yıl olarak belirlemiştir, bu üç yıllık eğitimden sonra mezun olan öğrenciler için bir ustalık sınıfı önermiştir. Fakat ülkenin içinde bulunduğu koşulları üç yıllık

45 S. Elvan Ekren, Türkiye'de Bir Eğitim Modeli, Bauhaus (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul, 2006, s. 52.

bir eğitiminde, ustalık sınıfının da hayata geçirilmesine olanak tanımamıdır. Ö retim süresi üç yıllı sınırlı olan kurum ilk mezunlarını dört yılda vermiştir. Bu durum karşısında okulun eğitim ö retim süresi üç yıldan dört yıla çıkarılmıdır. Buna rağmen, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu aynı koşullara sahip okullar gibi yüksek okul olarak kabul görmemiştir.

"1964 yılında, okulun yönetmelik ve programlarıyla ilgili okulda yapılan ve üç gün süren toplantıların konularından biri de okulun derecesidir. Buna göre, okulun derecesi o tarihte yüksek olarak kullanılmasına karşın, bunun resmi olmadığıdır. Toplantı sonucunda okulun adının Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu olması kararlaştırılır." ⁴⁶ Alınan kararların ardından okulun derecesi değiştirilirken adı da değiştirilmiştir, Tatbiki'den önce İstanbul ve Devlet eklemeleri yapılmıştır. Çünkü İstanbul'da kurulan Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'ndan sonra Türkiye'deki birçok şehirde Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu açma girişimlerinde bulunulmuştur.

1961 yılında Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu ilk mezunlarını vermiş ve kadrolarına asistan olarak kendi yetiştirdikleri öğrenciler almaya başlamıştır. Okulun eğitim elemanı kadrosunun çoğunluğu geçmişten günümüze asistanlıktan başlayarak sanatsal ve bilimsel çalışmalar yaparak akademik kariyerlerine devam etmiş eğitimcilerden oluşmuştur.

"DTGSYO'da görev yapan eğitimcilerinin akademik ünvanları yoktu, asistan ve eğitim üyesi adıyla ikisi bulunmaktaydı. Asistan 1750 sayılı yasa ile olduğu gibi sınavla alınır, bir yıl sonra asaleti onaylanır, dört yıl içinde bölüm kurulu kararıyla bir tez konusu alır, deneme dersi yapar, yapıtlarından oluşan bir sergi açar ve Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu'nun onayıyla

46 Bircan Ak, Sanat ve Tasarım Eğitiminde Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Gerçeği (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 50. Yıl Yayınları, İstanbul, 2008, s. 67.

ö retim üyeli ine geçer; ba ımsız ders vermeye ba lardı." 47

Okulun ö retim, yönetim ve asistanlık yönetmelikleri 1966 -1967 yıllarında son eklini almı ve yürürlü e girmi tir.

"1957-1982 yılları arası yüksek okulun ö retim programları her dört yılda bir deneyimlere dayanarak yenilenmi , ö retim yönetmeli inde ve programlarında, lisans düzeyinde ça da bir ö retimin gerektirdi i düzenlemeler gerçekleştirilmi tir. M. E itim Bakanlığı , DTGSYO'nu unutmı çasına özgür bırakmı , okul kurulunun aldı ı tüm kararları yıllarca onaylamı tı. 30 yıl içinde e itim- ö retim planları tam 7 kez de i tirilerek yenilenmi tir." 48

1957 yılında kurulmasından itibaren okulun geli imi devam etmi , ba ka bölümlerin de açılması ihtiyacı gündeme gelmi tir. Bu ihtiyacı 1966'da okulun Grafik Sanatlar Bölüm Ba kanı Sait Yada verdi i bir konferansta öyle dile getirmi tir: "Okulumuzda yeniden açılmasını istedi imiz bran lar vardır: Tahta ve ta yontmacılı ı, deri i leri, endüstri formları, kuyumculuk ve metal i leri, cam i leri, oyuncakçılık. Bunların piyasası vardır. Tabi bunların kurulması için her eyden önce geni bir okul binasına muhtacız. O zaman bir ara tırma enstitüsü de kurulacaktır. Herhalde okulun beraber çalı aca ı bir el ve halk sanatları müzesi ve kuvvetli bir kütüphanenin olması da üzerinde durulacak i lerdendir." 49

DTGSYO'da 40 saatlik yo un bir e itim programı uygulanmı , bu 40 saatin uygulanabilmesi için bazı dönemler hafta sonlarına da dersler konulmu tur.

47 Aktaran: S. Elvan Ekren, Türkiye'de Bir E itim Modeli, Bauhaus (Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, stanbul, 2006, s. 86, 87.

48 Aktaran: S. Elvan Ekren , A.g.k., s. 88.

49 Sait Yada, Tatbiki Güzel Sanatlar Okullarının Do u Sebepleri ve Fonksiyonları (TGSYO'nda 02.06.1966 tarihinde verilen konferans), stanbul, 1968, s. 38.

Oluşturulan programda teori ve uygulamaların eksiksiz yürütülebilmesi için çaba harcanmış, bu sebeple eğitim programı ayrı bir program olmuştur.

1971'de Mustafa Aslıer okulun eğitim anlayışını ve öğrenciye bakış açısını şu şekilde dile getirmiştir: "Okulumuzda yönetmelik ve programlarda öğrenciye yapıcı, yaratıcı ve iyi bir insan kişiliği kazandırmak amacı sık sık tekrarlanmıştır. Bu amaç okulumuzda eğitim ve öğretimin ana eksenini oluşturur. Programda yer alan derslerin nitelikleri, sıralanışı ve uygulanış yöntemleri öğrenci kişiliğinin doğal güçlerini uyarıcı, geliştirici bir çalışma sistemine göre ayarlanmıştır. Öğrenci birikimli bilimsel, teknolojik ve sanat değerlerinin çokluğu ve büyüklüğü içinde ürkmeyecek bir yere konmuştur. Ona bir şeyler yapma ve yaratmanın en yalın şekli gösterilerek, araştırma yolu açılmaktadır. Öğrenci, öğrenim süresi içinde elinin altındaki malzeme ve tekniklerle yeni ve kendisinin olan yapıtlar vermenin mutluluğunu duyabilmektedir. İşte bu mutluluk ve güven kendisine ve başka insanlara olan saygısını arttırmaktadır."⁵⁰

DTGSYO'nun kurulduğu yıllardan itibaren Türkiye'de çalkantılı bir dönem yaşanmaya başlanmıştır ve bu durum 1990'lara kadar sürmüştür. Bu süreçte siyasi ve sosyal yapılar değişmiş, eğitim sistemi de olumsuz yönde etkilenmiştir. Siyasetin ve askeri darbelerin üniversiteler ve yüksek öğrenim kurumları üzerindeki baskısı bilimsel eğitimin gelişmesinde büyük bir engel teşkil etmiştir. Bu baskılar sonucu özgür eğitim modelinden uzaklaşmıştır. Oysa ki sanat eğitimi alan öğrencinin öğrenim süreci boyunca özgür bir eğitim alabilmesi gereklidir. Özgür eğitimden bahsedebilmek için ise öğrencinin okul içerisindeki her alanda söz sahibi olması gerekir. Bu sebeple Tatbiki'nin yapısı içerisinde, "Türkiye'de bir ilk niteliğinde olan demokratik yapısı ile öğrencilere okul

50 Mustafa Aslıer, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu tanıtım kitapçığı, İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Yayınları, İstanbul, 1971.

yönetiminde haklar tanınarak daha aktif bir rol oynamaları sağlanmıştır. Kendi müdürünü ve bölüm başkanını kendisi seçen, kurullarına oy hakkıyla öğrenci temsilcilerinin girdiği, demokratik yapısıyla döneminde var olmayan özgürlükçü bir sistem yaratmayı başarmıştır." ⁵¹

Okulun getirdiği bir diler yenilik ise Bauhaus'tan örnek alınarak oluşturulan Temel Sanat Eğitimi dersleridir. 1969 yılında İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nda Temel Sanat Eğitimi kürsüsü kurulmuş ve bunu takibeden yıllarda Temel Sanat Eğitimi'nin sanat eğitimi alanında eğitim veren okullarda önemi daha iyi anlaşılacak eğitim programlarında yer almaya başlamıştır. "Bugün güzel sanatlar, tasarım, sanat eğitimi ve pedagojik eğitim veren tüm yüksek öğretim kurumlarında farklı aşırıklarda da olsa Temel Sanat eğitimi verilmektedir. Ayrıca yüksek öğrenim kurumlarının yanısıra orta öğretimde görsel sanatlar eğitimi veren okulların bünyesinde de temel sanat dersi uygulamaları yapılmaktadır." ⁵²

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'na 1956'dan 1982'ye kadar bir çok önemli kişi müdürlük yapmıştır. Bunlar sırasıyla; Prof. Sabri Oran (1956 -58), Hayrullah Örs (1958-61), Cevdet Koçak (1961-65), Prof. Dr. Safa . Erkün (1965-67), Hakkı zzet (1967-71), Prof. Dr. Erol Eti (1977-80), Prof. Dr. Tankut Öktem (1980-82)'dir.

Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun 1957'de öğretime başlamasının ardından yeti tirdiği öğrenciler farklı alanlarda üstün başarılar yakalamışlar, okulun yenilikçi yapısı toplumsal gelişimin her alanında faydalı bireyler yeti tirilmesini sağlamıştır.

51 Aktaran: S. Elvan Ekren , A.g.k., s. 94.

52 S. Elvan Ekren , A.g.k., s. 97.

"Ça ın getirdiklerine baktı ımızda 'geçen zamanın' kültür ve gereksinimler üzerindeki de i im rüzgarlarına sanat ve sanatçının etkisinin önemi yadsınamaz. Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okuluna bu Pencereden bakıldı ında bi r gelene e öncülük etmi oldu u söylenebilir.Bu gelenek temelde güzel sanatların toplumdand ı landı ı de il, toplumla bütünle ti i bir anlayı ın olu masını salamaya çalı maktır. Yaratıcılı ın ve üretimin bir arada yönlendirilebildi i bir e itim kurumu olu turmu tur." ⁵³

1980'li yıllarda, ülkede ya anılan çalkantılı dönemde 12 Eylül 1980 darbesinin ardından üniversiteler ve yüksek ö renim kurumları üzerinde olu turulan yo un baskının ve bu kurumların denetim altında tutulma gere inin bir sonucu olarak tüm yüksek ö renim kurumları YÖK bünyesinde toplanır. Tam da bu dönemde tüm kararlarını kendi alan yenilikçi yapısıyla meslek çevrelerinde aranan elemanlar yeti tiren Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu bir gerileme dönemine girmi tir. 20 Temmuz 1982 tarihli, 41 sayılı Yüksek ö retim Kurumları Te kilatı hakkındaki kanun hükümlü kararnamenin 14. maddesi uyarınca Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, Güzel Sanatlar Fakültesi adını alarak Marmara Üniversitesi'ne ba lanmı tır. Mili E itim Bakanlığı 'na ba lı olarak e itim vermeye devam eden kurumun kurulu undan itibaren olu turdu u özerk yapı bu sayede zedelenmi tir.

5- MARMARA ÜN VERS TES GÜZEL SANATLAR FAKÜLTES 'N N KURULU U

1982 yılına kadar Milli E itim Bakanlığı 'nın Teknik E itim Müste arlı 'na ba lı olan Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu 41 sayılı YÖK yasasının 14. maddesi uyarınca, Güzel Sanatlar Fakültesi adıyla Marmara Üniversitesi'ne

53 S. Elvan Ekren , A.g.k., s. 98.

ba lanmı ve Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi olmu tur.

Tatbiki'nin kurulu undan 25 yıl sonra gerçekte en bu durum kar ısında kurum Marmara Üniversitesi bünyesinde yeniden yapılanmı , stanbul -Avrupa yakasındaki Baltacılar Dairesi olarak bilinen binadan stanbul - Asya yakasındaki Acıbadem kampüsüne ta ınmı tır. Bu ana kampüse ta ınma 1985 -86 yıllarında ya anır. Marmara Üniversitesi bünyesinde artık bir fakülte olan kurumun yeniden yapılanması içerisinde okulun geni leyerek daha fazla yeni birim ve bölümlerin açılması örnek olarak gösterilebilir. 1986 yılında açılan bu bölümler; Heykel Bölümü, Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü, Sinema -Tv Bölümü, Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü, Foto raf Bölümü ve Temel Sanat E itimi Bölümü'dür.

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Tatbiki'nin temelleri üzerine kurulmu bir fakültedir. Kurulu amacı Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun kurulu undaki amaç ve görevleri bugünün ko ullarında de erlendirip yorumlayarak devam ettirmek, Tatbiki gelene ini sürdürülebilmektir.Tatbiki gelene inden gelen yenilikçi yapıyla devam edip sanayi ve okul arasındaki i birli ini sıkı ba larla devam ettirebilmek, katılımcı ö renci profilini koruyabilmek, halk ve okul arasındaki payla ımı güçlendirebilmek en temel amaçlardandır.

Güzel Sanatlar Fakültesi'nin misyonu okulun dekanı Nazan Erkmen tarafından öyle açıklanmaktadır;

"Fakültemiz, kurulu undan bu yana ölkemizin sanat alanında oldu u kadar, tasarım alanında da taleplerini kar ılayacak mezunlar yeti tirmeyi misyon edinmi tır. Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu, toplumun yeni ya ama

biçimlerini belirleyen, endüstriyel gelişmelerde sanat ve tasarımın önemli rolünün altını çizen, ara tırmacı, ve yenilikçi bir kurum olarak Bauhaus modeli ile kurulmuştur. Fakülte toplumun ihtiyaçlarına cevap veren bir model olarak sanayi ile işbirliğini gerçekleştiren, toplumla bütünleşme özelliğini taşıyan, kurdukları ilişkilerle yurtçapında ve uluslararası alanda da ülkesini temsil eden bir kurum haline gelmiştir." ⁵⁴

Günümüzde Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde eğitim 13 bölümde devam etmektedir. Bu bölümler şunlardır;

- 1- Resim Bölümü
- 2- Heykel Bölümü
- 3- Grafik Sanatlar Bölümü
 - 3.1. Reklam Sanat Dalı
 - 3.2. Yayın Grafisi Sanat Dalı
- 4- Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü
- 5- Seramik-Cam Bölümü
 - 5.1. Seramik Anasanat Dalı
 - 5.2. Cam Anasanat Dalı
- 6-Tekstil Sanatları Bölümü
 - 6.1. Baskı Sanat Dalı
 - 6.2. Dokuma Sanat Dalı
 - 6.3. Giysi Tasarımı Sanat Dalı
- 7- İç Mimarlık Bölümü
 - 7.1. İç Mimarlık Çevre Tasarım Sanat Dalı
 - 7.2. İç Mimarlık Mobilya Tasarımı Sanat Dalı
- 8- Sinema -Tv Bölümü

54 Nazan Erkmen, www.gsf.marmara.edu.tr

- 9- Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü
 - 9.1. Halı Kilim Eski Kumaş Desenleri Anasanat Dalı
 - 9.2. Tezhip-Minyatür Anasanat Dalı
- 10- Fotoğraf Bölümü
- 11- Temel Sanat Eğitimi Bölümü
 - 11.1. Temel Sanat Eğitimi Anasanat Dalı
 - 11.2. Sanat Kuramları Anabilim Dalı
- 12- Müzik Bölümü
- 13- Canlandırma Film Bölümü (Henüz eğitim için öğrenci almamıştır.)

Güzel Sanatlar Fakültesi'nin bulunduğu binada aynı zamanda Marmara Üniversitesi Rektörlüğü'ne bağlı olan Geleneksel El Sanatları ve Tasarım Araştırma Geliştirme Merkezi, Grafoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi ve de Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı 1992'de kurulmuş olan Güzel Sanatlar Enstitüsü bulunmaktadır.

"Tatbiki geleneğinin bir devamı olarak Sanat'ın toplum ile kurduğu ilişkinin canlı tutulması için Fakülte çok yönlü çalışmalarını sürdürmektedir. Bu etkinlikler sanayile meşgul olan sanat-endüstri ilişkisinin dışında, okulun canlı bir müze olarak değerlendirilmesi ve bu yolla yaşadığı toplumu da eğitmesi gerektiği düşünülmektedir. Sanatı toplumsal seviyeye indirerek disiplin sanat yolu ile toplumun geliştirilmesi ilkesi bağlamında gerçekleştirilmektedir." ⁵⁵

Güzel Sanatlar Fakültesi'nde, tüm bölümlerde disiplinler arası bir eğitim sistemi uygulanmaktadır. Her bölümdeki atelyeler bölümün öğrencilerine tamamen açık iken başka bölümlerden gelen öğrencilerin ise bölümlerine dahil olmayan bir

55 S. Elvan Ekren, Türkiye'de Bir Eğitim Modeli, Bauhaus (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul, 2006, s. 103.

atelyeyi kullanması kontenjanlar dahilinde gerçekleşmektedir. Bu sayede öğrenciler kendilerine özel bir program oluşturabilmekte, ilgi alanlarına göre daha özgürlükçü bir bakış açısıyla ders alabilmektedirler. Aynı zamanda öğrenciler bir bölüm okuyorken yedi yıllık yasal öğrenim sürelerini kullanarak başka bir bölümden de dersler alabiliyor ve çift anadal ya da yandal için bölüm sertifikaları alabilmektedirler.

Fakültenin Resim, Heykel, Grafik, Seramik-Cam, Çıkmışlık, Tekstil, Geleneksel Türk El Sanatları, Fotoğraf, Endüstri Ürünleri Tasarımı, Temel Eğitim bölümleri ve Güzel Sanatlar Enstitüsü güzel sanatların ana kampüsü olan Acıbadem kampüsünde, Sinema-Tv bölümü ise Haydarpaşa kampüsünde öğrenci görevini devam ettirmektedir.

5. 1- MARMARA ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ HEYKEL BÖLÜMÜ'NÜN KURULUŞU VE GELİŞİMİ

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü 1983 yılında, Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun Marmara Üniversitesi'ne bağlanıp Güzel Sanatlar Fakültesi adını almasından bir yıl sonra Seramik Bölümü'nde öğrenci üyesi olan Hakkı Karayınel, Haluk Tezonar ve Tankut Öktem tarafından kurulmuştur. Tankut Öktem, kurulan Heykel Bölümü'nün ilk bölüm başkanlığına fakat Seramik Bölümü'nde eğitime devam etmiştir.

Bölümün ilk kurulduğu yıllarda Güzel Sanatlar Fakültesi, Tatbiki'nin ilk kurulduğu bina olan Beşiktaştaki Akaretler Kampüsü'nde bulunuyordu. 1984-85 eğitim öğrenci yılında Heykel Bölümü Beşiktaştaki Akaretler Kampüsü'nden Kadıköy'deki Marmara Üniversitesi'ne ait bir bina olan Haydarpaşa Kampüsü'ne taşınmıştır. Zorluklar ve yokluklar içerisinde oluşturulan Heykel Bölümü'ne,

kurucuları Hakkı Karayi to lu, Haluk Tezonar, Tankut Öktem ve o dönem bölümün asistanı olan, günümüzde ise Heykel Bölüm Başkanı ile öretim üyesi i görevine devam eden Nilay Kan Büyüki liyen çok büyük emekler vermişler ve yenilikçi modern bir heykel eğitimi verebilmek için çaba sarfetmişlerdir. Bu anki Heykel Bölümü'nden bahsedebilmemiz için Heykel Bölümü'nün kurulması görevini üstlenen dönemin Seramik Bölümü öretim üyesi hocalarından Hakkı Karyi to lu ve Haluk Tezonar'ı daha yakından incelememiz gerekir.

HAKKI KARAY TO LU
Kırcaali-1926

- 1946-1947 Edirne İlköğretim Okulu'nda okudu.
- 1949-1950 Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-i Bölümü'nü bitirdi.
- 1950-1953 İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nde Lisansüstü Heykel çalışmaları yaptı.
- 1954-1955 Diyarbakır Lise-Öğretim Okulu'nda Öğretimlik yaptı.
- 1955-1956 Kandilli Kız Lisesi Resim Öğretimlik i yaptı.
- 1956-1959 Kadıköy Kız Lisesi Resim ve Sanat Tarihi Öğretimlik i yaptı.
- 1959-1983 Devlet Tatbik-i Güzel Sanatlar Yüksekokulu Seramik Bölümü Öğretimlik i
- 1983 Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü ilk Öretim üyesi
- 1985 Profesörlük ünvanını aldı.
- 1961-1962 İtalyan Devlet Bursu Floransa Güzel Sanatlar Akademisi'nde heykel çalışması
- 1963 Avrupa Müzeleri'nde inceleme
- 1961-1982 yılları arasında İstanbul, Roma'da 6 kişisel sergi açtı.
- 1961 Paris-Prak grup sergisi

- 1963-1964 Türk Plastik Sanatlar Sergisi: Brüksel, Paris, Born, Viyana.
- 1966 Paris, Iskenderiye, Monako Sergileri,
- 1977 Brüksel Biyaneli ve yurtdışı ında yüzü a kın sergiye katılım.
- 1996 ABD Güney Alabama, Mobil Kenti'nde üç ay boyunca heykelleri sergilendi. Bu müzenin tarihinde ya arken sergilenen ilk sanatçı olmu , "ÖLÜMSÜZ AKDEN ZL " olarak onurlandırılmı ve sevgiyle kucaklanmı tır. Ancak, çe itli sa lık nedenleriyle Amerika'nın ba ka ehirlerinde açılması planlanan di er sergileri ertelenmi tir.

Hakkı Karayi ito lu 22 Ocak 2007 tarihinde saat 17.00' de kalp yetmezli inden vefat etti.

Resim 15: Haluk Tezozar, Kayseri Atatürk Anıtı, 1983

Haluk Tezozar 1942 yılında Çorlu'da doğmuştur. İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nda seramik eğitimi almıştır. Tatbiki Seramik Bölümü'nde modelaj öğretmeni olan Hakkı Karayıtoğlu'nun etkisiyle heykeltıraşlığa başlamıştır. 1965 yılında İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'na asistan olarak alınmıştır, 1970 yılında öğretim üyesi olmuştur. 1982'de 2547 sayılı yasayla kurulan Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde Heykeltıraşlık Bölümü'nün kurucuları arasında yer almıştır. Heykeltıraşlık Bölümü'nü kurduktan sonra bölümdeki görevine ve heykeltıraşlığına devam etmiştir.

Haluk Tezozar, yaptığı heykeltıraşlıklar ve açtığı sergilerle en faal heykeltıraş sanatçıları arasında yer alır.

HALUK TEZONAR

(7.9.1942 ÇORLU- 31.12.1994 STANBUL)

ALDI I ULUSAL ÖDÜLLER

1966	11. Sanat Festivali D.G.S.A Heykel 1. ödülü	stanbul
1968	Atatürk Kültür Merkezi Heykel Yarı ması 2. ödülü	stanbul
1968	ODTÜ Heykel Yarı ması mansiyonu	Ankara
1970	Yapı ve Kredi Bankası Heykel Yarı ması 1. ödülü	
1976	stanbul Arkeoloji Müzesi Sanat Yarı ması Heykel 1. ödülü	
1980	T.B.M.M Atatürk Anıtı Yarı ması Ba arı ödülü	Ankara
1981	B.Ü Fatih Anıtı Yarı ması 3.ödülü	stanbul
1983	Atlı Atatürk Anıtı Yarı ması 1. ödülü	Kayseri
1986	Rumelihisarı Büyük Fatih Anıtı Yarı ması 2. ödülü	stanbul

ALDI I ULUSLARARASI ÖDÜLLER

1966	Fransa Ile de Bendor Paul Ricard Uluslararası Korsika Anıtı Yarı ması 1. Ödülü	
1967	Fransa Ile de Bendor Paul Ricard Uluslararası Moliere Yarı ması Sergi	
1975	Fransa Ile de Bendor Paul Ricard Uluslararası Fransız Hava ehitleri Anıtı 3. Ödülü	
1990	Japonya Hiro ima Dünya Barı Heykeli	

AÇIK ALAN ANIT VE HEYKEL UYGULAMALARI

1966	Eski ehir Belediye Parkı Heykelleri	Eski ehir
1968	Atatürk Büstü	Silopi, Mardin

1968	Eski ehir stasyon Parkı Soyut Heykeli	Eski ehir
1969	stanbul Vakko Fabrikası Heykelleri	stanbul
1971	Ertu rul Gazi Türbesi Türk Hükümdarları Büstleri(9 Büst)	Sö üt
1971	Atatürk Anıtı	Yalova
1972	Sakarya ehitler Anıtı	Polatlı
1973	Cumhuriyetin 50. Yılı stanbul Maçka Parkı soyut heykeli	stanbul
1973	stanbul Seyir ve Hidrografi Piri Reis B üstü	stanbul
1974	stanbul Deniz Müzesi Kaptanı Derya B üstleri (15 B üst)	stanbul
1974	Heybeliada Deniz Müzesi Cezayirli Hasan Pa a	stanbul
1974	Gelibolu Piri Reis Heykeli	Gelibolu
1974	Japonya Ertu rul Gemisi ehitleri Müzesi	
1976	Biga Atatürk Anıtı	Çanakkale
1977	stanbul lk Yardım Hastanesi bni Sina B üstü	stanbul
1978	Trafik Hast. Dr. Ülker Heykeli	Ankara
1978	Hereke Atatürk Anıtı	Hereke
1979	Beytem Hanı Soyut Heykeli	stanbul
1979	Kınalıada Atatürk Heykeli	stanbul
1979	Ke an Atatürk Anıtı	Ke an
1980	Burgazadası Sait Faik B üstü	stanbul
1981	Ankara Etibank Genel Müdürlük Binası 100. Yıl Atatürk ve Madencilik Rölyefi	
1981	Büyükada Anadolu Kulübü Atatürk B üstü	stanbul
1981	Kırıkkale 100. Yıl Atatürk Yükseli Anıtı	Kırıkkale
1981	Noel Baba ve Dünya Çocukları Anıtı	Demre
1981	Cezayirli Hasan Pa a Heykeli, Çe me	zmir

1981	Atatürk'ün Do umunun 100. Yılı nedeni ile Türkiye'nin çe itli resmi ve özel kurulu larındaki Atatürk Büstleri	
1982	Bo az Komutanlı ı Kireçburnu Cezayirli	istanbul
	Hasanpa a Heykeli	
1982	Balıkçı Ailesi Heykeli	Marmaris
1982	Ke an Atatürk İlk Hedef Anıtı	Ke an
1982	Biga Atatürk Devrimleri Anıtı	Biga
1983	istanbul Hollanda Bankası Atatürk Rölyefi	istanbul
1984	Atlı Atatürk Anıtı	Kayseri
1985	Cezayirli Hasan Pa a Heykeli	istanbul
	Deniz Saha Komutanlı ı	Kuzey
1985	Mimar Sinan Heykeli	Karaköy Per embe Pazarı
	istanbul	
1985	air Fuzuli Heykeli	Bebek
1985	Turgut Reis Anıtı	Sarayburnu
1985	Büyük Türk mparatorları Anıtı	Sö üt
1989	Ba ö retmen Atatürk Kadıköy skele meydanı	istanbul
1989	M.Ü. Atatürk Anıtı Göztepe Kampüsü	istanbul
1989	Atlı Atatürk Anıtı	Akseki
1990	Hiro ima "Dünya Barı Heykeli"	Japonya
1990	"Halıcılık ve İlk Mekik Anıtı"	Gaziantep
1990	" ehit Kamil Anıtı"	Gaziantep
1990	"Karayılan Anıtı"	Gaziantep
1990	Metin Oktay Heykeli	Kalamı
1990	Çetin Emeç Büstü	Suadiye
1990	Haldun Taner Büstü	Kadıköy
1990	Balıkçı Heykeli	istanbul
1990	Turgut Reis Anıtı	Çe me zmir

1990	Selçuk Üniv. Büyük Türk İmparatorlukları ve Atatürk Devrimleri Anıtı	Konya
1991	Şehit Kamil Anıtı	Gaziantep
1991	Halicilik ve İlk Mekik Anıtı	Gaziantep
1991	Osman Hamdi Heykeli	Kalamı
1991	Barış, Özgürlük ve Demokrasi Anıtı	Selamiçe me
1992	Kadıköy Yunus Emre Anıtı	İstanbul
1992	Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Dumlupınar Şehitleri Kuva-i Milliye Anıtı	Dumlupınar
1992	Sabancı Holding Dayanışma ve Sevgi Anıtı	İzmit
1992	Kadıköy Belediye Meclisi Binası, Cumhuriyet Devrimleri ve Atatürk Anıtı	İstanbul
1992	Anne-Çocuk Heykeli	Göztepe
1992	Barış Manço ve Çocukları Anıtı	Kadıköy

KAPALI ALAN HEYKEL UYGULAMALARI

1967	Halley Flex Seramik İmnesi	İstanbul
1967	Galata Kulesi Dekorasyon çalışmaları. Duvar Rölyefleri, halı, vitray ve tavan kaplamaları	İstanbul
1969	Beyazıt Hanı Duvar Rölyefi	
1970	Berlin İstanbul Restoranı ve gece kulübü dekorasyonu	
1980	İstanbul Restoranı Dekorasyonu (vitray, rölyef, Berlin mozaik)	
1980	İstanbul Kot Mağazası dekorasyonu	İstanbul
1987	Atatürk Havalimanı Dış Hatları Bölümünde bronz kabartma	İstanbul

KATILMI OLDU U ULUSAL KARMA SERG LER

- 1966 Ankara Devlet Resim ve Heykel Sergisi
- 1966 II. Uluslararası Talebe Festivali
- 1966 stanbul D.G.S.A. Sanat Ödülleri Heykel Sergisi
- 1967 stanbul Halleyfleks ömine ve Duvar Panosu (Seramik)
- 1967 stanbul Galata Kulesi Dekorasyonu (Vitray, Rölyef, Duvar halısı)
- 1967 Ankara Devlet Resim Ve Heykel Sergisi
- 1969 Ankara Beyazıt hanı Duvar Rölyefi
- 1974 stanbul Tarsim Sanat Galerisi Türkiye Güzel Sanatlar Birli i Sergisi
- 1974 Ankara Devlet Güzel Sanatlar Galerisi Güzel Sanatlar Birli i Sergisi
- 1975 stanbul Arkeoloji Müzeleri Karma Sergisi
- 1975 Ankara Devlet Resim ve Heykel Sergisi
- 1975 Safranbolu Açık hava Karma Sergisi
- 1975 stanbul Güzel Sanatlar Birli i Karma Sergisi
- 1975 stanbul Ertem Galerisi Karma Sergisi
- 1976 stanbul Arkeoloji Müzeleri Karma Sergisi
- 1976 stanbul Taksim Galerisi stanbul Sanatçıları Karma Sergisi
- 1976 stanbul Melda Kaptan Sanat Galerisi Karma Sergisi
- 1976 stanbul Festivali stanbul Arkeoloji Müzeleri Karma Sergisi
- 1976 Ankara Devlet Resim ve Heykel Sergisi
- 1977 stanbul Festivali Arkeoloji Müzeleri Karma Sergisi
- 1977 Ankara Devlet Resim ve Heykel Sergisi
- 1978 stanbul Festivali Arkeoloji Müzeleri Karma Sergisi
- 1978 Ankara Devlet Resim ve Heykel Sergisi
- 1978 stanbul Kanser Derne i Karma Sergisi, stanbul Divan Oteli

- 1979 İstanbul Kanser Derneği Karma Sergisi, İstanbul Divan Oteli
- 1980 İstanbul Kanser Derneği Karma Sergisi, İstanbul Divan Oteli
- 1980 Ankara Devlet Resim ve Heykel Sergisi
- 1980 İstanbul Bedri Rahmi Galerisi Karma Sergisi
- 1980 İstanbul Resim ve Heykel Müzesi İstanbul Sanatçıları Karma Sergisi
- 1980 Ankara Alman Kültür Derneği Seramik Karma Sergisi
- 1981 Ankara Devlet Resim ve Heykel Sergisi
- 1981 İstanbul Resim ve Heykel Müzesi İstanbul Sanatçıları Karma Sergisi
- 1981 İstanbul Atatürk Kültür Merkezi Bozaziçi Üniversitesi Atatürk Sempozyumu Atatürk Anıtları Sergisi

KATILMI OLDUĞU ULUSLARARASI KARMA SERGİLER

- 1967 Fransa ile de Bendor Uluslararası Korsika Anıtı Yarışma Sergisi
- 1967 Fransa ile de Bendor Uluslararası Moliere Anıtı Sergisi
- 1975 Uluslararası Brüksel Heykel Sergisi
- 1975 Fransa ile de Bendor Fransız Uluslararası Hava Tarihçileri Anıt Sergisi
- 1980 Kültür Bakanlığı Türkiye'yi temsilen Iskenderiye Uluslararası Heykel Sergisi
- 1981 Fransa Salon d. Autonne Grand Plais Uluslararası Heykel Resim Sergisi
- 1982 Paris Institute de France Academie des Beaux Arts Uluslararası Heykel Sergisi

KİŞİSEL SERGİLER

- 1969 İstanbul Taksim Sanat Galerisi Heykel Sergisi 1. Kişisel Seramik Yapı heykelleri sergisi
- 1970 Devlet Tabiiîki Güzel Sanatlar Y. Okulu Seramik ve Heykel Sergisi
- 1971 İstanbul Taksim Sanat Galerisi Heykel Sergisi
- 1973 İstanbul Amerikan Kültür Merkezi Resim, Heykel ve Seramik Sergisi
- 1974 İstanbul Cumalı Sanat Galerisi Heykel ve Resim Sergisi
- 1974 Ankara Devlet Güzel Sanat Galerisi Heykel ve Resim Sergisi
- 1975 İstanbul Taksim Sanat Galerisi Heykel ve Resim Sergisi
- 1976 Kuşadası ve Foça Fransız Tatil Köyü Heykel ve Resim Sergisi
- 1977 İstanbul Osmanbey Akbank Sanat Galerisi Resim ve Heykel Sergisi
- 1977 Ankara Güzel Sanatlar Galerisi Heykel Sergisi
- 1980 İstanbul Bebek Akbank Sanat Galerisi
- 1981 Paris Galerie Antinea Heykel Sergisi
- 1984 İstanbul Urart Sanat Galerisi
- 1988 İstanbul Lebriz Sanat Galerisi
- 1990 İstanbul Atatürk Kültür Merkezi "SÜREÇ" Heykel Sergisi
- 1990 Gaziantep Kültür Müdürlüğü Heykel Sergisi
- 1991 İstanbul Toprak Sanat Galerisi Heykel Sergisi
- 1991 İstanbul Almelek Sanat Galerisi "Heykelde Dans" Zühtü Müridoğlu ve Zerrin Bölükbaşı ile

ESERLERİNİN BULUNDUĞU MÜZELER

İstanbul Resim ve Heykel Müzesi
Ankara Resim ve Heykel Müzesi
İzmir Resim ve Heykel Müzesi
Avusturya Innsburg Müzesi
Avusturya Bregenz Müzesi
Amerika Philadelphia Şehir Müzesi
Fransa Marsilya Paul Ricand Müzesi
İstanbul Harp Akademileri Kaptanı Deryalar Galerisi
İstanbul Deniz Müzesi
İstanbul Hava Harp Okulu Müzesi
Japonya Tokyo Ertünel Gemisi Şehitleri Müzesi
Mısır İskenderiye Müzesi

ARAŞTIRMA, YAYIN VE DİĞER ETKİNLİKLER

- “Kütahya Çinicili İni Geliştirme Mekanları” 1970
(Bu araştırma Kütahya Porselen Fabrikasının kuruluşuna önemli katkıda bulunmuştur)
- Sümerbank Porselen Fabrikasında geleneksel Türk formlarının araştırılması ve üretimi konusunda çalışmalar (1965–1966)
- Kadıköy Belediyesi kültür ve Sanat danışmanı
- Türk Tanıtma Vakfı (TÜTAV) kurucu ve yönetim kurulu üyesi
- Görsel Sanatlar Vakfı (GÖRSAV) kurucu ve yönetim kurulu üyesi
- Tuzla Deniz Harp Okulu Müzesi Kurucusu
- Ankara Büyükşehir Belediyesi Çevre Düzenlemesi danışmanı (1990)
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Çevre Düzenlemesi Danışmanı (1990)

- Görsel Sanatçılar Derne i kurucu üyesi
- Türkiye Güzel Sanatlar Resim Birli i üyesi i
- stanbul Resim Heykel Müzeleri Derne i üyesi i
- stanbul 10 lar Birli i kurucu üyesi i

Resim 16: Haluk Tezonar, Kadıköy Atatürk ve Gençlik Anıtı, 1989

Marmara Üniversitesi Güzel sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nün u anki akademik kadrosunda;

Prof. Nilay Kan Büyüki leyen

Prof. Nilay Ergin

Doç. eyma Üstüner Uzunöz

Yrd. Doç. Ümit Öztürk

Yrd. Doç. Nurettin Bekta

Ö r. Gör. Füsün Salor

Ö r. Gör. Hakan Uzuner
Ar . Gör. Burak Bedenlier
Ar . Gör. Alaattin Kirazcı
Ar . Gör. Lale Altunel
Ar . Gör. U ur Tankut
Uzm. Ziyattin Nuriev bulunmaktadır.

N LAY KAN BÜYÜK L YEN
1950 ANKARA

1983 Ara tırma Görevlisi
1986 Sanatta Yeterlik
1986 Ö retim Görevlisi
1988 Yardımcı Doçentlik
1990 1998 Heykel Bölümü Ana Sanat Dalı Ba kanlı ı
1991 Doçent
2001 Profesör
2007 Heykel Bölüm Ba kanı

SERG LER- ETK NL KLER

1969 Ahmet Andiçen Sergisi stanbul
1973 Devlet Resim Heykel Sergisi stanbul
1974 stanbul Heykeltra lar Derne i Sergisi - Taksim Sanat stanbul
Galerisi
1974 stanbul Arkeoloji Müzesi Açık Hava Sergisi stanbul
1974 Devlet Resim Heykel Sergisi stanbul
1980 stanbul Mimar Sinan Üniversitesi ve Devlet Güzel stanbul

	Sanatlar Akademisi Mezunları Derne i Karma Sergisi	
1982	Atatürk E itim Fakültesi Resim ve Heykel Karma Sergisi	istanbul
1984	Karma Resim ve Heykel Sergisi Tanak Sanat Galerisi	istanbul
1984	Karma Resim Heykel Sergisi - Tabar Sanat Galerisi	istanbul
1984	Kadın Hakları Sergisi	Ankara
1984	Karma Sergi istanbul Güzel Sanatlar Akademisi Mezunları Derne i	istanbul
1985	Vakkoroma Heykel Sergisi	istanbul
1985	istanbul Resim Heykel Müzesi "Günümüz Sanatçıları Sergisi"	istanbul
1985	istanbul Sanatçıları Karma Sergisi	istanbul
1985	Osmanbey Akbank Sanat Galerisi	istanbul
1986	47.Devlet Resim Heykel Sergisi (müze tarafından satın alındı)	Ankara
1986	Karma Resim Heykel Sergisi Vakıfbank Galerisi Taksim	istanbul
1988	Paul Lousse Weiller Bürst Sergisi - Paris Büyükelçili i	istanbul
1990	Bizim Lösemili Çocuklar Vakfı Yararına Karma Sergi Yıldız Sarayı Silahhane Sergi Salonu	istanbul
1990	'Ö retim Üyeleri' Karma Sergisi Kadıköy Kültür Merkezi	istanbul
1991	"Atatürk Kız Lisesi .Mezunu Sanatçılar" Sergisi, Atatürk Kültür Merkezi	istanbul
1991	Karma Heykel Sergisi Benadam Sanat Galerisi Moda	istanbul
1991	TÜ Sanatçı Elelele Sergisi Ta kı la Binası	istanbul
1991	"Sanatçı Ö retim Üyeleri Sergisi" Cemal Re it Rey Sergi Salonu	istanbul

1992	"E ler" Sergisi Etibank Sanat Galerisi	istanbul
1992	Ö retim Üyeleri Sergisi Cemal Re it Rey Sergi Salonu	istanbul
1992	Karma Heykel Sergisi Destek SANat Galerisi Maçka	istanbul
1993	"Atatürk Kız Lisesi Mezunu Sanatçılar" Sergisi Atatürk Kültür Merkezi	istanbul
1994	Bizim Lösemili Çocuklar Vakfı Yararına Sergi Yıldız Sarayı Silahhane Sergi Salonu	istanbul
1994	Türk Kanser Derne i Yararına Karma Sergi Sandoz Sanat Galerisi Barbaros Bulvarı	istanbul
1995	Haluk Tezonar Anısına Heykel Sergisi MÜGSF Sergi Salonu	istanbul
1995	M.Ü. Ö retim Elemanları Sergisi-Sabancı Kültür Merkezi	istanbul
1995	"Sanatçı Ö retim Üyeleri Sergisi"Yıldız Sarayı Mimarlar Odası Kent ve Ya am Galerisi	istanbul
1996	BAL Mezunu Sanatçılar Sergisi Atatürk Kültür Merkezi	istanbul
1996	Sanat ve Sanatı Yönlendiren Kadınlarımız Sergisi Fisün Kahveci Sanat Galerisi Maltepe	istanbul
1996	Vakko Sanat Galerisi	istanbul
1997	Arel Sanat Galerisi	Ankara
1997	Özten Zeki Gallery	Londra
1997	MÜ Heykel Bölümü Ö retim Elemanları Sergisi Heykel Bölümü Sanat Galerisi	istanbul
1997	Metal Heykel Sergisi MÜGSF Sergi Salonu	istanbul
1997	Paul Hawtirs Gallery	Londra
2000	"Pietro Canonica Müzesi- Sanatı ve Anıları" Genç Sanat Dergisi, Eylül	
2000	"Sürrealizm ve Dalı'nın Üç Boyutlu Çalı maları"	

	Türkiye’de Sanat, Mart-Nisan	
2000	Yurt ve Dünya Sanat Galerisi	istanbul
2001	Kavaklıdere Sanat Galerisi	Ankara
2001	“20. yy.Metal Heykelin Gelişimi” Türkiye’de Sanat, Ocak-ubat	
2001	Adana Güzel Sanatlar Galerisi	Adana
2001	Heykeltraşlar Derneği Heykel Sergisi Tüyap	istanbul
2002	NZ Sanat Evi	istanbul
2002	Ceyhan Sanat Galerisi Art	istanbul
2002	Art istanbul, Ceyhan Sanat Galerisi	istanbul
2002	16 Sanatçı, Teksin Sanat Galerisi	istanbul
2002	Çağdaş Türk Sanatından 9 Sanatçı, Teksin Sanat Galerisi	istanbul
2002	Heykeltraşlar Derneği Heykel Sergisi Tüyap	istanbul
2002	İlayda Sanat Galerisi	Ankara
2002	9 Sanatçı, Teksin Sanat Galerisi	istanbul
2002	2003 Heykeltraşlar Derneği, Tüyap Beylikdüzü– Aksanat,	istanbul
2003	Sanat Ak Merkez’de	istanbul
2003	Nilay Kan Büyüklüyen Atölyesi II. Heykel Sergisi Ka Sanat Galerisi	istanbul
2003	Heykeltraşlar Derneği Heykel Sergisi Tüyap	istanbul
2003	“Günümüz Sanatında Önemli Bir İstasyon- Berlin Hamburger-Bahnhof Müzesi” Artist Dergisi, ubat	
2003	2004 Nilay Kan Büyüklüyen Atölyesi Heykel Sergisi Atölye NZ- Ka Sanat Galerisi	
2004	“Karma sergi” AKM, istanbul UPSD – TEMA	

2004	"Joseph Beuys - Sanata Bakı ır" Artist Dergisi, Mayıs	
2004	Sanat Ak Merkez'de 2	stanbul
2004	Heykeltra lar Derne i Heykel Sergisi Evin Sanat Galerisi	stanbul
2004	Heykeltra lar Derne i Heykel Sergisi Tüyap	stanbul
2004	Nilay Kan Büyüki liyen ve Ö rencileri Atölyesi NZ Sanat Evi	stanbul
2004	Mine Sanat Galerisi	stanbul
2005	Sanat Ak Merkez'de 3	stanbul
2005	Artist Sanat Galerisi	stanbul
2005	Heykeltra lar Derne i Heykel Sergisi Tüyap	stanbul
2006	Sanat Ak Merkez'de 4	stanbul
2006	Lineadekor Heykel Sergisi	stanbul
2006	Askıya alınmı ler, Ay e Takı Galerisi	stanbul
2006	8. ODTÜ Sanat Festivali Plastik Sanatlar Sergisi	Ankara
2007	50. Yıl Bulu ması Be ikta Belediyesi Mustafa Kemal Kültür Merkezi	
2007	Sanat Akmerkez'de 5	stanbul
2007	MÜGSF Ö retim Üyeleri Sergisi MÜGSF Sergi Salonu	stanbul
2007	Türk - Kore ortak sergisi	Kore
2007	"Sevgilerle" Ay e Takı Galerisi	stanbul
2007	Mine Sanat Galerisi (Türk heykelinden bir kesit)	stanbul
2007	Ekim 9. ODTÜ Sanat Festivali Plastik Sanatlar Sergisi	Ankara
2007	Türk Heykelinden Bir Kesit, Mine Sanat Galerisi	
	stanbul Resim Heykel Müzesi	
	Ankara Resim Heykel Müzesi	
	zmir Resim Heykel Müzesi	
	Londra Ziraat Bankası Koleksiyonu	

Londra Paul Hawkins Gallery Koleksiyonu
Kültür Bakanlığı Koleksiyonu,

Ankara

Resim 17: Nilay Kan Büyüki İyien- Sen Ve Ben -60cm 1999

N LÜFER ERG N
1960 ANKARA

1985 Profesör, Heykel Bölümü Yüksek Lisans, Heykel Bölümü, Güzel
Sanatlar Fakültesi, Mimar Sinan Üniversitesi.

- 1986 Ara tırma Görevlisi
- 1987 İtalyan Hükümeti bursu, Terracotta Heykelleri, L'Istituto d'Arte Lorenzo de Medici.
- 1989 - Sanat Ele tirmenliği ve Müzeoloji Bölümü Sertifikası, L' Università Internazionale dell' Arte.
- 1991
- 1997 İtalyan Hükümeti Bursu, Mimarlık Tarihi Bölümü, L'Università degli Studi di Firenze.
- 1998 Doktora
- 1999 Doçent
- 2007 Profesör

SERGİLER-ETKİNLİKLER

- 1987 Trabzon Şehir Anıtları Yarışması Jüri Özel Ödülü.
- 1988 Atatürk Heykeli, Van-Et Fabrikası Van
- 1990 Behice Boran Anıt Mezar Yarışması Üçüncülük Ödülü
- 1995 "Işık Doğudan Yükselir", Yalova 1. Tarih Heykel Sempozyumu, Panjin Parkı
- 1995 56. Devlet Resim Heykel Ödülü
- 1996 "Sek Sek" Unicef Genel Merkezi Ankara
- 1997 Uluslararası 13. Heykel Bienali Murska Sabota Slovenya.
- 1997 Tuba Şişli Sergi Kataloğu, Yapı Kredi Yayınları.
- 1998 "Önümüzün Anıtı", Düünden Bugüne Beşiktaş, Tarih Vakfı Yayınları.
- 1999 "Kentsel Alan ve Heykeller", Mimarlık Batı Akdeniz, sayı: 13.
- 1999 "Coğrafya", 3. Uluslararası Tarih Heykel Sempozyumu Antalya Tarih Heykel Sempozyumu, Antalya kent

merkezi.

- 1999 "Yüz Yüze" Melina Mercuri Sergi Salonu Atina Yunanistan
- 1999 "Ekoloji ve Periferi" 14 Mois Association Saint Etienne Fransa
- 2000 1-3 Mayıs "Ortak Yaşam Alanı Olarak Heykel", 21. Yüzyıl Karışında Kent ve İnsan, Sanat-Sosyoloji Sempozyumu, Mimar Sinan Üniversitesi,
- 2000 20-21 Mart "Heykelin Gelişiminin Son Elli Yılında Kentsel Alan ve Heykeli", Sanat Tarihi Derneği Sanatta 1950'den 2000'e Sempozyumu.
- 2002 "Tahta İşleri" Apel Sanat Galerisi İstanbul
- 2003 "Ezop Dostları" Apel Sanat Galerisi İstanbul
- 2003 "Compo Del Sole- Heykellerin Mimarisi", Yapı Dergisi, sayı: 253.
- 2003 "Güneşin Yaşamın Formlarının Militan Heykeltrafı Gio Pomodoro" Yapı Dergisi, sayı: 256
- 2003 1-3 Nisan "Açık Alanda Geçici Sanatsal Uygulamalar", Sanat-Sosyoloji Sempozyumu, Mimar Sinan Üniversitesi
- 2004 "Zap" Karma Sergi
- 2004 1-4 Mart "Kadın Çalışmalarında Disiplinlerarası Buluşma" sempozyumu, Yeditepe Üniversitesi,
- 2004 14 Ocak."Cumhuriyet ve Heykel", Cumhuriyet Döneminde Mimarlık ve Sanat sempozyumu, Maltepe Üniversitesi
- 2005 Caddebostan Kültür Merkezi Heykeli
- 2006 "İzler" Kişisel Heykel Sergisi- Artsummer Sanat Galerisi

2007 Kadıköy Çarısı Heykelleri

Resim 18: Nilüfer Ergin - zler - 2006

EYMA ÜSTÜNER UZUNÖZ

1965 STANBUL

1990 Ara tırma Görevlisi

1999 Yardımcı Doçent

2001 Heykel Bölümü Başkan Yardımcısı

SERGİLER-ETKİNLİKLER

- 1991 Kişisel Takı Sergisi, Ayşe Takı Galerisi stanbul
- 1993 54. Devlet Heykel Yarışması
- 1995 Genç Etkinlik "Sınırlar ve Ötesi" Tüyap stanbul
- 1996 "Ötekî" Çağdaş Sanat Sergisi Antrepo 1 stanbul
- 1998 "Plastik Takılar" Carats dergisi, No : 5
- 1998 "Yeni Takı Çağdaş Tasarım" Carats dergisi, No : 4
- 1998 Kişisel Takı Sergisi, Ayşe Takı Galerisi stanbul
- 1998 "Latin Amerika Takıları" Carats dergisi, NO: 33. Ödül
- 1998 1999 "Rengarenk Art Nouveau" Carats dergisi, No : 6
- 1999 "Bruno Martinazzi" Carats dergisi, No: 7
- 2001 Kişisel Heykel Sergisi, Nelli Galerisi stanbul
- 2003 22. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi, Aksanat
- 2003 64. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Ankara
- 2003 13. İstanbul Sanat Fuarı Heykeltıraşlar Derneği Sergisi stanbul
Tüyap
- 2006 Kişisel Heykel Sergisi Ayşe Takı Galerisi stanbul

Resim 19 : Feyma Üstüner Uzunöz- isimsiz- 2008

ÜM T ÖZTÜRK

1958 ARKI LA

1985 Yüksek Lisans, Mimar Sinan Üniversitesi GSF .Heykel Bölümü
(Prof. Hüseyin Gezer Atölyesi)

1986 Ara tırma Görevlisi, Marmara Üniversitesi GSF Heykel Bölümü

1995 Ö retim Görevlisi, Marmara Üniversitesi GSF Heykel Bölümü

1998 Yardımcı Doçent, Marmara Üniversitesi GSF Heykel Bölümü

1985 Ba arı Ödülü, Alarko Günümüz Türk Heykel
Sanatından Bir Kesit

1985 Birincilik Ödülü, Mimar Sinan Masa Büstü, Mimar
Sinan Üniversitesi

1986 Birincilik, Büst Dalında, Mimar Sinan'ın 400. yılı Anıt Ankara
ve Büst Yarısı ması, Kültür Bakanlığı

1990 Nev ehir-Hacı Bekta ı Veli Anıt (Bronz, 3 metre)

- 1990 Edirne Mimar Sinan Anıtı (Bronz, 3 metre)
- 1993 Uygulama Ödülü, st.Büyük ehir Belediyesi
stanbul'a Üç Boyutlu Ça da Sanat Yapıtları
- 1993 st.Ye ilköy Havalimanı Kav a ı (Kompozisyon -15
metre)
- 1994 Fransa Toulon Ta Heykel
- 1995 Yalova 1.Ta Heykel
- 1995 Ba arı Ödülü, 56. Devlet Heykel
- 1995 Yalova Havuz Proje uygulama (Paslanmaz Çelik)
- 1997 srail Ashkelon 1.Ta Heykel
- 1998 Antalya 1.Ta Heykel
- 2000 Yalova Deprem Anıtı
- 2001 stambul Maltepe 1.Ta Heykel
- 2003 Edirne Trakya Üniversitesi Rektörlü ü 1. lhan
Koman Ta Heykel
- 2003 stambul B.Çekmece 2.Ta Heykel
- 2005 Hereke 2. Ta Heykel Sempozyumu
- 2005 Erzurum 1.Ta Heykel Sempozyumu
- 2006 Gaziantep-Yesemek Ta Heykel Bienali
- 2006 Ankara Tunalı Hilmi heykeli
- 2007 Adana 1. Ta Heykel Sempozyumu
- 2008 Birincilik Ödülü, Mevlana Yarı ması, Zeytinburnu stambul
Belediyesi
- 2008 Üçüncülük ödülü, Yunus Emre Yarı ması, stambul
Zeytinburnu Belediyesi
- 2008 Ba arı Ödülü, Eski ehir Üniversitesi 50. Yıl Anıt
Yarı ması, Eski ehir Yerle tirme Etkinli i Yarı ması

Resim 20 : Ümit Öztürk - Sevgi - 2009

NURETTİN BEKTA
1964 TOKAT

- 1987 MÜ-GSF-Heykel Bölümü- Mezuniyet
- 1988 MÜ-GSF- Heykel Bölümünde- Ara tırma Görevlisi
- 1996 MÜ- Güzel Sanatlar Enstitüsü -Sanatta Yeterlilik
- 2000 Yardımcı Doçentlik

SERGLER - ETKİNLİKLER

- 1991 -1996 –1999 Devlet Resim Heykel Sergileri
- 1996 zmit Büyük ehir Belediyesi Atatürk Rölyefi
- 1997 Leyla Atakan ve Üç Çalı ma Arkada ı için Mermer zmit
Mezar Anıt
- 1997 st.- Fatih Belediyesi Aksaray Meydani ehitlik Anıtı
- 1998 zmit Büyük ehir Belediyesi Bekir Pa a lçesi Atatürk Ve
Gençlik Anıtı
- 1999 2. Ordu Komutanli i Atatürk Aniti Malatya
- 1999 MÜGSF Heykel Bölümü Sanat Galerisi
- 1999 Devlet Resim Heykel Yarı ması Ba arı Ödülü
- 2001 Heykeltra lar Derne i “Bulu ma” Karma Heykel
Sergisi, Aksanat st
- 2001 Antalya Akseki Belediyesi “ Adamı Ömer Duruk
Heykeli”
- 2001 Heykeltra lar Derne i Karma Heykel Sergisi zmit zmit
Büyük ehir Belediyesi Sanat Galerisi
- 2002 Heykeltra lar Derne i Karma Heykel Sergisi Tüyap,
stanbul
- 2002 Karma Resim Sergisi, Sheraton Oteli ,Yeni Delhi
Hindistan
- 2002 Karma Resim Sergisi, Yakyeti Sarayi ve Kültür Merkezi
Katmandu, Nepal
- 2003 Heykeltra lar Derne i Karma Heykel Sergisi Tüyap stanbul
- 2003 M.Ü.G.S.F. Ö retim Üyeleri Sergisi Akengin Sanat Giresun
Galerisi
- 2003 Petrol Ofisi Genel Müdürlü ü stanbul

- 2004 Heykel Sergisi Bodrum Halk E itim Karma Sergiler Mu la
Merkezi
- 2005 M.Ü.G.S.F.Ö retim Elemanlari Sergisi, M.Ü.G.S.F.
Sergi Salonu
- 2006 (Ansan) Antalya Sanatçılar Derne i 1. Ah ap Heykel
Sempozyumu, 1. lik Ödülü.
- 2008 Adapazarı Belediyesi " ehir Rölyefleri"
- 2008 Tarihe Saygı Parkı Çanakkale Kahramanları Büstleri

Resim 21 :Nurettin Bekta - A k- 2007

FÜSUN SALOR
1953 STANBUL

- 1977 stanbul Arkeoloji Müzeleri Açık Hava Sergisi Heykel
Dalı Ödülü 1976 "Yılın Genç Sanatçısı" Görsel Sanatçılar
Derneği Mansiyon
- 1992 Devlet Resim Heykel Sergisi, Ankara
1996 Heykel Sergisi, Galeri iki Maymun, stanbul
1996 Siemens Ödül Heykelci Yarışması Mansiyon
- 1997 Devlet Resim Heykel Sergisi, Ankara
1997 Kom Mayo Deseni Yarışması Mansiyon
- 1998 Yüksek Lisans Öretim Görevlisi, MÜGSF Heykel
Bölümü
- 1998 Seramik Heykel Sergisi, İzmir Resim Heykel Müzesi
- 1999 MKB heykel yarışması, stanbul
1999 De Beers Pırlanta Yarışması 2.Ödül
- 2001 "Kırsal Zeytinler 4" Resim Heykel Müzesi, stanbul
2003 22. günümüz sanatçılar sergisi, Aksanat, stanbul
2005 "Sineksiz" Apartman Projesi, stanbul
2005 "Sineksiz", Galeri Apartman Projesi, Asmalımescit, stanbul
2005 "İstanbul Design Week Tasarım Fuarı", Eski Galata Köprüsü, stanbul
2006 Heykel ve Enstallasyon sergisi, X-Trem- st2, stanbul
2006 "Sevgilerle", Ayşe Takı Galerisi, stanbul
2006 "Ekim Geçiti", Galeri X, stanbul
2006 "Askıya Alınmış İsimler", Ayşe Takı Galerisi, stanbul
2006 "Dünya Kadınlar Günü" sergisi Beşiktaş Belediyesi stanbul
Akademi Kültür Merkezi,
2006 "Tanınmışlar", MÜ. GSF. Öretim Elemanları Sergisi stanbul

Bostancı Kültür Merkezi,
2006 ODTÜ 8. Sanat Festivali

Resim 22: Füsün Salor - Balık -2007

HAKAN UZUNER
1961

1994 Marmara Üniversitesi G.S. F. Heykel Bölümünde Lisans eğitimine başladı.

1994 M.Ü. G.S. F.'den 3'lük derecesi ile mezun oldu.

1994-1997 M.Ü. G.S. F. Heykel Bölümü yüksek lisans eğitimi

Aynı okulda öğretim görevlisi olarak görevine devam etmektedir.

1994 55.Devlet Resim Heykel Sergisi

1995 1. Adı Çalık & M.S. Ü. Uluslararası Taş Heykel Sempozyumu

1997 1.Antalya Ulusal Taş Heykel Sempozyumu

- 1998 2. Antalya Uluslararası Ta Heykel Sempozyumu
- 2000 61.Devlet Resim Heykel Sergisi
- 2001 Karma Heykel Sergisi AKSANAT
- 2003 "Artist 2003" TÜYAP
- 2003 "Karga a-3" KARGART Sanat Galerisi
- 2003 "Bir bir arada" LAYDA Sanat Galerisi
- 2004 "ODTÜ Sanat Festivali-6" Plastik Sanatlar Sergisi
- 2004 "Karga a-4" KARGART Sanat Galerisi
- 2005 "Manuel" Kare Sanat Galerisi (Ki isel Sergi-Yeni Sunum 17 Eser)
- 2005 "ODTÜ Sanat Festivali-7" Plastik Sanatlar Sergisi
- 2005 "Sanat Akmerkez-3"
- 2005 "ARTROL" MSG
- 2005 9.Uluslararası PROKONNESOS & M.S. Ü. Mermer Heykel Sempozyumu
- 2006 Sivas Cumhuriyet Üniv.2.Uluslararası Ta Heykel Sempozyumu
- 2006 "ODTÜ Sanat Festivali-8" Plastik Sanatlar Sergisi
- 2006 "Karga a-6" KARGART Sanat Galerisi
- 2006 "Sanat Akmerkez-4"
- 2006 "Q Jazz Blue Monday" Parkorman Heykel Sergisi
- 2007 "Manuel-II" MSG (Ki isel Sergi-Yeni Sunum 22 Eser)
- 2007 "Figüratif Soyutlamalar" Kare Sanat Galerisi
- 2007 "ODTÜ Sanat Festivali-9" Plastik Sanatlar Sergisi
- 2007 Uluslararası Alanya 3.Ta Heykel Sempozyumu - ALANYA
- 2008 Birlik ve Kardeşlik Karma Sergi – Bindallı Sanat Galerisi- istanbul
- 2008 50.Yıl Etkinlikleri Marmara Üniv. G.S. F.Karma Sergi - BKM- ist.
- 2008 CONTEMPORARY istanbul Etkinlikleri -Kare Sanat Galerisi
- 2008 Ankara Üniv. Uluslararası Mermer Heykel Sempozyumu
- 2009 Karma Sergi – SOFYA Akademisi

- 2009 Ö retim Elemanları Sergisi –Heykel Bölümü-M.Ü. G.S. F.
2009 CONTEMPORARY stanbul Etkinlikleri -Kare Sanat Galerisi
2009 3.EGEART Sanat Günleri –Ege Üniversitesi - zmir
2009 Bodrum-Aspat 7. Uluslararası Mermer Heykel Sempozyumu

Resim 23 : Hakan Uzuner - Sessiz -2003

BURAK BEDENL ER

1977 STANBUL

- 2000 Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü
Lisans
2004 Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Heykel Bölümü
Yüksek Lisans Ara tırma Görevlisi, MÜGSF Heykel Bölümü Seçmeli
Heykel Tasarım Uygulama Atölyesi- Takı, Heykelde Kompozisyon,
Do al-Kentsel Çevreye Müdahale.
2002 Heykel Bölümü Yüksek Lisans Ö rencileri Sergisi M.Ü. GSF Heykel
Bölümü Galerisi stanbul
2005 Karma Heykel Sergisi Artisan Galeri stanbul
2005 Marmara Üniversitesi Ö retim Elemanları Sergisi M.Ü. GSF Heykel
Bölümü Galerisi stanbul

- 2006 Gelece e Esintiler Kasa Galeri stanbul
- 2006 Yalanla lgili Her ey Apartmant Projesi stanbul
- 2006 Heykel Bölümü Ö retim Elemanları Sergisi M.Ü. GSF Heykel Bölümü Galerisi stanbul
- 2007 Alaattin Kirazcı-Burak Bedenlier sergisi M.Ü. GSF Heykel Bölümü Galerisi stanbul
- 2007 Light House – Ankara workshop ve sergisi, Ankara

Resim 24 : Burak Bedenlier- simsiz-2007

ALAATT N K RAZCI
1969 ALMANYA

- 1997 Yüksek Lisans, MA in Sculpture, Winchester School of Art İngiltere
- 2005 Ö retim Elemanları Sergisi, Marmara Üniversitesi , Güzel Sanatlar Fakültesi İstanbul
- 2007 Sanatta Doktora, Newcastle University Dr., Ara tırma Görevlisi, M.Ü., Güzel Sanatlar Fakültesi, Heykel Bölümü İngiltere
- 2006 "Nefes", Ça da Heykeltıra lar Derne i 8. Karma Sergisi, Ankara
Ça da Sanatlar Merkezi
- 2007 "Zifiri", performans, Senden kimin haberi var? Ankara
Ça da Heykeltıra lar Derne i Sergisi, Anadolu Ajansı Genel Müdürlü ü Sanat Galerisi, (18–30 Haziran)
- 2007 "Çok Güzel", performans, 20dk., Performans Zamanı, İstanbul
Galata Perform
- 2007 "Köprü", performans, 11 dk. 20 sn., Real Presence-'07, Sırbistan
Belgrat, (29 A ustos).
- 2007 "Unutulmayanlar", performans, Görünürlük Projesi- 03, İstanbul
Galata Perform, (03 Kasım).
- 2008 "Farklılı ın ve Aynılı ın Uyumunu", 5533, "Karanlıktan Sonra" sergisi, İstanbul Manifaturacılar Çar ısı , İstanbul
(27Aralık).
- 2008 "Kuzu Postunda Bir Kurt", performans, VI. Uluslararası Rusya
Deneysel Sanatlar Festivali, St.Petersburg, (19 Temmuz).

Resim 25: Alaattin Kirazcı- performance

UUR TANKUT
1978 ZMR

1997–2003	Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü Lisans
2005-2007	Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Heykel Bölümü Yüksek lisans
2007	Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Heykel Bölümü Sanatta Yeterlilik
2009	M.Ü.G.S.F. Araştırma Görevlisi
1997	Turgut Pura Vakfı Yarınlarında Sergi
1999	Turgut Pura Vakfı Yarınlarında Sergi
2002	İzmir Genç Sanatçılar Karma Sergisi

- 2007 Akademiist Sanat Galerisinde Ki isel Sergi
2009 Caddebostan Kùltür Merkezinde Karma Sergi
2009 Akademiililer Sanat Galerisinde Karma Sergi
2009 M.Ü. G.S. F. Heykel Bölümü Ö retim Üyeleri Se rgisi

Z YAT N NUR EV
1955 BULGAR STAN

- 1974 Bulgaristan'da Kazanlık Güzel Sanatlar Lisesinden mezun oldu
1982 – 1992 çalı malarını serbest sanatçı olarak Bulgaristanda sürdürdü
1992 Görevini hala sürdürmekte oldu u Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakùltesine ö retim görevlisi olarak davet edildi

SERG LER- ETK NL KLER

- 1982 Genç Sanatçılar Sergisi, Sofya Bulgaristan
1982 Uluslararası Ta Heykel Sempozyumu, Burgas Bulgaristan
1982 Uluslararası Ta Heykel Sempozyumu, Burgas, Büyük Bulgaristan
Ödül
1983 6. Uluslararası Mizah ve Güldürü Bienali, Gabrovo Bulgaristan
1985 Ulusal Genç Sanatçılar Sergisi
1985 Bulgar Ressamlar Birli ine üye Kabul edildi
1985 Ulusal Genç Sanatçılar Sergisi'nde Bulgar Ressamlar Birli i Ödülü
1986 Uluslararası Heykel Sempozyumu, Oronsko, Polonya
1986 Varna Açık Hava heykel Sergisi, Varna, Bulgaristan
1987 Plovdiv Sonbahar Sergileri etkinlikleri çerçevesinde Bulgaristan

	ki isel sergi, Plovdiv,	
1987	Varna Açık Hava Heykel Sergisi Birincilik Ödülü	
1987	Bulgar Ressamlar Birliği 1987 Yılı Heykel Ödülü	
1988	Hemus Sanat Galerisi – ki isel sergi, Sofya,	Bulgaristan
1988	Abruzzo, İtalya – Bulgar sanatını tanıtım sergisi	
1988	“Pirin – Blagoevgrad” Resim Heykel Sergisi Birincilik Ödülü	
1991	Vakko Ankara Sanat Galerisi – ki isel sergi	
1991	1. İstanbul Sanat Fuarına katılım	
1992	Vakko İstanbul Sanat Galerisi – ki isel sergi	
1992	Vakko İzmir Sanat Galerisi – ki isel sergi	
1993	Avrasya Adası 1. Hadi Bara Granit Heykel Sempozyumu	Türkiye
1993	3. İstanbul Sanat Fuarına katılım	
1994	Wassé, Japonya’da özel davetli olarak heykel çalımları ve sergi	İzmir
1994	Aphrodite Sanat Galerisi	
1995	P.G. Sanat galerisi – ki isel sergi,	İstanbul
1995	1. Yalova Taş Heykel Sempozyumu	Yalova
1996	Eylül Sanat Galerisi – grup sergi	İstanbul
1996	Galeri Dosev – ki isel sergi, Sofya,	Bulgaristan
1997	Uluslararası Toyamura Heykel Bienali’ne katılım	
1998	Rumeli Holding Heykel Yarışması Mansiyon (Ü. Öztürk ile)	
2000	10. İstanbul Sanat Fuarına katılım	
2000	“Türkevaz-2000 Çağdaş Türk Plastik Sanatlarından Bir Kesit”, Paris-Amien,Fransa;	İstanbul
2001	1. Maltepe Resim Heykel Sempozyumu,	İstanbul
2002	1. Uluslararası Kireçtaşı Heykel Sempozyumu,	Van

2002	CAT-ART Ça da Sanat Merkezi, "Art et Nature – BOSC" etkinli i, St. Colombe sur L'Hers,	Fransa
2002	Art- st Sanat Fuarı	stanbul
2002	Yurt ve Dünya Sanat Galerisi – ki isel sergi,	stanbul
2002	Trabzon ehir Giri Arterleri Heykel Yarı ması Birincilik Ödülü ve Mansiyon (Ü. Öztürk ile)	
2003	"The Intercommunication by Soul", Kyoto Project 2003, Raku Sanat Galerisi, Kyoto,	Japonya
2004	Uluslararası Heykel Sempozyumu, Fuertventura	Kanarya Adaları
2004	stanbul Sanat Fuarı	
2005	Galeri Simoncini – ki isel sergi,	Lüksembourg
2005	ODTÜ Sanat Etkinliklerine katılım	Ankara,
2005	8. Uluslararası Mermer Heykel Sempozyumu Saraylar,	Marmara Adası
2005	Uluslararası Heykel Sempozyumu, Fuerteventura	Kanarya Adaları
2006	Sonbahar Sergileri'- Plovdiv, Bulgaristan–ki isel sergi	
2006	Akmerkezde Sanat sergisi	stanbul

Resim 26 : Ziyatin Nuriev- homo erectus -2008

Marmara Üniversitesi'ne ba ka üniversitelerden 35. madde ile gelen doktora öğrencisi ve ara tırma görevlileri;

Birgül ERKAN

1977 BABAESK

2000 Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü lisans

2007 Yüksek lisansını tamamladı.

Halen aynı üniversitede ara tırma görevlisi olarak çalı maktadı ve sanatta yeterli ine tez a amasında devam etmektedir.

Resim: 27 Birgül Erkani

HÜNKAR YILMAZ
1978 ERZ NCAN

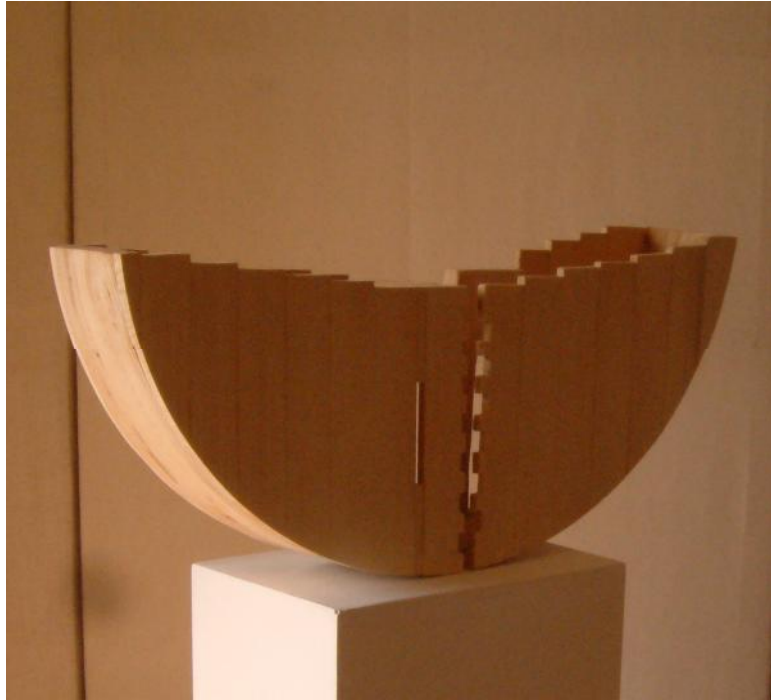
1998-2002	Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü Lisans Programı	Eski ehir
2003- 2004	Hacettepe Üniversitesi Heykel BölümüYüksek Lisans	
2005-2007	Marmara Üniversitesi Heykel Bölümü Yüksek Lisans	

2008- Marmara Üniversitesi Heykel Bölümü Sanatta
Yeterlik

SERGLER ETKİNLİKLER

1999-2000	Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yılsonu sergisi- Atatürk Kültür Merkezi	istanbul
1999-2000	Hacettepe Üniversitesi'nin düzenlediği Büst Yarışması Sergileme	
2001-2002	Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yılsonu sergisi, Hacettepe	Ankara
2002	Adana Büyükşehir Belediyesi 75.Yıl Sanat Galerisi Yılsonu Sergisi	Adana
2002	Maltepe Belediyesi ve SASAV'ın düzenlediği Uluslararası 2. İstanbul Resim ve Heykel Sempozyumunda Japon sanatçı Prof. Dr.Rikuichiro Kobayashi'nin Asistanlığı	istanbul
2002	Mersin Büyükşehir Belediyesi ve Mersin Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nün düzenlediği 2. Uluslararası Hüseyin Gezer Taş ve Beton Heykel Sempozyumunda Japon sanatçı Prof. Dr.Rikuichiro Kobayashi'nin Asistanlığı	Mersin
2003	Değirmentepe Belediyesi ve Mimar Sinan Üniversitesi1-25 Temmuz 2003 11. Uluslararası Zühtü Müridoğlu Ahşap Heykel Sempozyumu	
2005	Mimarlar Kongresi Heykel Atölyesi	
2005	Workshop "L'ozio" küratör Teresa Macri e Lea Contestabile – Botto- Bruno, Gulsun Karamustafa,	talya

	Marcel.li Antunez Roca - Accademia di Belle Arti L'Aquila	
2006	Ansan Ulusal Heykel Sempozyumu	Antalya
2006	Marmara Üniversitesi Uluslararası Ö renci Trienali	stanbul
2007	Uluslararası Heykel sergisi "Edgardo Mannucci" Arcevia	talya
2007	Uluslararası Heykel Sergisi " Rocco Addamiano" Milano,	talya
2007	Genç Heykeltra lar Sergisi , Sala delgi Archi , Montefiore Conca, Rimini,	talya
2008	Be ikta Heykel Sempozyumu	stanbul
2009	M.Ü G.S.F Heykel Bölümlü Ö retim elemanları "Anımsamalar" sergisi	

Resim 28: Hünkar Yılmaz -Dünya - 2009

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nün kuruluşunda yer alan bölümün ilk asistanı, günümüzde Bölüm Başkanı görevini üstlenmiş olan Prof. Nilay Kan Büyüklü, Heykel Bölümü'nün kuruluş ve gelişimi hakkında yaptığımız görüşmelerini aktarmıştır;

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nün kuruluşundan bahsedebilir misiniz?

Kurumumuz, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu olarak 25 yıl eğitim verdikten sonra Marmara Üniversitesine katılması ile M.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi adını almıştır. Heykel Bölümü 1983 – 84 ders yılında Fakültemiz bünyesinde, heykeltıraşlar tarafından oluşturulan, okulun üç seramik hocası Hakkı Karayınel, Haluk Tezcan ve Tankut Ökten tarafından kurulmuştur.

Heykel Bölümü'nün kuruluş sürecinde mekan ve eğitimde yaşanan problemler nelerdi?

Başlangıçta Beşiktaş'taki binanın Seramik Bölümü'nün atelye ve dersliklerinin içinde eğitim veren Heykel Bölümü, ertesi yıl fakültenin bugünkü binasına taşınması ile birlikte, yeni kurulan iki bölüme Acıbadem Kampüsü'nde yer olmadığı için, eğitimine Sinema T.V. Bölümü ile birlikte Haydarpaşa Kampüsü'nde devam etmek üzere yeni bir serüvene başladı.

Eski Haydarpaşa Lisesi, o tarihte Marmara Üniversitesi tarafından alınarak M.Ü. Haydarpaşa Kampüsü olarak onarım görmeye başlamıştı. İçinde Tıp, Hukuk, Eczacılık, Teknik Eğitim Fakülteleri ile Hemirecilik Yüksek Okulu eğitim yapıyordu. Bir yandan da inşaat sürüyordu. Müteahhit firma bütün kaloriferleri söküp yenilerini de takmamıştı. Bütün koridorların yerleri sökülmesi, çoğu

camlar kırılmı tı, okulun içi buz gibiydi. Eski Haydarpa a Lisesi binasından atılan, masa, iskemle, dolap, v.s. ne varsa bahçeden toplayarak e itime ba ladık. Fakültenin maddi deste i olamadı ı için, Haluk hoca'nın Kayseri anıtında kullandı ı 3 ton çamuru malzeme olarak bölüme getirip e itim için kullandık.

Binada Heykel Bölümü için verilen kısım Tıp Fakültesi morgunun üzerindeki alandı. Çok güzel bir mimarlık eseri olan Haydarpa a binasının bizim bulundu umuz kısmı, kemerleri ve geni alanları ile muhte emdi. Ancak hemen yanında bir müstahdem ailesi kalmaktaydı, bölümün tam giri kapısının önünde bir çama ır ipi gerilmi ti ve her sabah müstahdem ailesinin yıkayı p astı ı çocuklarının donlarını, pantolanlarını bir yana çekerek heykel bölümüne giriyorduk. Saat 11:00 gibi bu ailenin odasından gelen kurufasulye kokuları bütün atölyeyi kaplıyordu. 3- 5 ya ındaki çocuklarının oynama alanı ise yine bizim atölyeydi. Çocuklar ko u turarak oyun oynuyor, ö renciler de onları model alıp heykel çalı ıyorlardı. Sonunda sobaya odun buldu umuz bir dönemde modeli giyimli çalı ırken çıplak çalı maya ba ladık. Ö renci anatomiye merak sardı. Anatomi ö renmeden heykel e itimi olamazdı, ö renciler de çok hevesli çok meraklıydılar. Bu nedenle morgdaki ölüleri bizden habersiz görmeye gidenler ve bu sebeple ayılıp bayılmaya ba layan ö renciler oldu.

Bulundu umuz mekan e itime hiç mi hiç uygun de ildi. Kar ya dı ında içeri kar suları giriyor, ya mur ya dı ındaysa, atelyeyi neredeyse sandalla dola acak kadar su basıyordu. Kalorifer yanmıyor, sobaya odun alınamıyordu. Ben bölümün tek asistanı olarak soba yakıyor, duvar boyuyor, yazıları yazıyor, yoklamaları yapıyordum.Do rusu mutlu de ildik. İkelli i son haddinde ya ıyorduk.

Ertesi sene bizi çatı katının da üstünde bulunan, daha sonra Hem irelik Yüksek

Okulu olan bölüme aldılar. Ancak binanın simgesi olan ön cephedeki i li ta onarılmak üzere yerinden sökül mü tü. Kuzey rüzgarı bütün gücü i le bölümde esiyordu. Soba yakmaya çalı ıyor, ba aramıyorduk. Sabah derse ba lamadan önce ö rencilerin ayaklarında yün çorap var mı yok mu diye kontrol ediyorduk. Yerden gelen so ukluk buz gibi rüzgarla birle ince ö rencilere çalı ma ansı tanı mı yordu. Parmak uçları açık eldiven ve paltolarla heykel yapmaya çalı an ö renciler, do rusunu söylemek gerekirse çok da parlak i ler üretmiyorlardı. Bu a ır ko ullar altında çalı ırken , Ö retim görv. Ünvanı ta ıyan üç hocamızdan Haluk Tezozar 1985 A ustosunda profes ör oldu bunun üzerine di er iki hocamız da ünvanlarını alabilmek için bölümden ayrıldılar. Sonunda bizi Sinema TV Bölümü'nün paralelindeki çatının sa tarafına aldılar. Büyük bir mekan, 2 bin m² bir yerdi. Ö renciler, çamurlarını, heykel sehparalarını, masa , iskemle ne varsa ordan oraya ta ıyorlardı. Müstahdem yoktu ve di er fakültelerin yanında korumasız bir bölüm olarak ne hata yapsak rektör yardımcısı Prof. Ate Vuran tarafından binadan atılmakla tehdit ediliyorduk.

Gene de bölümü geli tirmek için sonsuz bir gayret içinde çalı ıyorduk. Metal heykel sehparaları yaptırdık, dı arıdan hocalarla kadroyu takviye ettik. Evdeki masa, iskemle, kütüphaneyi getirip dekore ettik. Ö renciler etüd yapabilsin diye modelden çalı maya ba ladık, teknik atölyeleri kurduk. Y üksek Lisans ve sanatta yeterli programlarını açtık, yeni asistanlar aldık. E itimimize katkıda bulunabilecek e iticilere ders verdik. Çok hızla geli meye kendi çabamızla ilerlemeye çalı ıyorduk.

Çok çok sıkıntı çektik ama bölüm tam yerine yerle mi ti ki bu kez 1992 yılı yaz döneminde tekrar ta ınma i lemlerine giri tik. Acıbadem kampüsünde bahçe katını heykel bölümüne verdiler .

Heykel Bölümü'nün Acıbadem Kampüsü'ne taşınmasından sonra yaşanan gelişmeler nelerdir?

Taşınmadan sonra yeniden bize verilen mekanları düzenlemeye başladık artık iyi kötü uygulama atelyelerimiz kurulmuştu. Yurtdışından gelen öğrenci üyesi veya sanatçı heykeltıraşlarla 'workshop' lar yapıyorduk. 1994 senesinin son gününde Bölüm Başkanımız Prof. Haluk Tezonar'ı bir kalp krizi sonucu kaybettik. Bölümde kadrolu Prof. Tankut Öktem ve kadrolu Doçent Nilay Kan Tezonar varken nasıl oldu ise üç ay önce Haluk Tezonar'ın desteği ile Profesör olan ve Resim Bölümü kadrosunda bulunan Temel Sanat Eğitici Prof. Mümtaz İngör Heykel Bölümü'nün başına getirildi. Bölüm yönetim açısından büyük bir kaosa girdi. 1999 Yılında Prof. Hüsamettin Koçan Dekan olunca, Aynı zamanda Heykel Bölümü Başkanı' nı da yürütmeye başladı. Tüm bölümü yeniledi. 17 yıldan beri bu mekanda eğitimimize devam ediyoruz .

Heykel Bölümü'nün kuruluşundan bugüne hedefleri nelerdir?

Heykel Bölümü kuruluşundan bugüne kadar geleneksel eğitime ilave olarak, çağdaş ve yaratıcı olmayı hedefleyen eğitimi ile sanatçı yetiştirmektedir. Yurtdışından gelen öğrencilerle çalışmakta, yabancı öğrencilere eğitim vermektedir.

Heykel Bölümü'nün şu anki eğitim programından bahsedebilir misiniz?

Eğitim programı, çağın gelişimi ve sanatın gelişimine paralel olarak çağdaşlaşmaktadır. İlk yılda modülaj, desen ve Temel Sanat Eğitimi ile başlayan eğitimimiz, ikinci yıl boyunca teorik ve uygulamalı modelden çalışmalarla ilerlerken, aynı zamanda da öğrencinin farklı bir malzeme ve teknik ile çalışmasına da olanak sağlar.

Örencinin tercihinine göre, Ta , Takı, Küçük Heykel, çe itli malzemeler ve Terracotta , Ah ap ve Metal Atelyelerinde çalı ma olana ı bulan ö renciler, ilerleyen e itim süresi içerisinde, her yıl veya her sömestre farklı atelyelerde çalı malar yapabilir veya tek bir malzeme üzerinde çalı arak, o malzeme ile yaptı ı çalı malarla ihtisasla abilirler.

Üçüncü yılda daha serbest ve kavramsal i ler yapmaya ba layan ö renciler, son sınıfta iç ve dı mekanlara büyük boyutlu i ler yapmak üzere proje geli tirmek üzerine e itim alıp, diploma projesi ile uygulama a amasını ö renirler.

Ba langıcından bugüne kadar Heykel Bölümü'nün yönetiminde yer almı ba kanlar kimlerdir?

Ögr.Görv. Tankut Öktem	Eylül 1983- Temmuz1985
Prof. HalukTeonar	A ustos 1985- 31 Aralık 1994
Prof. Mümtaz I ngör	4 Ocak 1995- Haziran 1998
Prof. Hüsamettin Koçan	Eylül 1998- Ocak 2001
Doç. Nilüfer Ergin	Ocak 2001- ocak 2007
Prof. Nilay Kan Büyüki liyen	Ocak 2007 Halen bölüm ba kanı

Son olarak Heykel Bölümü'yle ilgili neler söyleyebili rsiniz?

26 yıl önce ilk asistan olarak girdi im bölümümün bugün en ya lı ve en eski hocasıyım. Bölüm tarihini, geli imini, ve e itim a amalarını aralıksız, kesintisiz olarak bildi im bu bölümün kurulu unu en kısa ekilde aktarmaya çalı tım .

Marmara üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nün ilk heykel ö rencilerinden olan ve günümüzde bölümün ö retim üyesi Yrd. Doç. Nurettin

Bekta , 20.10.2009 tarihinde yaptı ımız söyle ide ö rencilik yılları ve o dönem yeni kurulmu olan heykel bölümü için unları söylemi tir;

GSF Heykel Bölümü kuruldu unda bölüme e itim için alınan ilk ö rencilerindendiniz. Sizin ö rencilik yıllarınızda yeni kurulmu olan heykel bölümünden bahseder misiniz?

Heykel Bölümü 1983'de kuruldu unda okula gelen ilk sınıf bizim sınıfımızdı. Bölüm kuruldu unda fiziki mekanlarımız yoktu. Bölümü, daha önce seramik bölümünde ders veren hocalar kurmu lardır. Biz okula ö renci olarak alındı ımızda bir yıl boyunca seramik bölümünde dersler gördük. Seramik bölümünün sır hazırlanan küçücük atelyelerinde hassas terazilerin yanında, heykel yaptı ımızı hatırlıyorum. Heykel sehpaları elimizde ordan oraya geziyorduk. Bölümde bir tane antik heykel bile yoktu. Hocaların yaptı ı büstlerden, torsolardan ve olu turdukları kompozisyonlardan bakarak heykel çalı yorduk. Her eyi ö rencilerle, hocalarla ve hocaların dı arıdan getirdi i i çilerle yaptık. Oturmaya bir taburemiz bile yoktu, üniversitenin hurdalı ına gidip oradan demirler bulup onlarla masalar, tabureler yapmı tık.

Bir yıl sonra ikinci sınıfa ö renci alınaca ı zaman okulun Haydarpa a Kampüsü'ne ta ınması söz konusuydu. Okul, Be ikta 'ta Akaretler Kampüsü'nden ayrılıp 1985 yılında Haydarpa a'ya gelmi tir. 1983 -84 döneminde Akaretler'de, 1984-85 döneminde yani kuruldu unun ikinci yılı Haydarpa a'ya Kampüsü'ne geldik. Haydarpa a Kampüsü'ne gelindi inde de bölüm sabit kalmayıp bina içerisinde üç yer de i tirdi. Önce en alt kattaydık, daha sonra heykel bölümüne en üst katta kütüphane gibi bir yer verildi. Haydarpa a binasında kulelerin oldu u yerdi ve sanki kartal yuvası gibiydi. Daha sonra bölüm oradan da çıkarıldı. O bina dört taraflı ve ortası avludur. Heykel bölümü en tepeye, dar uzun bir çatı katına yerle tirildi. Orada sekiz yıl ö retime devam

edildi ve sekiz yılın sonunda bu bina yapıldıktan sonra buraya, Acıbadem Kampüsüne geldik.

Bu binaya gelindiğinde de önceleri yer olarak, giriş kat olan öğrenci bürolarının ve konferans salonunun bulunduğu kat heykel bölümüne verilmişti, ama biz inatla zemin katı istedik. Çünkü eğitim için malzemeler girecek çıkacak diye Heykel Bölümüne en uygun kat zemin kattı, buraya geldik ve zemin kata el koyduk.

Eğitim sistemindeki değişiklikler neler oldu?

Heykel Bölümü kurulduğunda Hakkı Karayınel, Tankut Öktem ve Haluk Tezonar hocalarımız vardı. Bölüm ilk kurulduğunda bölüm başkanlığında Tankut Öktem bulunuyordu, fakat Tankut Öktem hiçbir zaman heykel bölümünde derslere girmede. O yıllarda Hakkı Karayınel, Haluk Tezonar ve asistan olarak Nilay hanım vardı. Eğitim bu hocalarımızla başladı. Tankut Öktem'in kadrosu Heykel bölümünde kaldı ama kendisi heykel bölümünden ayrıldı, ikinci yıl Seramik bölümünde dersler verdi, heykel bölümünde hiç ders vermedi.

Kurulduğunda tek atelye mi vardı?

Kurulduğunda malzemeyle ilgili hiç bir atelye yoktu. Sadece kil atelyesi vardı. Zaten fiziksel olarak da mümkün değildi, çünkü Haydarpaşa Kampüsü'nde en yukarıya kadar heykel malzemesi olarak taşı çıkarmak imkansız bir şeydi. Modelaj için kili ve daha sonrasında kalıp için alçıyı bile o katlara çıkarmak zordu.

O dönem yaşanan problemler nelerdi?

Isınma problemleri, model problemleri vardı. Haydarpa a kampüsünde 8.5 metre tavan vardır, model olduğu halde soyunamıyordu mesela çünkü içerisi ısınamıyordu. Biz donuyorduk, model nasıl soyunsun ki. Fakat insan isteyince her şey oluyor, o modeli çıplak da görüyor, giyinik de.

Bölüm, bina de i tirdikçe eğitim programları da farklıla tı mı?

1992'de Haydarpa a Kampüsü'nden ta inmamız söz konusuydu. Acaba Haydarpa a Kampüsü'nün bahçesine bir ta atelyesi yapılabilir mi diye dü ünülürken Acıbadem'deki kampüs tamamlanınca oraya ta inılıp malzeme çalı ilan atelyeler orada olu turuldu.

Heykel bölümünün kurulu undan sonraki süreçte eğitim programındaki yenilikler nelerdir?

Dı arıdan ders vermek için gelen hocalar oldukça yenilikler oluyor. Heykel Bölümü'nde dı arıdan bir çok hocaya ders verilmi tir. Bu durumu hiç kimse problem haline dö türmemi tir. Heykel sanatında kendini kabul ettirmi bir çok sanatçı bu bölümde dersler vermi tir. Örnek olarak Tülay Baytu , Seyhun Topuz, Bihrat Mavitan, Hüseyin Gezer, Kemal Tufan gibi isimleri sayabiliriz. Bu hocalardan bazıları hala ders vermeye devam etmektedir. Bölüm bütün yeniliklere, bütün hocalara açık olmu tur. Yeni biri bölümde yeni bir soluk olarak dü ünülmü tür ve bu durum hala böyle devam etmektedir.

Heykel Bölümü, Ta Atelyesi ö retim görevlisi Yabancı Uzman Ziyatin Nuri yev'le 20.10.2009 tarihinde yaptı ımız görüşme bölümün ö retimin üyeli ine dahil oldu u süreci ve Heykel Bölümü'nde kurulan Ta Atelyesi hakkında unları aktarmı tır;

Heykel Bölümü'nde ö retim görevlili ine dahil olma sürecinizi anlatır mısınız?

Okula geli im 1991'de Vakko Sanat galerisinde açtı im bir sergi sonucu oldu. Sergimi görüp okul bünyesinde yer almamı isteyen ve ilk resmi olmayan daveti aramızdaki bir sohbet esnasında Ergin nan hoca yaptı.Türkiye'ye geldi imde tanıdı im tek ki i de oydu. Daha sonra resmi davet Mustafa Aslıer'den geldi. Bu durum belki de kurumun yabancı hoca davet etme etkisinin bir sonucu olabilir, tam olarak bilemiyorum.

Sizi okulun ö retim kadrosuna dahil oldu unuz dönemde Heykel Bölümü'nün durumu neydi?

Benim geldi im dönem heykel bölümü hala Haydarpa a Kampüsü'nde bir çatı katında e itimine devam etmekteydi. Ta Atelyesi henüz kurulmamı tı. Bildi im kadarıyla ben e itim kadrosuna dahil olmadan önce bölümde bir Ta Atelyesi açma giri iminde bulunulmu , fakat ben geldi imde hala bir Ta Atelyesi yoktu. Daha sonraları ta atelyesinin kurucusu bir nevi ben oldum.

Bu dönemde zor ko ullarda Haydarpa a Kampüsü'nün çatı katında bir heykel bölümünün olması da sanırım normal bir durum olmasa gerek?

O elbetteki ayrı bir konu. Çatı katında bir heykel atelyesi olması sanırım artların getirdi i bir durumdu. Galiba okulun Be ikta 'taki Akaretler Kampüsü'nden ta inalı da henüz bir kaç sene olmu tu. Bir yerle me, oturma süreciydi.

Heykel bölümü 1985-86'daki kurulu yıllarından 1992'ye kadar Haydarpa a Kampüsü'nde miydi?

Evet, bölüm Haydarpa a'daydı. Ben geldi imde Haydarpa a'da bir sene kaldık,

u andaki Acıbadem Kampüsü 91 yılında bina olarak bitmiş haldeydi, heykel bölümü de bu kampüse 1992 yılının Kasım ayında taşındı. Ben 1992 yılının Ocak ayında geldim, Haydarpaşa kampüsünde bir yarı yıl geçirdik. Bir sonraki ders yılı okul Acıbadem Kampüsü'ne taşındı. Heykel Bölümü'nün zemin katta yer alması hem Heykel Bölümü hem de Taş Atelyesi için çok daha rahat oldu. Heykel Bölümü Akaretler'deki binada kurulmuştu. Haydarpaşa'ya taşındıktan ve Haydarpaşa'da Taş Atelyesi yoktu. Haydarpaşa Kampüsü'ndeyseniz sadece birkaç küçük heykel denemeleri yapılmıştır. Heykel Bölümü Acıbadem Kampüsü'ne taşındıktan sonra taş atelyesi Erol Eti hocanın dekanlık yaptığı dönemde, yani 1996-1997 yıllarında yapılmıştır.

Heykel bölümü Taş Atelyesi kurulduktan sonraki dönemdeki programla mı yoksa farklı bir programla mı öğrenime devam etmekte?

Temel olarak çok büyük bir değişiklik yoktur. Taş atelyesinin belli gereksinimleri ve belli bir programı vardır. Öğrencilerin atelyeye ders almaya ilk kez seçen öğrenciler taş heykel yaparken kullanacakları aletleri ellerine hiç almamışlardır. Bu durum programda herhangi bir değişiklik imkanı tanımaz. Taş atelyesinin gereken teknik imkanlarla donatılmış olduğunu söylemek elbetteki zor fakat imkanlarımız olduğu kadar yapabileceklerimiz dahilinde taş atelyesini oluşturduk ve eğitim öğrenime bu şekilde devam etmekteyiz.

Öğrenciler öğrenim göreceği atelyelerin seçimlerini nasıl yapıyorlar?

Öğrencilerin atelye seçimlerinde, uygulanan program olarak herhangi zorlayıcı bir durum yoktur. Öğrenciler illaki taş atelyesini ya da ahşap atelyesini seçmek zorunda değildir, fakat uygulama atelyeleri zorunlu seçmeli derslerdir. Zorunlu

seçmeli ders oldu u için ö renciler ö renim süreci boyunca en az iki farklı uygulama atelyesini seçmek zorundalar. Bu ta atelyesi olabilir metal atelyesi ya da ah ap veya ba ka bir uygulama atelyesi olabilir.

5. 2- MARMARA ÜN VERS TES GÜZEL SANATLAR FAKÜLTES HEYKEL BÖLÜMÜ'NÜN HEYKEL SANATINA KATKILARI

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde 1983 yılında kurulan Heykel Bölümü kuruluşundan günümüze ya ad ı gelişmelerle ö rencilerine en iyi şekilde heykel e itimi vermeye devam etmektedir. Bölüm, kuruluşundan itibaren çe çe e itim programıyla, düzenlenen sergilerle, konferanslarla, gezilerle, workshoplarla ve çe çe itli etkinliklerle ö rencilerini yeti tirerek heykel sanatına katkıda bulunmakta, ayrıca yeti tirdi i heykel sanatçılarıyla da heykel sanatına katkıda bulunmaya devam etmektedir. Heykel Bölümü üstlendi i bu önemli görevi kuruluşundan bugüne hala ba arıyla sürdürmektedir.

Heykel Bölümü'nün e itim programı ve heykel sanatına katkılarıyla ilgili olarak, bölümün ö retim üyesi Prof. Nilüfer Ergin , 27.10.2009 tarihinde kendisiyle yaptı ım röportajda unları söylemi tir;

Heykel Bölümü'nün e itim sisteminden ve heykel sanatına katkılarından bahsedermisiniz?

Kurumun 2000 yılında kredili sisteme geçmesiyle beraber kuramsal derslerde bir çe itlilik sağlanabilmiştir. Çünkü kredili sistemin özü ö rencinin zorunlu olan derslerinin dışında artan kredisini kendi arzusuna göre tamamlaması üzerine kuruludur. Bunu da sağlayan kuramsal derslerdir. Orada ö renci kendi ilgi alanına göre Temel Sanat E itimi Ana Sanat Dalı Bölümü'nün hazırlad ı sanat

felsefesi, sanat sosyolojisi, görsel kültür, mitoloji gibi sanatı besleyen dersleri her sönestr atelye derslerinden arta kalan kredilerini tamamlamak için almı lardır. Bu zorunlu tutulmu tur. Her sönestr ö renci bir kuramsal ders alıyordu. Bu da ilgi alanına göre ö rencinin kendini daha güçlü hissetmesini sa lamı tır. Ayrıca Heykel Bölümü, ö rencilerine sanatın kurumsal yanını daha iyi kavratılabilmeyi amaçladı ı kurumsal dersler koymu tur.

Bu kurumun en önemli yanlarından biri, kendi yeti tirdi i kadroların dı ında ba ka kurumlarda yeti mi , kendi alanında yetkin insanları ders vermeye ça ırmaktan hiç bir zaman çekinmemi olmasıdır. Tülay Baytu , Seyhun Topuz, Bihrat Mavitan, Ay e Erkmen, Aykut Köksal, Necati nceo lu, Sinan Genim, Emre Zeytino lu, Kaya Özsezgin, kısa bir dönem de olsa Erda Aksel, bö lümün kuruldu u erken dönemde Meriç Hızal, imdilerde ise Kemal Tufan gibi alanında kendini kanıtlamı insanlardan destek almı tır. Bölüm sadece kendi alanıyla sınırlı davranmamı , alanın uzmanlarını ö rencileriyle kar ıla tırmaktan çekinmemi tir. Kadrolar yenilenmi , gelen ki iler ö renciler için yeni bir nefes olmu tur. Kurumu ve Heykel Bölümü'nü bir bütün olarak ele alırsak, kurumun içerisindeki sergiler sistemati inde ö renciler için iki ayda bir sergiler açılmı tır. Her bölüm kendi sergi alanında, okulun genelinde ise 11 sergi salonunda ö rencilere ve dı arıdan gelecek izleyicilere sergiler açılmı tır. Bu ba lamda Heykel Bölümü'nün sergi salonunda çok önemli sergiler yapıldı. Bunların içerisinde sanatçı sergileri de oldu. Dolayısıyla hem ö renci i lerini sergiledik, hem hocaların i lerini sergiledik, belli konularda didaktik sergiler açtık. Dı arıdan gelen sanatçılar da Heykel Bölümü'nde sergiler açtılar. Bunlara örnek olarak, Saim Bugay, Tülay Baytu ki isel sergileri, Koray Ari , Mehmet Aksoy, Seyhun Topuz, Hayri Karay gibi alanında tanınmı dört sanatçıdan olu an sergi, "Maketle Dü ünme" isimli, yine kendi alanında tanınmı heykeltıra larının yapıtlarından olu an sergiler gösterilebilir. Yani ö renci e itiminin zorunlu olan

kısmını sürdürürken sergiler sürecinde bunun yan unsurlarıyla kar ıla ma fırsatı bulmu tur.

Bir ba ka önemli süreç de bölümün yine kurumla beraber sanatın kuramsal yanına önem vermesiyle birlikte kurumun oldu u gibi bölümlerin de etkinlikleri olmu tur. Bu süreçte çok sık ve yo un bir ekilde dia gösterimi yapılarak ya da yapılmadan konferanslar verildi. Bu konferanslar sadece heykel bölümü için de il tüm kurum için geçerliydi. Bahsedilen konferansları vermek için gelen ba ka alanlarda uzmanla mı ki ilere örnek olarak Prof. Ali Nesin (matematikçi), Prof. U ur Tanyeli (mimar), Doç. Dr. Engin Akyürek (Bizans sanat tarihçisi), Hasan Bülent Kahraman(sanat ele tirmeni, yazar), Prof. Meriç Hızal (heykeltıra), Tülay Baytu (heykeltıra), Arnaldo Pomodoro (heykeltra), Prof. Necati nceo lu (mimar) gibi isimler gösterilebilir.

Dı arıdaki kurumlara, sergilere, sanatçı atelyelerine ö rencilerimiz için geziler düzenledik. Farklı sanatsal üretimleri ö rencilerimizin görebilmesini sa ladık. Bu etkinlikler hala devam etmektedir.

Heykel bölümünün heykel sanatına katkıları nelerdir?

Heykel Bölümü'nünden mezun olmu ki iler arasında heykeltıra olarak hayatını sürdürenler var, fakat bir kısmının sürdürememe nedeni olarak bizim verdi imiz heykel e itimindeki açmazlar de il de Türkiye'deki genç sanatçıya hazırlanan ortamlarla ilgili problemler gösterilebilir. Yani genç sanatçının soka a çıktı nda atelyesi yok, sergisini açabilece i yer sınırlı, katalo unu bastıramıyor. Mezun olmu ki ilerden bir kısmı bu nedenlerden ötürü devam edememi tir. Ço k büyük bir kısmı heykeltıra olabilir durumda, ama ekonomik ve sosyal ko ulları olarak vermedi i için, devlet yada yerel yönetimler de bu tür özel olanaklar

sa lamadıkları için durum pek parlakmı gibi gözükmeyebilir. Aslında mezunların çok büyük bir kısmı kendini heykeltıra olarak varedebilecek durumdadır.

Bence Heykel Bölümü'nün heykel sanatına en önemli katkılarından biri heykel e itiminde genç bir kurum olmasıdır. Bölüm, döneminde Haluk Tezonar, Tankut Öktem gibi genç ve idealist ki iler tarafından kurulmu tur ve kadroları hep gençler olmu tur. Böylelikle Heykel Bölümü her zaman yenilikçidir. Dönü meye, atak davranmaya, yeniyi denemeye açıktır. Tutucu bir akademik hayatın altında ezilmiyorlar. Dolayısıyla bu bölüm çabuk dönü ebilen ve çabuk kararlar alabilen bir bölüm. Heykel Bölümü, önceden de bahsetti im gibi kuramsal yanın zenginle tirilmesi, sokaktaki sanatçıya ürkmeden kapılarını açması ve onları e itimci olarak bünyesine katabilmesi gibi nedenlerle bir e itim modeli olu turmu tur. Güzel sanatlar fakültelerinin içerisindeki heykel bölümlerine baktı ımız zaman hemen hepsi sadece kendi e itim kadrolarıyla e itim vermektedir. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nün heykel e itimine en büyük katkısı ö rencisiyle o konunun ustası olmu ki iyi bulu turmaktan çekinmemesi, kapısının hep yeniye, öncüye, kendini kanıtlamı ki iye açık olmasıdır. Verdi i e itimi kendi akademik kadrosuyla sınırlamamı , hep dı arıdaki alanında iyi insanlardan destek almı , dı arısı ile içerisini tanı tırmayı bilmi tir.

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü, 1983 yılında kurulu undan bu yana sayısız heykel ö rencisi yeti tirmi tir. Heykel Bölümü'nden yeti mi ve e itimci-heykel sanatçısı olarak ya amını devam ettirenler arasında Nurettin BEKTA , Hakan UZUNER, Betsy SULLAM, Burak BEDENL ER, Funda Gülay GÜNAYDIN, Metin KAR, Ferhat Kamil SATICI, Arzu PARTEN, Ayça TUFAN, Serenay AH N, Birgül ERKAN ve Lale ALTUNEL gibi isimler örnek olarak gösterilebilir. Heykel Bölümü'nden mezun olup, p rofesyonel

olarak heykel çalı malarına devam edenler arasında ise Adnan DO AN, Bülent DEM RA , Esmâ PAÇAL, Ye im ahin ÖÇ, Ercan DEM R, İ ik ÖZÇEL K, Serkan YÜKSEL, Meliha SÖZER , enay ULUSOY, Evren EROL, Cemil GÜÇ, Nalan YERL BUCAK, Çayan YILMAZ, Umut ÇET Z ve Nesrin EK O LU gibi isimler sayılabilir.

SONUÇ

Anadolu topraklarındaki ilk heykel e itimini n heykel sanatının antik ça lardaki geli imiyle ortaya çıktı ı söylenebilir. Antik ça ların heykel sanatı geli im gösterirken, yeni heykeltıra ların yeti tirilmesi için usta-çırak ili kisinde devam eden bir heykel e itimi uygulanmı tır. Günümüzdeki heykel e itimi, heykel sanatının antik ça lardaki evriminden ba layarak de erlendirilmelidir.

Geçmi ten günümüze heykel e itimi antik ça lardan ba lamasına ra men en büyük geli imini Osmanlılar'da Tanzimat döneminden sonra ya amı , ülkede heykel e itimi verecek ilk kurum olarak Sanayi-i Nefise Mektebi kurulmu tur. Sanayi-i Nefise Mektebi kuruldu undan bu yana çe itli evrimler geçirmi tir. Bu evrimler sırasında, yenilikçi ve alternatif bir güzel sanatlar e itimi için Almanya'daki Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu ve Bauhaus ekolü örnek alınarak Türkiye'de Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksel Okulu kurulmu tur.

Sanayi-i Nefise Mektebi'yle ba layan akademik e itime dayalı heykel e itimi uzun yıllar devam etmi ve Türkiye'de heykel sanatçıları yeti tirmi tir. Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun ise bu kurumu örnek alarak kuruldu u ve aynı e itim programıyla devam etti i dü ünülebilir. Ancak Tatbiki , dönemin ko ulları gere i endüstriyel geli meleri yakayabilecek bir kurum olarak ve Bauhaus ekolü örnek alınarak kurulmu tur. Üstelik okulun kuruldu u yıllardan itibaren bünyesinde bir çok bölüm yer almı fakat , heykel bölümü açılmamı tır. Ya anan bu süreçler içerisinde heykel e itimi Sanayi-i Nefise gelene inden gelen Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde devam etmi tir. Heykel E itimi bölüm olarak Tatbiki'de yer almasa da ileriki a amalarda Seramik Bölümü'ndeki ö retim üyeleri okulun Marmara Üniversitesi'n e ba lanıp Güzel Sanatlar Fakültesi adını almasından sonra Heykel Bölümü'nü kurmu lardır. Marmara

Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde kurulan Heykel Bölümü, akademik geleneğinden yansıyan yenilikçi bir eğitim anlayışıyla kurulmuştur. Bölüm halen heykel eğitimindeki geleneğe alternatif ve farklı programlarıyla heykel sanatçısı olacak öğrenciler yetiştirmeye ve bu anlamda heykel sanatına katkıda bulunmaya devam etmektedir.

Bu çalışmada Türk heykel sanatı ve heykel eğitimi baş ana başlık altında incelenmiştir. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nün Kuruluşu ve gelişimi, Heykel Bölümü'nün heykel sanatına katkıları olarak iki kategoriye ayrılmıştır. Bu başlıklar ayrı ayrı daha ayrıntılı incelenebileceği gibi, heykel eğitiminin antik çağlardaki ya da yakın dönemlerdeki gelişimine dair başlıklar oluşturulup daha derin araştırmalar yapılabilir.

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü yakın tarihteki kuruluşundan bu yana üstlendiği önemli heykel eğitimi görevini başarıyla devam ettirmeye ve yetiştirdiği heykel sanatçılarıyla heykel sanatına katkıda bulunmaya devam etmektedir.

KAYNAKLAR

AK, Bircan, Sanat ve Tasarım E itiminde Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Gerçe i, (Yayınlanmı Yüksek Lisans Tezi), M.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi 50. Yıl Yayınları, stanbul, 2008.

ASLIER, Mustafa, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu tanıtım kitapçısı, stanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Yayınları, stanbul, 1971.

EKREN, S. Elvan, Türkiye'de Bir E itim Modeli, Bauhaus (Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, stanbul, 2006.

GEZER, Hüseyin, Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli, Ankara, Türkiye Bankası Kültür Yayınları, 1984 (3. Basım).

GÜLER, Ara, Aphrodisias Çı llı ı, stanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2008.

KUBAN, Do an, "Ça lar Boyunca Türkiye Sanatının Anahatları", stanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2009 (3. Baskı).

YADA, Sait, Tatbiki Güzel Sanatlar Okullarının Do u Sebepleri ve Fonksiyonları (TGSYO'nda 02.06.1966 tarihinde verilen konferans), stanbul, 1968.

B NGÖL, Yüksel, "Bauhaus ve Endüstriyel Geli menin Sanat E itimine Etkileri", Yeni Boyut Plastik Sanatlar Dergisi, Sayı :32, stanbul, Mayıs 1985, s. 25. - 27

CEZAR, Mustafa, "Türkiye'nin Ça da lık Yoluna İlk Tutan Yüksek Ö retim Kurumlarından: Akademi" Sanat Çevresi Dergisi", Özel sayı: 4, stanbul, 2003 s: 14 - 22.

ÇOKER, Canan, "Vkhutemas ve Bauhaus", Yapı Dergisi, Sayı: 18, stanbul, Mayıs-Haziran 1976, s: 55-58.

DURU, Refik, " slahiye Yöresindeki Arkeolojik Ara tırmaları", Gaziantep "Dört Yanı Da lar Ba lar", Hazırlayan: Selahattin Özpallabıyıklar, stanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2007, s. 21.

GÖREN, Ahmet Kamil, "Türkiye'de Güzel Sanatlar Okulları:1 Sanayi-i Nefise Mektebi" Türkiyemiz Kültür ve Sanat Dergisi , sayı: 80, stanbul, 1997, s. 39.

ILGİM, Mesut, "Anadolu'da Bir Heykeltıraşlık Okulu, Sevgi Nehri Afrodisias", Yapı Dergisi, Sayı:1996/172, stanbul, Yem Yayınları, s. 102.

ÖNEY, Gönül, "Anadolu Selçuklularında Heykel, Figürlü Kabartma Ve Kaynakları Hakkında Notlar" Selçuklu Araştırmaları Dergisi 1-1969, Türk Tarih Kurumu Basımevi,1970, s.187.

RENDA, Günsel, "Osmanlılarda Heykel", Sanat Dünyamız Dergisi, Sayı: 82. s.139-145

SMITH, R.R.R., "Yazıtlar, Tasvirler ve Arkeolojik Veriler Işığında Heykel Atelyeleri", Aphrodisias'tan Roma Portreleri, Sergi Kataloğu, Hazırlayan: R.R.R. Smith ve J.L. Lenaghan, stanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2008, s. 103.

VOORHIS, Julie Van, "Aphrodisias'da Heykeltıraş Etkimi", Aphrodisias'tan Roma Portreleri, Sergi Kataloğu, Hazırlayan: R.R.R. Smith ve J.Lenaghan, stanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2008, s. 121.

YASA YAMAN, Zeynep, "Cumhuriyet'in Arkeolojik Anlatımı Olarak Anıt ve Heykel (1923-1950)" Sanat Dünyamız Dergisi, Sayı: 82, stanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2002, s.155- 177.

YEŞİLKAYA, Neşe G., "Osmanlı'da ve Cumhuriyet'te Anıt-Heykeller ve Kentsel Mekan" Sanat Dünyamız Dergisi, Sayı: 82, stanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2002, s. 147-153 .

www.gsf.marmara.edu.tr

www.kultur.gov.tr

www.evetbenim.com.tr

RESİMLER

Resim 1: Geç Hitit Dönemi, Yesemek Açık Hava Müzesi'ndeki Yontular, MÖ 900-800.

Resim 2: Geç Hitit Dönemi, Yesemek Heykel Atelyesi'ndeki Sfenkler, MÖ 900-800.

Resim 3: Roma Dönemi, Aphrodisias'da Prometheus ve Herakles, MÖ 1-MS 4. yy.

Resim 4: Roma Dönemi, Aphrodisias'da bir lahit. MÖ 1 – MS 4. yy.

Resim 5: Anadolu Selçuklu Dönemi, Çift Başlı Kartal ve Şahin Küşü, 1228.

Resim 6: Charles Fuller, Atlı Abdülaziz Heykeli, 1872.

Resim 7: I. Bonheur, 1864.

Resim 8: Mimar Muzaffer Bey, İstiklal Abide-i Hürriyet Anıtı, 1909.

Resim 9: Heinrich Krippel, Atatürk Heykeli, Sarayburnu 1926.

Resim 10: Heinrich Krippel, Ankara Ulus Atatürk Anıtı, 1927.

Resim 11: Pietro Canonica, İstanbul Taksim Cumhuriyet Anıtı, 1928.

Resim 12: Rudolf Belling, Atlı Şehit Anıtı Heykeli, Taksim Parkı, 1944.

Resim 13: Rudolf Belling, Kadın Başlı, 1925.

Resim 14: Bauhaus, Dessau, 1923.

Resim 15: Haluk Tezcan, Kayseri Atatürk Anıtı, 1983.

Resim 16: Haluk Tezcan, Kadıköy Atatürk ve Gençlik Anıtı, 1989.

Resim 17: Nilay Kan Büyüklü - Sen Ve Ben -60cm 1999

Resim 18: Nilüfer Ergin - Ziller – 2006

Resim 19: Feyma Üstüner Uzunöz - isimsiz- 2008

Resim 20: Ümit Öztürk - Sevgi – 2009

Resim 21: Nurettin Bektaş - Ak- 2007

Resim 22: Füsün Salor - Balık -2007

Resim 23: Hakan Uzuner - Sessiz -2003

Resim 24: Burak Bedenlier - sirmsiz-2007

Resim 25: Alaattin Kirazcı- performance

Resim 26: Ziyatin Nuriev- homo erectus -2008

Resim: 27 Birgöl Erkani

Resim 28: Hünkar Yılmaz -Dünya - 2009